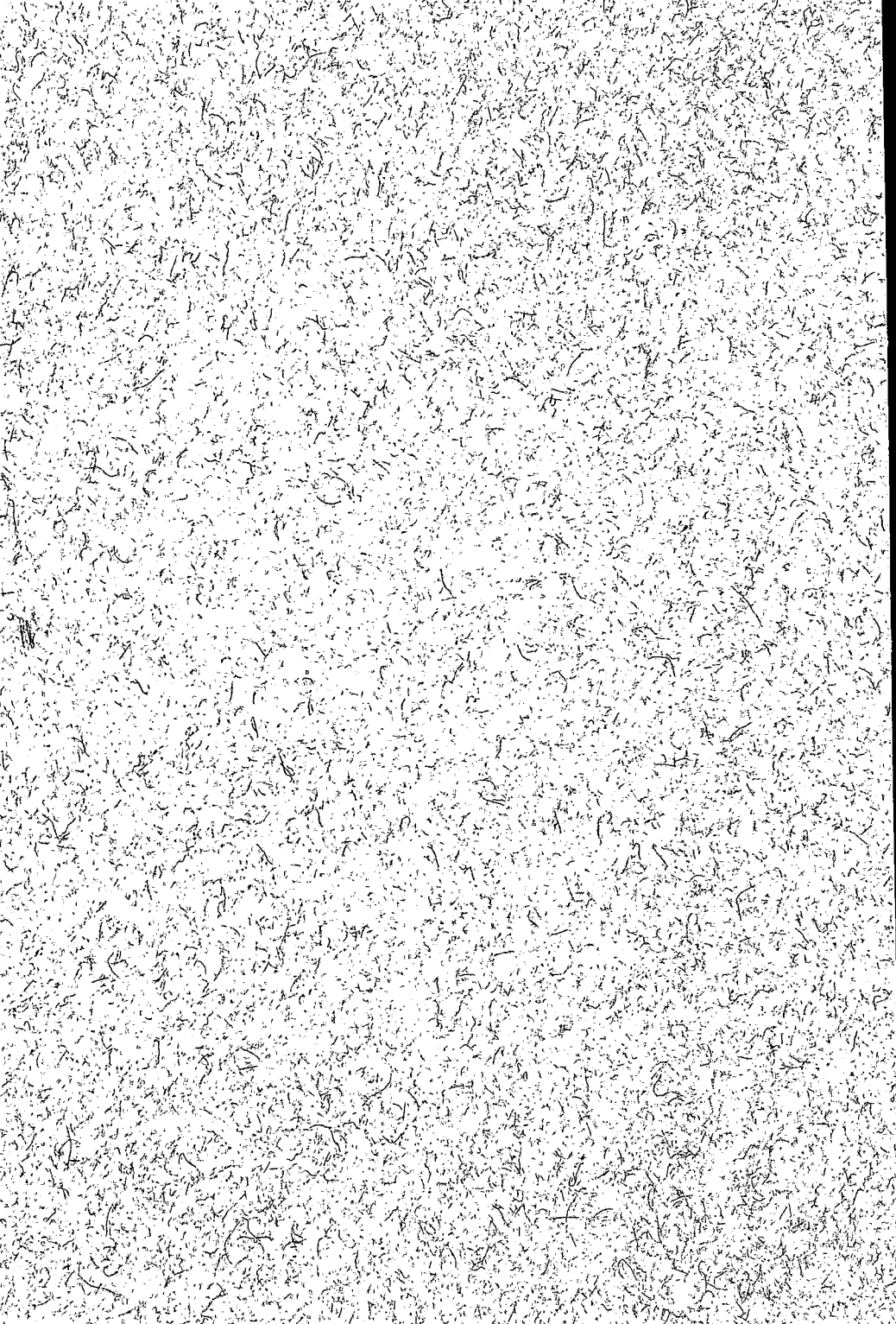
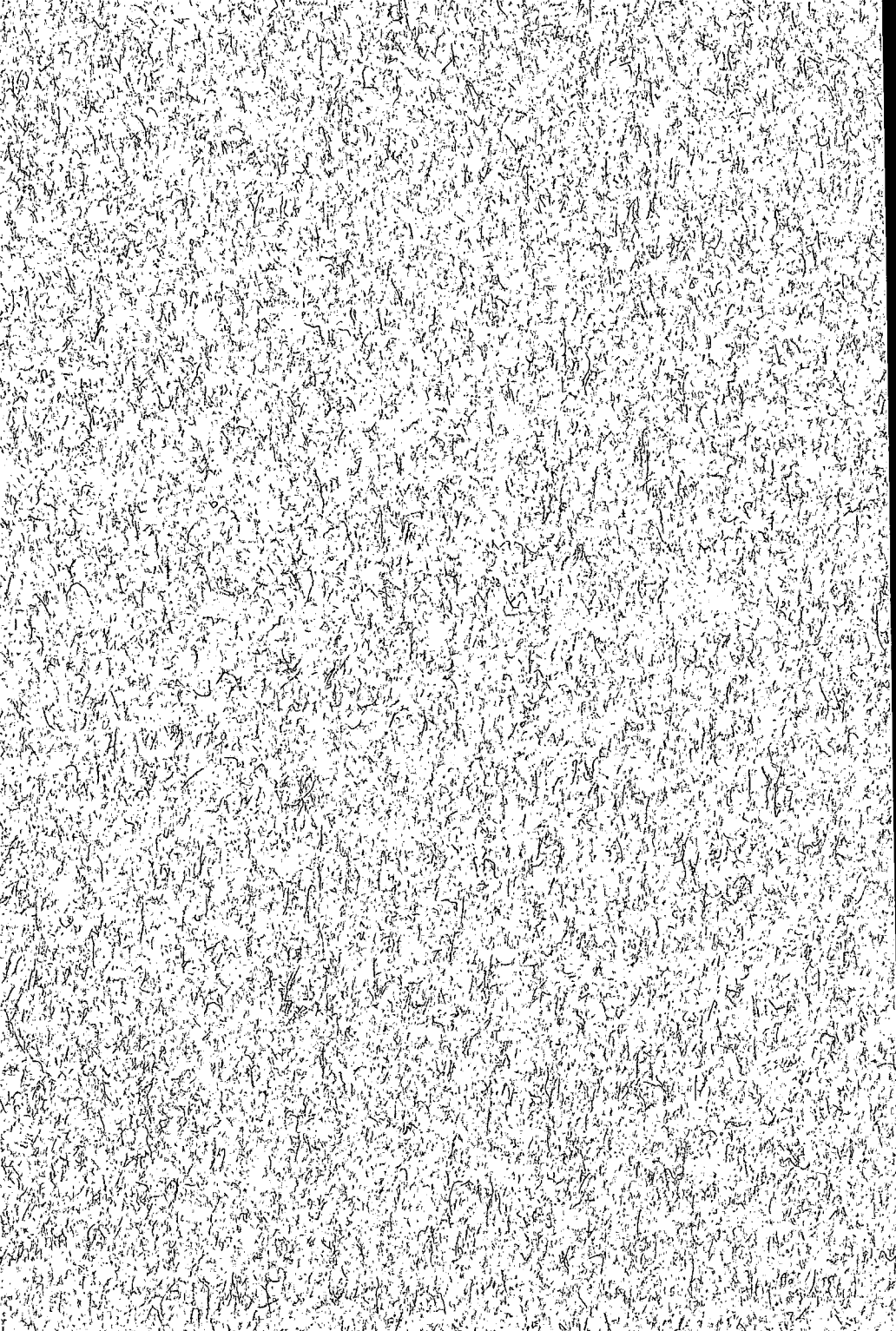
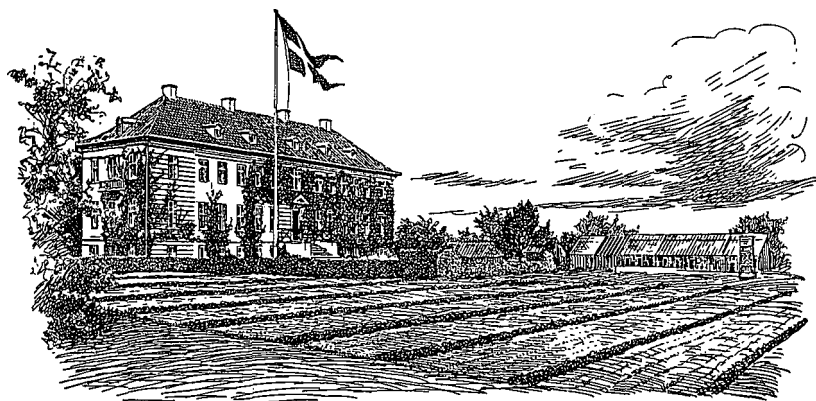

Månedsoversigt 1972

STATENS PLANTEPATOLOGISKE
FORSØG, 2800 LYNGBY

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

463. Vintermånederne og april 1972

Der blev for vintermånederne og april modtaget indberetninger fra 102 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg i Lyngby besvaret 521 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 103 forespørgsler.

Vinteren 1971-72 var mild, og særlig december og marts måned havde høje temperaturer. Nedbøren, der var noget mindre end normalt, faldt næsten udelukkende som regn. Antallet af soltimer var, bortset fra februar, som havde meget få soltimer, normalt.

De enkelte måneders middeltemperatur blev med normalen i ( ): november 4,4 (4,9), december 4,8 (2,2), januar $\div$ 1,6 ($\div$ 0,1), februar 0,0 ($\div$ 0,4), marts 3,2 (1,7).

Nedbøren blev i månederne november-marts 208 mm mod normalt 243 mm.

De enkelte måneders nedbør blev med normalen i ( ): november 89 (60), december 30 (55), januar 21 (55), februar 22 (39), marts 46 (34).

April måneds vejr var præget af ustadigt vejr med stor nedbørsmængde, men uden større temperaturudsving.

Temperaturen var, bortset fra begyndelsen af måneden, hvor den var noget højere, nogenlunde normal. De enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i ( ): 4,4 (3,6), 7,0 (4,6), 6,3 (6,0), 6,2 (7,0), 6,6 (7,7).

I april var nedbøren for alle landsdele betydelig højere end normalt. Fordelingen for de enkelte amtskommuner blev med normalen i ( ): Nordjylland 51 (38), Viborg 71 (39), Århus 58 (38), Vejle 84 (43), Ringkøbing 87 (39), Ribe 76 (41), Sønderjylland 75 (45), Jylland 69 (40), Fyn 63 (38), Vestsjælland 52 (34), Nordøstsjælland 52 (37), Storstrømmen 53 (34), Øerne 56 (36), Jylland og Øerne 65 (39), Bornholm 45 (33).

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Overvintringen af vintersæden har overalt i landet været tilfredsstillende. H. Baltzer Nielsen, Hjørring, skriver således: „Rug og hvede har overvintret godt for så vidt, som der ikke er sket udfrysning. Afgrøderne startede pænt i det tidlige forår og står gennemgående fortrinligt nu ved begyndelsen til maj måned“. J. Kr. Aggerholm, Ålborg: „Såvel rug som hvede har overvintret særdeles godt, og afgrøderne står mange steder med usædvanlig tæt bestand“. P. Bundgaard, Hadsund: „Overvintringen har været sjælden god“. J. J. Jakobsen, Grindsted, skriver om rug: „Overvintringen har været god, og mange rugmarker er allerede i stærk vækst; de skal den 1. maj kunne dække en krage, og det kommer de mange steder til at kunne i år“. A. Winther, Sønderborg: „Hvedemarkerne er i år ualmindelig tætte og kraftige, hvilket skyldes den gode start i efteråret og en så mild vinter, at markerne var helt grønne i foråret“. A. S. Asmussen, Svendborg: „Enkelte hvedemarker efter frøgræs har måttet lappes i foråret. Såbedet har ikke været bekvemt, og mangelfuld spiring i hveden fra efteråret er nok en større skadevirkning end egentlig bortfrysning“. K. Henriksen, Årslev: „God overvintring af hveden uden angreb af sneskimmel eller andet“. Carlo Frederiksen, Holbæk: „Vintersæden har overvintret ualmindelig fint. Der er en meget tæt bestand næsten alle steder“. Flemming Due, Tystofte: „Særdeles god overvintring“. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.: „Overvintringen har været særdeles god overalt“.

Overvintringen af græsfrøafgrøder og græsmarker har overalt i landet været tilfredsstillende. H. Baltzer Nielsen, Hjørring, skriver

således: „Græsfrømarkerne har gennemgående overvintret særdeles godt. Selv ikke ital. rajgræs har været udsat for udfrysning“.

Fremspiringen af vårsæd. K. Henriksen, Årlev, skriver, at de rigelige nedbørsmængder i april måned, der kom efter, at det meste korn var sået sidst i marts, ikke har begunstiget fremspiringen; derfor må fremspiringen mange steder betegnes som noget uens. I lavninger, hvor der i perioder stod blankt vand samt på steder med megen færdsel, spirede kornet meget senere frem og er stadig noget svagt og tyndt udviklet“.

Venzar-skade. K. Henriksen, Årlev, omtaler en mark, hvor der også sidste år var byg, og hvor der igen i år er set pletter med Venzar-skade, til trods for at det er 2 år siden, der blev benyttet Venzar i den pågældende mark.

Frostskade. H. Jensen, Asnæs, omtaler frostskade på byg, hvor planterne i pletter ligger fladt hen ad jorden. Martin Christensen, Sindal, skriver: „Blæst i forbindelse med meget tørt vejr og nattefrost har givet anledning til sandfygning i de sidste dage i april. Takket være forholdsvis moderat blæst har der kun været tale om fygning af de letteste partikler, og der er indtil nu ikke sket nogen synderlig skade i de nysåede kornmarker. Det ser værre ud, end det egentlig er“.

Lyspletsyge (manganmangel). Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., skriver, at der er set lyspletsyge i en del hvedemarker, sået på ret let jord. På grund af den lille nedbørsmængde i vinterhalvåret har jorden været meget løs.

Meldug (*Erysiphe graminis*). Overvintrende melduginfektioner blev konstateret i december måned i adskillige vinterhvedemarker på Lolland-Falster og i kystegnene af Sydsjælland. I det usædvanlig milde vejr i januar, februar og marts måned udviklede melduggen sig fortsat. I april måned indtrådte der en vis stagnation på grund af det noget køligere vejr. I de nævnte egne af landet findes der således ved udgangen af april måned usædvanlig meget overvintret smitstof i alle de dyrkede vinterhvedesorter. Svagere angreb er ligeledes konstateret i de østlige dele af Jylland. Tage Andersen, Skanderborg, skriver, at der er udbredte meldugangreb på hveden. C. Poulsen, Rødekro: „Svage meldugangreb er bemærket i den mange steder ret kraftige vintersæd. De sidste 14 dage synes angrebene dog at være standsede“. A. Winther, Sønderborg: „Det har i den sidste uges tid været muligt at finde pustler af meldug i næsten alle hvedemarker; sprøjtning med svovl anbefales generelt“. Knud Sehested, Lunde, omtaler enkelte svage angreb. Kr. Brødsgaard, Ejby, omtaler ganske lidt meldug i hveden. Rosvad R. Olesen, Hårby: „Der er konstateret meldug i mange hvedemarker, og i sortsforsøgene er der angreb i Starke, Albartos, Kranich og Cato. Kranich er den mest udbredte sort her på egnen, og

det anbefales at tilsætte svovlmidler ved ukrudtssprøjtningen“. J. E. Paulsen, Fåborg: „Meldug i næsten alle hvedemarker, dog kun på de nedre blade“. A. S. Asmussen, Svendborg: „Meldug er konstateret med begyndende angreb i Kranich-hveden“. P. Bruun Rasmussen, Marslev, omtaler ret udbredte angreb. Mogens Jakobsen, Odense, skriver, at der findes svage angreb i de fleste marker og kun enkelte med udbredte angreb. Johs. Petersen, Rudkøbing, skriver, at der på nuværende tidspunkt ikke kan ses angreb på Kranich-hveden. Mikkel S. Holm, Samsø, skriver: „I frodige marker kan der konstateres svage angreb. Her på øen er Kranich i år den eneste anvendte sort“. Aage Mølgaard, Slagelse: „I det tidlige forår fandtes svage meldugangreb i hveden, specielt Cato. Angrebet synes dog ikke at være taget til siden“. Flemming Due, Tystofte: „Svagt angreb på Cato og Caribo, men ellers ingen angreb“. Aage Madsen, Store-Heddinge, omtaler enkelte især de tidligt såede marker som ret stærkt angrebne. J. E. Hermansen, Højbakkegård: „I hvedemarker (mest Kranich) omkring Højbakkegård findes der nu spor af meldug. I en enkelt mark sået til „normal tid“ (sidst i september), hvor hveden pletvis er meget kraftig, kan der her findes meldug. I forsøg med Kranich sået til normal tid, men kunstigt smittet i efteråret, er der nu kraftige angreb“. Preben S. Overbye, Nykøbing Fl., skriver: „En del angreb i de tidligt såede marker allerede fra efteråret. I den sidste tid er der imidlertid ikke sket nogen stor udvikling af meldug. Det kommer antagelig først, når varmen sætter ind. Der findes angreb både i Cato og Kranich“. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.: „Angreb kan næsten findes overalt, men angrebsgraden varierer meget. Generelt er angrebet stærkest i den kraftigst udviklede hvede, tidlig såning, tidlig N-udbringning samt, hvor der er læ. Sprøjtning med svovlmiddel anbefales mange steder“. F. Christensen, Bornholm: „Svage angreb af meldug kan findes i de fleste hvedemarker, men kun på de allerældste blade. På de øverste frisk grønne blade findes ikke spor af meldug“.

Stærke angreb af meldug på rug er konstateret enkelte steder. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., skriver således: „Der er set ret stærke angreb i den kraftigst udviklede rug“. F. Christensen, Bornholm: „Rugmarkerne er overalt meget stærkt angrebet af meldug. De ældre blade er helt belagt med meldug, men også på helt frisk grønne blade kan der forekomme svage angreb“. J. V. Højmark, Statens forsøgsstation, Lundgård, beretter om stærke angreb på de ældre blade, men det er ikke fulgt med op på de yngre blade.

Sneskimmel (*Fusarium nivale*) har i vintersæden de fleste steder i landet været uden betydning. Enkelte steder omtales dog stærkere angreb. Aa. Baltzer Nielsen, Hjørring: „Den tunge tøsne i marts, der blev fulgt op af en isskorpe, medførte adskillige tilfælde af sneskimmel, både i hvede og rug. Skaderne synes dog værst i rug“. J. Kr. Aggerholm, Ålborg, skriver: „Naturligvis træffes der pletter eller stribes med sneskimmel, men afgjort i mindre

omfang end sædvanligt". Vald. Johnsen, Skærbæk: „Der er nogle steder set skade af sneskimmel på rug, værst langs hegn, hvor der fandtes ret stærkt snedække i november måned". K. Henriksen, Årsløv: „I marker med alm. rajgræs og engsvingel er parcellerne, hvor der er stærkt gødet med kvælstof fra efteråret, kraftigt angrebet og skadet af sneskimmel. Angrebene er meget kraftige i forhold til den mængde sne, der har været i løbet af vinteren. Skaden kan vel tænkes at være sket allerede først på vinteren (snestorm sidst i november), da græsset var godt og frodigt udviklet fra efteråret".

Hvedens gråpletsyge (*Septoria tritici*). Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., omtaler, at hvedens gråpletsyge er konstateret i så godt som alle marker.

Bælplanter

Overvintringen af græsmarksbælplanter har i de fleste egne af landet været tilfredsstillende. H. Baltzer Nielsen, Hjørring, omtaler imidlertid, at adskillige marker har taget ret betydelig skade under sen-vinterens tunge snelag. Det gælder specielt i græsarealer uden eller med et ringe indhold af kløver, og specielt langs læhegn og skel; i mange tilfælde har udbedring været nødvendig. J. J. Jakobsen, Grindsted, skriver: „Overvintringen er den bedste, vi har set i mange år. Vi får ofte græsmarkerne ødelagt ved nattefrost og stærk sol om dagen her i forårstiden. Det er vi sluppet for i år, og da udlægsmarkerne lykkedes godt sidste år, har vi de bedste græsmarker, vi har set i mange år".

Kløverens knoldebægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*) har kun optrådt med svage og ubetydelige angreb.

Bederoer

Overvintringen af frøroer på blivestedet har været særdeles god de fleste steder i landet. A. S. Asmussen, Svendborg, skriver: „En del eller dele af roefrømarker med farvede stammer blev ompløjet i sidste uge på grund af ødelagt rodsystem (bortfrysning)". Aage Mølgaard, Slagelse: „Mange roefrømarker har taget alvorlig vinterskade, enkelte har måttet ompløjes. Værst er det dog gået ud over de lavprocentige bederoestammer".

Overvintringen af foderroer i kuler er de fleste steder forløbet tilfredsstillende, om end en del roekuler har haft det for varmt. H. Baltzer Nielsen, Hjørring, skriver: „Plasticdækning af roe- og kartoffelkuler er helt sikkert en arbejdsmæssig lettelse af betydning. Vi må dog gennemgående konstatere, at hvor der sker skader, er det oftest i de plasticdækkede kuler. I visse tilfælde er plasticen ikke dækket fast nok til med halmballer, og

flagrer løs, så frosten har kunnet trænge ind. I andre tilfælde har der været dækket for tidligt og for tæt, så der er sket betydelig varmeskade. Skaderne stammer i de fleste tilfælde fra den sidste kategori og er ikke helt ubetydelige, hverken i antal eller tabsgrad". H. Dollerup-Nielsen, Herning, skriver: „En del roekuler har haft det for varmt i det milde vintervejr, hvilket har resulteret i småskader hist og her, men også i et enkelt tilfælde sådan, at en hel roekule er „sunket sammen“ i løbet af april. Frostskader har været minimale“.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Overvintringen af raps er forløbet tilfredsstillende overalt i landet.

Kartofler

Overvintringen i kule har stort set været tilfredsstillende. J. J. Jakobsen, Grindsted, skriver dog: „Kartoflerne har en del steder haft det rigeligt varmt. De blev for sent nedkølet i vinter, hvilket har givet en kraftig spiring i kulerne, men en egentlig skade med påfølgende forrådnelse er meget sjælden“.

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugtræer og frugtbuske

Æblernes holdbarhed har stort set været tilfredsstillende. Herom skrives: „Holdbarheden ret god indtil februar-marts, – derefter fysiogene sygdomme værst“ (Sjælland, J. Klarup). „God“ (Fyn, S. Thorup). „God, men utilstrækkelig gennemluftning af lageret ved brug af storkasser giver stadig anledning til mugdannelse, som giver frugten afsmag med stærk forringelse af handelsværdien til følge, omend i langt mindre grad end i 1970-71“ (Sydfyn og Øerne, Aage Lauritsen). „Holdbarheden var stort set god, og det var smagen også“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Holdbarheden har været meget fin, og der har ikke været problemer, hverken med *Gloeosporium*, møsk eller skold. Centerråd viste sig i lagringsforsøgene tidligere end normalt. De mange froststriber forringede sorteringsresultatet“ (Blangstedgård, Jørgen Jensen). „Har under normale forhold været god“ (Esbjerg-Varde, M. Sørensen). „Jævn god, men i privathaverne får de ikke lov til at ligge tiden ud, men bliver kogt til mos og frosset. Dybfryseren erstatter mange tab ved opbevaringen“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke).

Grønsager

Tiltrækning af agurk har givet anledning til følgende bemærkninger: „Som sædvanlig en del planter med „slået rod“ i et af gartnerierne på Sjælland“ (Henrik Nielsen). „Vanskeligheder med sideskud på de tidligst tiltrukne. De senere hold normale“ (Fyn, Egon Jensen).

Tiltrækning af tomat synes ikke at have voldt vanskeligheder, hvilket følgende indberetninger også vidner om: „Udover mørkevanskeligheder først på sæsonen har der ikke været problemer i år – heller ikke virusmæssige – i tiltrækningsgartnerierne“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Tiltrækningen normal, hvor kunstlys i tilstrækkelige mængder er givet. Uden kunstlys er planterne blevet meget bløde, medmindre temperaturen har været holdt lidt lavt“ (Fyn, Egon Jensen). „Ingen særlige problemer i år“ (Nordjylland, Jens Fich).

Holdbarheden af spiseløg er der delte meninger om. Vi citerer: „Desværre dårlig i år, næsten overalt“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Holdbarheden har været god; skyldes nok grundig tørring“ (Blangstedgård, Frede Olesen). „God“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Fra småhaverne er ikke hørt klager, men ellers klages over dårlig holdbarhed“ (Esbjerg-Varde, M. Sørensen). „God ved tør opbevaring“ (Hornum).

Prydplanter

Drivning af tulipaner. Herom skrives: „Tulipanerne har i store træk drevet særdeles tilfredsstillende i den forløbne sæson. De danskavlede tulipaner var gennemgående lidt tidligere end de hollandske.

I januar-februar var der i en del partier megen „faldesygge“ specielt i sorter som 'Apeldoorn', 'Golden Apeldoorn' og 'Karel Doorman', men også i mange andre sorter.

Angreb af *Fusarium oxysporum* og *Pythium ultimum* i 5°-løg har været af ret underordnet betydning, dog har der i tørvejord været problemer med disse sygdomme. „Blinde knopper“ har der været noget af i de partier, hvor der har været angreb af *Fusarium* (ethylenskade)“ (hele landet, A. Pilgaard).

Overvintring, tulipan. Hertil knyttes følgende bemærkninger: „Tulipanernes tilstand på friland er gennemgående særdeles fin. Overvintringen har været god. Der er næsten ingen frostskafer på bladene, selv om løgene kom tidligt op. Enkelte steder er der vindskafer som følge af stormen og jordfygningen sidst i marts.

Blade, der går i opløsning, er i år ret udbredt i en lang række sorter. Fænomenet hænger vel nok sammen med de meget unormale vejrforhold i den forløbne vinter.

Begyndende angreb af gråskimmel (*Botrytis tulipae*) ses ret ofte. Der har været vanskeligheder med at få sprøjtet på grund af megen regn (hele landet, A. Pilgaard).

Bladsvidning i freesia. „Mange kulturer med meget svagt rod-system og deraf følgende bladsvidninger i den solskinsperiode, vi havde omkring midten af marts“ (Fyn, Egon Jensen).

Drivning af narcis. „Narcisdrivningen har ikke givet anledning til mange problemer. Der har i denne sæson gennemgående været færre blomster pr. kg udlagt løg end i de sidste år“ (hele landet, A. Pilgaard).

Gråskimmel i narcis (*Botrytis narcissicola*). Vi citerer: „Der har vel nok været lidt flere angreb af narcis-gråskimmel end året før. Mange partier bliver tørret for langsomt og for dårligt“ (hele landet, A. Pilgaard).

Augustasyge. „Er set i nogle partier“ (hele landet, A. Pilgaard).

Ib G. Dinesen.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Der er kun konstateret enkelte angreb, men både i vinter- og vårsæd. C. Borregaard, Holstebro, omtaler enkelte stærkt angrebne vintersædmarker, hvor forfrugten er kløvergræs, og hvor der ikke er foretaget en ordentlig sammentrykning af jorden i efteråret. Vald. Johnsen, Skærbæk, skriver, at der er set enkelte svage angreb i vårsæd. Knud Sehested, Lunde, omtaler ligeledes enkelte spredte angreb i byg og havre efter græs. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., skriver, at der er iagttaget få svagere angreb i vinterhvede, og kun et enkelt ret stærkt angreb.

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*) er konstateret i enkelte græs- og kornmarker (Tage Andersen, Skanderborg; J. J. Jakobsen, Grindsted; Vald. Johnsen, Skærbæk; Hans Jepsen, Løgumkloster; C. E. Poulsen, Rødekro; Knud Sehested, Lunde; J. E. Paulsen, Fåborg, og A. S. Asmussen, Svendborg).

Hårmyg (*Bibio hortulanus o. a.*) er konstateret i adskillige vårsædmarker landet over. I alle de omtalte tilfælde har der været tale om marker, hvor forfrugten har været staldgødede bederoer (J. Kr. Aggerholm, Ålborg; P. Bundgaard, Hadsund; Henning Willumsgård, Skive; Chr. E. Lauridsen, Mariager; N. Engvang Hansen, Allingåbro; A. S. Asmussen, Svendborg; H. Rasmussen, Nyborg; Johs. Petersen, Rudkøbing; Mikkell S. Holm, Samsø; Carlo Frederiksen, Holbæk; Chr. Christensen, Holbæk; N. M. Nielsen, Kalundborg; Aage Mølgaard, Slagelse; Sv. Stanley Hansen, Næstved; Aage Madsen, Store-Heddinge; N. O. Larsen, Frederikssund; Sv. Aa. Pedersen, Stege; Preben S. Overbye, og Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.).

Fritfluen (*Oscinella frit*) er konstateret med moderate angreb i en del vintersædmarker (J. Kr. Aggerholm, Ålborg; Tage Andersen, Skanderborg; H. Dollerup-Nielsen, Herning; A. S. Asmussen, Svendborg; N. B. Bagger, Ring; P. Bruun Rasmussen, Marslev; Mogens Jacobsen, Odense; Johs. Petersen, Rudkøbing; Kr. Brødsgaard, Ejby; Carlo Frederiksen, Holbæk; Stanley Jørgensen, Høng; Sv. Stanley Hansen, Næstved; Aage Madsen, Store-Heddinge; K. Egede, Ringsted, og N. O. Larsen, Frederikssund). Angrebene bedømmes overalt som svagere end sidste år.

Råger (*Corvus frugilegus*). Tage Andersen, Skanderborg, skriver: „Vi har hvert år landmænd, der har skader på afgrøder forvoldt af råger. Ved forhandling med kommunerne er der nu anskaffet to gaskanoner, og disse vil blive opstillet i marker, hvor rågerne slår ned“. Carlo Frederiksen, Holbæk: „Rågerne har forårsaget en del skader i forskellige afgrøder, som lucerne og roefrø samt noget af den tidligst såede vårsæd“.

Markmus (*Microtus arvalis*). A. Mortensen, Gram, omtaler flere kløvermarker, som er en del raseret. Vald. Johnsen, Skærbæk, skriver: „Ude på engene er der ret slemme angreb i nogle af fennerne, hvor der er for meget gammelt græs. Musene har her haft gode vilkår“. Carl Nielsen, Højer, skriver om store områder, der er afgrænset af markmus, såvel hvede- som græsmarker. Angreb på hvedearealerne er mest udpræget, hvor der er sået hvede efter 3 års græsmark. Et areal var så ødelagt, at der blev foretaget omsåning i april. Aage Madsen, Store-Heddinge, skriver, at det er meget almindeligt langs grøfter og mosekanter, hvor de underminerer langt ind i markerne.

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Bladlus (*Aphididae*). Antallet af vinteræg synes ikke at være særlig stort. Fra slutningen af april er der indberetninger om de første klækninger.

Frugttræspindemider (*Panonychus ulmi*). Mængden af vinteræg varierer fra landsdel til landsdel, hvilket følgende citater viser: „En del i plantagerne i år“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „De fleste iagttagelser går ud på, at der ikke findes ret mange spindemideæg i plantningerne“ (Sjælland, J. Klarup). „Masser“ (Fyn, S. Thorup). „Varierer fra plantage til plantage, men som helhed gælder, at man hyppigere end normalt finder vinteræg af spindemider på baggrund af de udbredte sommerangreb i 1971. Den stigende brug af carbaryl til frugtudynding virker jo heller ikke hæmmende“ (Sydfyn og Øerne, Aage Lauritsen). „Der er kun set meget få æg af spidemider i vinter“ (Blangstedgård, Jørgen Jensen). „Der findes en temmelig god belægning“ (Sønderborg, Carl Hansen). „Der ser ud til at være yderst få æg“ (Esbjerg-Varde, M. Sørensen).

Solbærmider (*Eriophyes ribis*). Herom skrives: „En vis kraftig (men snæver) spredning er set et enkelt sted. Miderne er ikke det store problem i mængde i plantagerne, men findes pletvis“ (Sjælland, J. Klarup). „Kun et mindre parti destrueret ved planteskolekontrollens vinterinspektion. Alle øvrige uden midenopper“ (Sjælland, Lolland-Falster, Henrik Nielsen). „Rigeligt i mange private haver“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Kun i uplejede buske“ (Fyn, S. Thorup). „Trives fortsat i bedste velgående i mange privathaver. Ikke alle haveejere forstår værdien af at udskifte angrebne buske“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Mønsteret er det sædvanlige: flere angrebne buske jo ældre

plantagen bliver. Ved omhyggelig bekæmpelse øges angrebene langsomt, ved overfladisk hurtigt. Ingen steder undgås angrebene helt" (Sydfyn og Øerne, Aage Lauritsen). Solbærbuskene er kun helt sunde de første par år efter plantningen. Når buskene er 2-3 år gamle i en have, er middeknopperne der også (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „I erhvervsavl en fjerner man de angrebne buske samtidig med beskæringen. Så godt som alle solbærbuske i private haver er angrebet. Buskene står kun og tager pladsen op samtidig med, at de tjener som smitekilder. En offentlig henstilling om rydning ville reducere smittefaren væsentligt til gavn for solbæravl en" (Sønderborg, Carl Hansen). „Der ses ofte kraftige angreb i småhaver" (Esbjerg-Varde, M. Sørensen). „Har ikke fundet væsentlige angreb i planteskolekulturer" (Nordjylland, Jens Fich).

Grønsager

Mellus (*Aleurodidae*). Vi citerer: „Meget tidlige angreb set mange steder i tomat og agurk, og de er nu visse steder ved at være et problem i agurkerne. I tomat kan præparerede strimler med dichlorvos let klare bekæmpelsen med kun $\frac{1}{10}$ af normalt antal pr. rumindhold så længe, der ikke luftes. Fra nu af skal der nok rigtige sprøjtninger til" (Fyn, Egon Jensen).

Spindemider (*Tetranychus althaeae*). Fra Fyn skrives: „I agurker et problem som altid. En del af de gængse midler ser ud til at virke mindre end normalt" (Egon Jensen).

Jordbærmider (*Tarsonemus pallidus*). Fra Fyn oplyser Evald Burgaard, at der i mange plantninger findes adskillige overvintrede midler.

Prydplanter

Mellus (*Aleurodidae*). Herom skrives: „Kun et svagt angreb er set ved inspektion af 15 potteplantegartnerier i Vestsjælland i april (Fuchsia)" (Henrik Nielsen).

Spindemider (*Tetranychus althaeae*) er allerede nu konstateret i drishusroser.

Ib G. Dinesen.

VIRUSINFEKTION HOS BUDDLEIA

Arne Thomsen

Viruslignende symptomer hos *Buddleia davidii* blev iagttaget her i landet i 1969, og ved undersøgelser udført i de forløbne år har man på den virologiske afdeling ved Statens plantepatologiske Forsøg påvist forekomster af to virus-sygdomme hos *Buddleia*, nemlig agurk-mosaik og en virussygdom, som ikke tidligere har været beskrevet hos denne planteart (*Buddleia*-virus).

I 1969 modtog Statens plantepatologiske Forsøg nogle få *Buddleia*-planter med virusagtige symptomer til nærmere undersøgelse. Bladene var smallere end normalt, og nogle af disse viste mosaikagtige spætninger (fig. 1).

Ved saftinokulation fra *Buddleia*-bladene, hvor fosfatstødpudder (pH 7,2) blev tilsat inokulatet, fremkom der lokale læsioner hos *Chenopodium quinoa* og *Cucumis sativus* (kimblade) i løbet af 6 døgn. De inokulerede *Cucumis sativus* udviklede efter 10 døgns forløb gul spætning i karakterbladene. Ved en nærmere undersøgelse, bl. a. serologisk og elektronmikroskopisk, blev det klarlagt, at patogenet var identisk med agurk-mosaik-virus (se tabel 1 – isolat a).

Tabel 1. Fysiske og biologiske egenskaber hos to virusisolater hidrørende fra Buddleia.

Undersøgelse	Agurk-mosaik-virus (isolat a)	Buddleia-virus (isolat b)
Termostabilitet	65°C i 10 min.	65°C i 10 min.
Fortyndingsgrænse	10 ⁺⁵	10 ⁺³
Holdbarhed ved stuet. 20°C	6 uger	mindre end 2 uger
Holdbarhed i køleskab 2°C	16 uger	4 uger
Fryseboks ÷ 15°C	mere end 12 mdr.	mere end 12 mdr.
Symptomer hos <i>Ch. quinoa</i>	små lok.læs. efter 5 døgn ingen topnekrose	små lok.læs. efter 6 døgn topnekrose efter 9 døgn
Symptomer hos <i>Cucumis sativus</i>	lok.læs. efter 6 døgn spætning efter 10 døgn	lok.læs. efter 6 døgn ingen spætning
Symptomer hos <i>Tetragonia expansa</i>	lok.læs. efter 5 døgn ingen topnekrose	lok.læs. efter 5 døgn topnekrose efter 10 døgn
Partikelstørrelse af virus	30 nm	30 nm
Partikelform af virus	sfærisk	sfærisk
Reaktion med hindbær- ringplet antiserum	÷	÷
Reaktion med agurk- mosaik antiserum	+	÷

Tabel 2. Forekomster af virusinfektioner hos forskellige Buddleiasorter iflg. testn. 1970.

Sort	Antal planter inficeret
'Border Beauty'	0/5
'Fascinating'	0/5
'Black Knight'	0/5
'Ile de France'	1/5
'Empire Blue'	0/5
'Royal Red'	1/5
'White Bouquet'	0/5
'Tovelil'	5/5
'African Queen'	1/1
'Elstead Hybrid'	1/1
	9/42

Tæller = inficerede planter

Nævner = antal planter undersøgt

Tabel 3. Forekomst af virusinfektion hos forskellige Buddleiakloner iflg. testn. 1970-71.

Klon nr.	Antal planter inficeret
1	0/3
2	2/3
3	0/3
4	1/3
5	0/3
6	0/3
7	0/3
8	3/3
9	3/3
10	0/3
11	0/3
12	0/3
13	2/3
14	0/3
15	0/3
16	0/3
17	0/3
18	2/3
19	3/3
20	0/3
21	3/3
22	0/3
	19/66

Nævner = antal planter undersøgt   Tæller = inficerede planter

Virusinfektionernes udbredelse

For at undersøge virusinfektionernes udbredelse hos Buddleia, blev der i perioden 1969-70 via Fællesudvalget for fremavl og sundhedskontrol med havebrugsplanter indsamlet 10 Buddleiasorter til virusundersøgelse. Resultaterne fra denne undersøgelse fremgår af tabel 2. Hos fem af de 10 sorter blev der ikke påvist virusinfektioner, mens de øvrige 5 sorter var mere eller mindre inficeret. Af i alt 42 undersøgte planter var de 9 inficeret.

Virusinfektionernes udbredelse hos Buddleia blev yderligere undersøgt hos et materiale bestående af 22 Buddleiakloner, som hidrørte fra Statens forsøgsstation i Hornum. Af de 22 kloner var de 8 mere eller mindre inficeret med virus (tabel 3). 19 af 66 undersøgte planter var inficeret.

Diagnosticering

Ca. 90 pct. af de påviste virusinfektioner her i landet hos *Buddleia* skyldes infektion af agurk-mosaik-virus, mens 10 pct. skyldes angreb af det såkaldte *Buddleia*-virus. Sidstnævnte virus er hidtil kun påvist hos sorterne 'Ile de France', 'Royal Red', samt hos *Buddleia*-klonerne 2, 4 og 18.

Af tabel 1 fremgår det, at der mellem agurk-mosaik-virus og *Buddleia*-virus eksisterer store diagnostiske forskelle.

Agurk-mosaik-virus forårsager kun lokale læsioner hos indikatorplanten (fig. 2) *Tetragonia expansa*, mens *Buddleia*-viret forårsager både lokale læsioner og topnekrose hos denne indikatorplante (fig. 3).

Buddleia-virus reagerer negativt med agurk-mosaik-virus antiserum.

Foto: J. Begtrup

Fig. 1.

Buddleia inficeret med agurk-mosaik-virus.
Smalle blade og spætning er karakteristisk.

Foto: J. Begtrup

Fig. 2.

Tetragonia expansa inficeret med agurk-mosaik-virus som hidrører fra Buddleia.
Klorotiske blade og ingen topnekrose. (Isolat a)

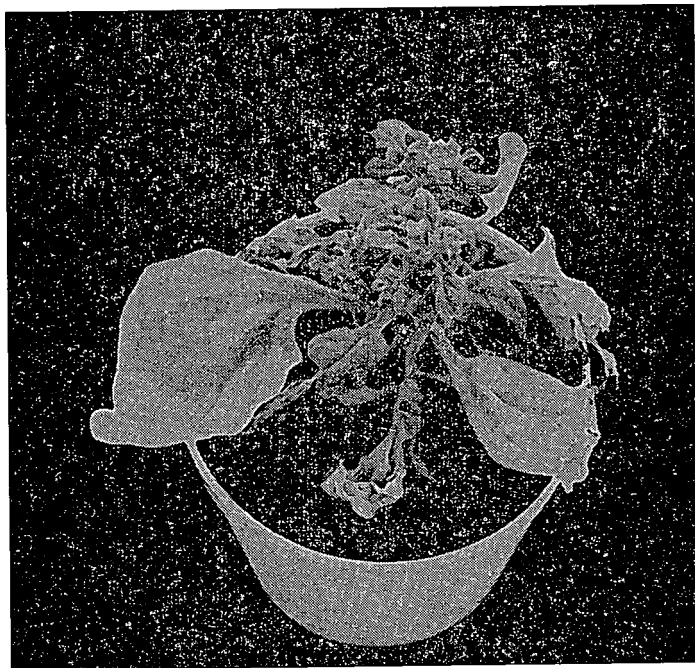

Foto: J. Begtrup

Fig. 3.

Tetragonia expansa inficeret med Buddleia-virus.
Klorotiske blade og topnekrose. (Isolat b)

Foto: J. Begtrup

Fig. 4.

Buddleia inficeret med Buddleia-virus.
Klorotisk spætning og bånddannelse på blade.

Diskussion

Ved testning af *Buddleia* er der gode muligheder for at erkende sunde eller virusinficerede planter, og fremavl af sundt materiale er muligt.

Spredning af agurk-mosaik-virus hindres bedst ved fjernelse af angrebne planter og ved bekæmpelse af sygdommens vektorer – nemlig bladlusene.

På nuværende tidspunkt kendes der ikke nogen vektor for *Buddleia*-viruset, og sygdomsbekæmpelsen afgrænses her til fjernelse af syge planter og hindring af disses opformering.

På Statens plantepatologiske Forsøg er det lykkedes at formere *Buddleia*-planter ved hjælp af meristemkultur. På denne måde åbnes der måske muligheder for at skabe sunde planter af virusinficerede *Buddleia*.

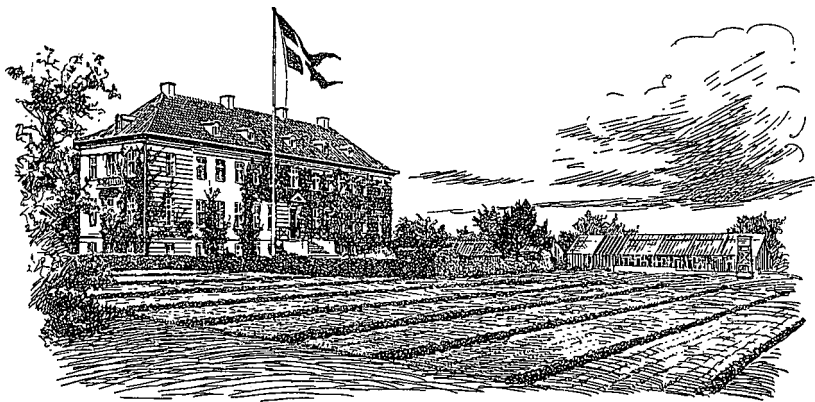
Summary

At The State Plant Pathology Institute in Lyngby two viruses have been isolated from *Buddleia*.

Cucumber mosaic virus (fig. 1-2) has been isolated from *Buddleia* with narrow and mottled leaves. The identity of the virus was ascertained by indexing to indicator plants, serological tests and electron microscopy.

Buddleia virus (fig. 3-4) has been isolated from a few plants of the *Buddleia* varieties 'Ile de France', 'Royal Red', and also from three different clones of *Buddleia* showing band mosaic symptoms. Negative reaction against cucumber mosaic antiserum was obtained, the shape of the virus particles was found to be spherical, and the virus could be mechanical transmitted to *Tetragonia exp.*

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

464. Maj 1972

Der blev for maj måned modtaget indberetninger fra 114 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg i Lyngby besvaret 545 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 188 forespørgsler.

Vejret i maj måned var karakteristisk ved den meget store nedbør, som for landet som helhed var det dobbelte af det normale.

Temperaturen var høj i første uge af måneden, medens den i resten af måneden var lavere end normalt. De enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i ( ): 12,6 (9,4), 9,8 (10,7), 9,5 (11,3), 12,3 (12,4), 11,7 (13,4).

Nedbøren var næsten for alle amtskommuner mere end det dobbelte af det normale, kun Ribe og Bornholms amtskommuner havde nogenlunde normalnedbør. Fyn havde rekorden med 101 (40). Fordelingen for de enkelte amtskommuner blev med normalen i ( ): Nordjylland 66 (34), Viborg 69 (35), Århus 90 (35), Vejle 85 (40), Ringkøbing 65 (39), Ribe 47 (42), Sønderjylland 70 (45), Jylland 71 (38), Fyn 101 (40), Vestsjælland 89 (35), Nordøstsjælland 88 (38), Storstrømmen 86 (40), Øerne 91 (38), Jylland og Øerne 77 (38), Bornholm 43 (34).

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Kulde og nattefrost har præget mange vårsædmarker landet over. Nattefrost har adskillige steder, på lave humusholdige jorder, forårsaget nedfrysning af bladene på vårsæden. I langt de fleste tilfælde begyndte planterne at skyde nye blade, da varmere vejr satte ind. H. P. Nielsen, Bjerringbro: „En del nattefrost og kulde især på de lave, kolde jorder i Gudenådalene“. Tage Andersen, Skanderborg: „Engarealerne synes at være skadet. Det er især gået ud over et engareal tilsået med seksradet Clermont-byg“. S. Andreassen, Lemvig: „En frostnat ca. midt i maj var hård ved det tidligt såede korn på udsatte steder, og en del marker var totalt nedfrosset, men har rettet sig igen“. J. J. Jakobsen, Grindsted: „Gennem hele maj måned er der jævnlig konstateret ret stærke frostskafer i korn. De lave humusjorder blev i mange tilfælde tilsået i marts måned, så kornet frøs ned flere gange, navnlig hvor kornet blev sået før kali- og superfosfatgødningen. En enkelt mark frøs ned så mange gange, at den til sidst måtte sås om“. Harald Jensen, Asnæs: „I enkelte bygmarker lå bygplanterne fladt hen ad jorden efter 5–7°C frost. Bladene visnede, men der kom hurtigt nye blade igen“. J. C. Tvergaard, Jyderup: „På Åmosen og andre tilsvarende lave arealer har vi haft to nætter med meget lave temperaturer. Første gang $\div$ 8–10°C og anden gang midt i maj $\div$ 7–12°C. Disse kuldeperioder har skadet afgrøderne meget. Værst er det gået ud over Clermontbyggen“.

Også på de højere arealer har kornmarkerne mange steder været trykket af det kølige, våde vejr. Arne Hansen, Odder, skriver bl. a.: „Ved månedens slutning er enkelte bygmarker præget af dårlig vækst: svag udvikling, gule blade og fortykkede rødder. Årsagen skyldes vel manglende rodudvikling – iltmangel, der især optræder under dårlige strukturforhold f. eks. på arealer, der er behandlet med harve eller ammoniaknedfælder i for våd tilstand, eller på dårligt afvandede og svagt gødede arealer“. Carl Chr. Olsen, Studsgård: „De først såede bygmarker ser meget elendige ud, mens den byg, der er sået efter regnperioden ca. 1 måned senere, ser normal ud“. Arne Pedersen, Fåborg: „I mange bygmarker har der været gule stribes, der ved nærmere eftersyn har vist sig at skyldes for løs jord, så kornet er sået alt for dybt. I traktor-sporene står kornet ofte meget bedre“. K. Henriksen, Årlev: „Kun minimal skade af de enkelte frostnætter i begyndelsen af måneden. Sidst på måneden blev der set mere skade af for rigelig nedbør. Der har således stået blankt vand i mange marker“.

Kalktrang har været meget udbredt, navnlig i vårsædmarkerne. Herom skriver Jens Kirkegaard, Brædstrup: „Kalktrang synes i år at være mere udbredt end sædvanlig. Selv på jorder, hvor kalktilførsel jævnlig praktiseres, optræder der pletter med begyndende kalktrangssymptomer“. Kr. Brødsgaard,

Ejby: „Adskillige tilfælde med meget dårlig byg grundet kalkmangel. Reaktionstallet har ligget helt nede mellem 4,0 og 5,0“. N. O. Larsen, Frederikssund: „Kalkmangel konstateres i stort omfang i år (sure gødninger)“.

Kaliummangel har navnlig i Jylland været ret udbredt i mange vårsædmarker, hvor forfrugten har været græs. Martin Christensen, Sindal, skriver: „Det er flere år siden, jeg har set så megen kaliummangel i grønjordsbyg som i år. I byg med anden forfrugt end græs er der ikke noget i vejen“. H. Dollerup-Nielsen, Herning: „Kalimangel i byg er set flere steder, mest udpræget, hvor forfrugten har været kløvergræs, og afgrøden er fjernet fra marken til hø, ensilering eller til græspiller“.

Fosformangel har været ret udbredt i mange vårsædmarker. I de fleste af tilfældene opgives årsagen til de kølige, fugtige vejrforhold i maj måned. Martin Christensen, Sindal, skriver imidlertid: „Der findes en del tilfælde med fosformangel i byg. Det er karakteristisk, at det er hos ældre landmænd, der har sat kørne ud inden for de sidste 2-3 år. Det er ikke rigtigt gået op for de pågældende, at dette må medføre en ændring af gødningstildelingen“. Poul E. Andersen, Horsens: „Utrolig mange bygmarker, sået efter regnen i april, står nu med udprægede symptomer på fosformangel – men den egentlige årsag er vel den meget våde jord“.

Lyspletsyge (manganmangel) i vintersæd har været godartet. I vårsæden bedømmes angrebene ligeledes som svage og svagere end de foregående år. Vejrforholdene og især den meget udbredte brug af mangansulfat i forbindelse med ukrudtssprøjtningen omtales som de væsentlige årsager til de svagere angreb (Arne Pedersen, Thisted; J. Kr. Aggerholm, Ålborg; O. Th. Nielsen, Viborg; Carl Chr. Olsen, Studsgård; Kr. Jensen, Kibæk; Svend Aage Hansen, Janderup; Knud Sehested, Lunde, og K. Henriksen, Årslev). Om stærke angreb skriver bl. a. Vald. Johnsen, Skærbæk: „Usædvanlig mange kornmarker lider i år af lyspletsyge. Jeg har aldrig før set så mange tilfælde, men jorden er også meget løs. En del marker er sprøjtet med mangan“. Sv. Aa. Pedersen, Møn: „På grund af jordens meget løse struktur kan der iagttages alvorlige mangan mangelsymptomer i bygmarkerne. At den løse jordstruktur er den væsentlige årsag, kan ses på traktorsporene, hvor planterne står meget bedre“.

Magnesiummangel-symptomer i vårsæden bedømmes som svage. E. Hejlesen, Store-Jyndevad, skriver således, at der findes svage symptomer på magnesiummangel i havremarkerne.

Meldug (*Erysiphe graminis*) i vinterhvedemarkerne har navnlig i sidste halvdel af maj bredt sig ret stærkt, så angrebene nu „følger med op på planterne“. Poul E. Andersen, Horsens: „Stærke angreb i vinterhveden, såvel Cato

som Kranich. Det er især de tætteste og tidligst kvælstofgødede marker, der er stærkest angrebne“. E. Ellegaard Jørgensen, Esbjerg: „Meldug er meget udbredt både i Kranich og Cato“. E. Hejlesen, Store-Jyndeved: „Caribo er stærkt angrebet af meldug og står her sidst i maj med en angrebskarakter på 8. Kranich og Cato har fået meldugkarakteren 6, medens Starke har fået 7“. Rosvad R. Olesen, Hårby: „Såvel hvede som rug er stærkt angrebet. Sammen med ukrudtssprøjtningen af hveden er der anvendt svovl i nogen udstrækning. Dette sammen med den megen nedbør i maj har nok virket dæmpende på udbredelsen i disse marker. I de hvedemarker, hvor bekæmpelse ikke er udført, overvejer mange nu at sprøjte“. K. Henriksen, Årsløv: „Samtidig med vinterhvedens frodige udvikling i maj måned har også melduggen udviklet sig, og nu sidst på måneden er der almindelige udbredte angreb i hveden (Cato)“. Mogens Jakobsen, Hindsholm: „I næsten alle vinterhvedemarker er de ældste blade samt 10–15 cm af stænglen angrebet af meldug. I mange marker er melduggen begyndt at brede sig opad på planterne. Udsprøjtning af svovl sammen med ukrudtssprøjtningen har hjulpet noget“. Johs. Petersen, Rudkøbing: „Adskillige Kranichhvedemarker har ret kraftige meldugangreb. Stærkest i de tidligt og kraftigst gødede marker“. Sv. Stanley Hansen, Næstved: „I mange vinterhvedemarker findes nu angreb af meldug“. Preben S. Overbye, Nykøbing Fl.: „Stærk opformering af meldug i vinterhveden i maj måned. Det kniber for svovl at holde angrebet i ave“. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.: „I den kraftige vinterhvede er der set ret stærke angreb af meldug mange steder. Sprøjtning med svovlmidler har været anvendt i stort omfang. Enkelte steder med meget stærke angreb er der anvendt Calixin“.

I vårhveden er melduggen begyndt at brede sig stærkt. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., skriver således, at angrebene er godt i gang i Kolibrivårhveden, og bekæmpelse har været nødvendig adskillige steder.

I bygmarkerne blev de første melduginfektioner konstateret medio maj i bl. a. sorterne Pallas og Emir. Ved udgangen af maj måned findes der svage angreb i adskillige marker med sorterne Emir, Lofa og Tern, medens de meldugmodtagelige sorter har noget kraftigere angreb (H. P. Nielsen, Ulstrup; Erik Fredenslund, Kolind; S. Nørlund, Aulum; L. Hangaard Nielsen, Videbæk; Carl Chr. Olsen, Studsgård; Børge Eriksen, Kolding; Svend Aage Hansen, Janderup; Vagn K. Smed, Brørup; Jens V. Højmark, Lundgård; B. Maybom, Bredebro; Frede Nissen, Bylderup Bov; E. Hejlesen, Store-Jyndeved; A. Winther, Sønderborg; P. Fynbo Hansen, Rønhave; Knud Sehested, Lunde; Kr. Brødsgaard, Ejby; A. S. Asmussen, Svendborg; N. B. Bagger, Ringe; K. Henriksen, Årsløv; Johs. Petersen, Rudkøbing; Mikkel S. Holm, Samsø; H. Jensen, Asnæs; Carlo Frederiksen, Holbæk; Jutta Rasmussen, Tystofte; Aage Madsen, Store-Heddinge; J. E. Hermansen, Tåstrup; N. O. Larsen, Frederikssund, og Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.).

I adskillige engrapgræsmarker, bl. a. med sorten Delft, er der set stærke angreb af meldug (Sv. Stanley Hansen, Næstved).

Gulrust (*Puccinia striiformis*) blev konstateret med ret udbredte angreb i mange vinterhvedemarker i sidste halvdel af maj. Angrebene findes fortrinsvis i de sydlige egne af landet fra Stevns over Lolland-Falster – Fyn, samt i den sydøstlige del af Jylland. Arne Hansen, Odder, skriver: „I en tæt kraftig mark med Kranichhvede blev der omkring 25. maj konstateret udbredt angreb af gulrust“. Aage Vestergaard, Vejle: „Pletvis forekomst af gulrust i en enkelt Kranichhvedemark. Endnu er skaden begrænset“. Aage Madsen, Store-Heddinge: „En enkelt hvedemark meget stærkt angrebet, men de fleste steder er der endnu kun tale om svage angreb“.

Bælgplanter

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*). Johs. Petersen, Rudkøbing, skriver: „Der konstateres noget mere kransskimmel i lucernemarkerne i år end de sidste par år. Angrebene er endnu forholdsvis svage, men forholdene kan hurtigt forværres“.

Bederoer

Fremspiringen har været dårlig i mange bederoemarker, og dette gælder navnlig i de tidligst såede marker. Den megen nedbør i forbindelse med det kølige vejr har hæmmet fremspiringen samt væksten af roerne i uhyggelig grad.

Frostskader. På enkelte udsatte lokaliteter har nattefrosten skadet bederoerne stærkt (Kr. Jensen, Kibæk; O. Th. Nielsen, Viborg, og Knud Sehested, Lunde). Svend Aage Pedersen, Møn, skriver, at mange bederoeplanter er præget af frost og kulde.

Bedeskimmel (*Peronospora schachtii*). Aage Mølgaard, Slagelse, og Aage Madsen, Store-Heddinge, omtaler moderate til ret stærke angreb i næsten alle bederoefrømarker.

Rodbrand (*Phoma betae*, *Pythium spp. o. a.*) har endnu ikke været af større betydning i bederoemarkerne. Angrebene forventes imidlertid at brede sig voldsomt på grund af roernes langsomme vækst i maj måned. J. Kr. Aggerholm, Aalborg, skriver herom: „Endnu ikke konstateret i nævneværdig omfang, men roerne står de fleste steder i stampe på grund af den megen regn og det ret kølige vejr. Man kan derfor frygte, at rodbrand vil blive generende inden længe, især på de arealer, hvor der i øjeblikket står vand på overfladen“.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Fremspiringen af vårraps har bl. a. i Hornsherred og på Frederikssundegnen været noget uensartet, formentlig på grund af kold jord og dermed følgende rodbrandangreb (N. O. Larsen).

Kartofler

Fremspiringen har i det store og hele været tilfredsstillende. I enkelte marker, hvor læggematerialet ikke har været for godt, har det dog knebet med en ensartet fremspiring. O. Th. Nielsen, Viborg, skriver: „På de lette jorder var kartoflerne ret hurtigt fremme og stod godt“. Carl Chr. Olsen, Studsgård: „De forspirede kartofler har spiret pænt og ensartet frem i marken“. B. Maybom, Bredebro: „Stort set er spiringen god i år“. E. Hejlesen, Store-Jyndeved: „De forspirede kartofler har spiret godt og ret ensartet i marken, medens de ikke forspirede har været noget uens i fremspiringen“. H. Jensen, Asnæs: „God fremspiring af tidlige kartofler, men på udsatte steder er der frostskaade“. N. O. Larsen, Frederikssund: „De meget tidligt lagte kartofler har været plaget af rodfiltsvamp og dermed uensartet spiring“.

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugttrær og frugtbuske

Forårssvidning. Følgende indberetninger er modtaget. „På tæt klynge skete der ret alvorlig frostskaade på æbler, solbær og kirsebær. Det gik især ud over 'Cox's Orange', 'Gråsten', 'Guldborg' o. l., hvor blomsterklaser frøs helt eller delvis. På frozne sød- og surkirsebær kunne man se de 2 mm lange, sorte grifler inde i knopperne. Af solbær var det især 'Wellington', det gik ud over. På udsatte steder frøs det yderligere nogle gange i maj“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Ildsoet (*Erwinia amylovora*) er den 24. maj konstateret i pære og tjørn på Lolland. Der er tale om videreudvikling af angreb fra smitte i 1971.

Æbleskurv (*Venturia inaequalis*). Indberetningerne nævner, at angrebet endnu ikke er konstateret ud over ganske få bladpletter her og der.

Grå monilia (*Monilia laxa* og *M. l. f. mali*). Der foreligger ingen iagttagelser om kraftig nedvisning af blomster efter infektion med grå monilia. Vi aftrykker følgende citater: „Ikke engang på surkirsebær har jeg set angreb af monilia. Vejret var for koldt“ (Stevns-Fakseegnen, Philip Helt). „Sammenlignet med de sidste tre år er der næsten ikke noget angreb i kirsebær og blommer, der var hårdt medtagne i fjor; de er rene i år“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Enkelte angrebne blomster og grene i meget tætte plantager af sorten 'Kelleris'. Angrebene er endnu forbavsende få og små i betragtning af den lange blomstringstid og de mange byger. Smittespredningen kan være forsinket af det kolde vejr“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Meldug på æble (*Podosphaera leucotricha*) har stort set været betydningsløs; fra enkelte plantager nævnes svage angreb i bl. a. sorterne 'Cortland' og 'Stark Earliest'.

Grønsager

Vækststandsning i agurk efter methylbromid-behandling. Efter at højprocentige methylbromid-præparater er blevet markedsført, er behandling af væksthusejord udført i væsentlig større omfang end i tidligere år. I væksthuse med tung og fedtet jord har det vist sig, at selv om udplantning har fundet sted op til 4 uger efter gasningen, er det ikke lykkedes at fjerne alle rester af methylbromid. Da planterne var 1,5 til 2 meter høje, konstateredes udtalt vækstdepression – i nogle få tilfælde ledsaget af hvidlige bladvidninger.

Sort-rod-råd (*Phomopsis sclerotoides*) i agurk er iagttaget i ikke så få gartnerier – hovedsagelig i de væksthuse, hvor sygdommen sidste år havde kraftigt fat. Det ser ud til, at sygdommen undertiden ikke fremkalder en hurtig ødelæggelse af planterne.

Prydplanter

Forårssvidning. Blandt de mange indberetninger om svidning af nåle, blade og unge skud aftrykker vi følgende: „Tulipaner – tidlige sorter med visne bladspidser“ (Holbæk, Henrik Nielsen). „Mange 'Picea omorika', som står udsat i træsk, er blevet svedet“ (Mundelstrup, Olav Poulsgaard). „Nogen svidning på gran og fyr, men synes ikke at være nær så udbredt som de foregående år“ (Esbjerg-Varde m.v., M. Sørensen). „I mange tulipanmarker ses ret kraftige bladsvidninger, sandsynligvis forårsaget af en kombination af frostskaide og skade af ukrudtssprøjtning i foråret. Sen sprøjtning med ukrudtsmidler efter løgenes fremspiring har opløst planternes vokslag, nattefrost har ødelagt bladvævet, hvor vokslaget mangler, og ret kraftige bladsvidninger er følgen. Særlig slemt i 'Robinea' og 'Golden Melody', men mange andre sorter er beskadigede“ (hele landet, A. Pilgaard). Derudover kan vi anføre, at der også foreligger iagttagelser om svidning af f. eks. Thuja, Taxus, Prunus laurocerasus og Ligustrum ovalifolium. Endelig gør vi opmærksom på, at frilandsroser på mange lokaliteter er blevet svedet i form af gulhvide misfarvninger og krølninger af blade.

Ildsoet (*Erwinia amylovora*) på tjørn, se under frugttrær.

Rosenmeldug (*Sphaerotheca pannosa*) er blandt andet noteret fra sydlig Sønderjylland (M. Surlykke).

Tulipan-gråskimmel (*Botrytis tulipae*). I sidste halvdel af måneden var angreb på blade og blomster særdeles udbredt. Om situationen i

tulipanmarker skrives: „I år usædvanlig mange angreb. Selv med regelmæssige sprøjtninger er det vanskeligt at holde sygdommen i ave. Sprøjtning med captafol ser ud til at have en virkelig god virkning“ (hele landet, A. Pilgaard).

Narcis-gråskimmel (*Botrytis narcissicola*). Herom meddeles: „Sorterne 'Golden Harvest' og 'Record' har en del angreb“ (Årslev, Erling Rasmussen). „Der ser i år ud til at være ret mange angrebne planter. Løgene bliver tørret for langsomt og for dårligt“ (hele landet, A. Pilgaard). „Enkelte angreb i småhaverne, men ikke mange“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Basalrød (*Phytophthora spp.*). „Er iagttaget i nogle ret store pletter i en mark med sorten 'Apeldoorn'“ (hele landet, A. Pilgaard).

Pythium ultimum. „Har et par steder forårsaget meget stor skade i sorterne 'Christmas Marvel' og 'Dix Favourite'. Rødderne er brune, og planterne er allerede begyndt at visne ned“ (hele landet, A. Pilgaard).

Viroser i tulipan. Fra Sjælland, Lolland og Falster skrives: „Lys og mørk mosaik forekom i lidt mindre udstrækning end sædvanlig. Rattle synes at have udbredelse som tidligere år, medens augustasyge er konstateret mere udbredt end sædvanlig – undertiden med atypiske symptomer“ (Henrik Nielsen). Samme vurdering er meddelt af Jens Fich og A. Pilgaard. Fra Årslev refereres, at lys mosaik er konstateret i bl. a. sorterne 'Olaf' og 'Danton', medens mørk mosaik er konstateret i 'Brillant Star'. Rattle er konstateret i sorten 'Apeldoorn' (Erling Rasmussen).

Viroser i narcis. Sammenfattende gælder, at sorten 'Golden Harvest' har vist sig angrebet af såvel mosaik som sølvblad i stærkere grad end andre sorter. Chokoladeplet er kun lige begyndt at vise sig.

Mogens H. Dahl.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Havrenematoden (*Heterodera avenae*) synes navnlig i Jylland at være ret udbredt i byg- og havremarkerne. Knud Jessen, Skive, skriver herom: „Som sædvanlig stærke angreb i en kold maj. I bedrifter med vedvarende bygdyrkning findes de fleste angreb“. J. J. Søndergaard, Silkeborg: „Angrebene synes ret udbredte i år“. S. Andreassen, Lemvig: „Angreb af havrenematoder synes i år at være meget udbredt og mange steder med stærke angreb. De marker med stærke angreb har alle været i havre, hvor der har været dyrket korn i flere år“. S. Nørlund, Aulum: „Havrenematoden er mere udbredt end nogensinde før. Det medfører mangelfuld kvælstofoptagelse af den flydende ammoniak, så planterne ser forsultne ud. Skaden fordobles på denne måde på grund af den stærkt forgrenede, overfladiske rodudvikling“.

Kornbladlusen (*Macrosiphum avenae*) og **havrebladlusen** (*Rhopalosiphum padi*) blev konstateret i flere vårsædmarker bl. a. på Sjælland i de sidste dage af maj.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Angrebene bedømmes for landet som helhed at være af normalt omfang. Enkelte marker er skadet en del, og årsagen til angrebene skyldes mange gange, at der har været ital. rajgræs som efterafgrøde. Herom skriver Kr. Jensen, Kibæk: „Optræder ret almindeligt, også hvor der har været korn i 6 år eller mere, men vel nok mest, hvor der har været ital. rajgræs som efterafgrøde et eller flere år“.

Crepidodera ferruginea. Chr. E. Lauridsen, Mariager, omtaler en vårhvedemark, som måtte omsås på grund af angreb af *Crepidodera*-larver.

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Angrebene bedømmes som svage og uden større betydning.

Hårmyg (*Bibio hortulanus*). Angrebene har været meget udbredte i år, hvilket bl. a. skyldes den tidlige såning. Adskillige vårsædmarker sået efter staldgødede roer er pletvis blevet udtyndet, inden larverne begyndte at forpuppe sig omkring midten af maj. I enkelte marker har der været tale om isåning i de stærkest angrebne pletter (J. Kr. Aggerholm, Ålborg; Chr. E. Lauridsen, Mariager; Knud Jessen, Skive; H. Dollerup-Nielsen, Herning; Vald. Johnsen, Skærbæk; B. Maybom, Bredebro; K. Henriksen, Årslev; A. S. Asmussen, Svendborg; Knud Sehested, Lunde; Johs. Petersen, Rudkøbing; Mikkell S. Holm, Samsø; Carlo Frederiksen, Holbæk; Chr. Christensen, Holbæk; J. Chr. Tvergaard, Jyderup; Sv. Stanley Hansen, Næstved; Aage Madsen, Store-Heddinge; Svend Aage Pedersen, Stege; Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., og Preben S. Overbye, Nykøbing Fl.).

Sadelgalmyg (*Haplodiplosis equestris*) begyndte at flyve i dagene omkring den 17. maj. Flyvningen forblev svag i resten af maj måned.

Fritfluen (*Oscinella frit*). Angrebene i vårsædmarkerne har været uden betydning.

Brakfluen (*Hylemyia coarctata*). A. S. Asmussen, Svendborg, skriver: „En enkelt vinterhvedemark har været stærkt angrebet, og isåning af vårsæd har været nødvendig. Forfrugten var konserveresårter med efterfølgende isåning af sennep, som „skærmafrøde“. Dette har alligevel levet spillerum for brakfluen til æglægningen omkring 3 uger fra høst af årter til sennepen er spiret frem“.

Bælgplanter

Stængelnematoden (*Ditylenchus dipsaci*) har været uden betydning.

Bladrandbiller (*Sitona spp.*). S. A. Ladefoged, Års, omtaler et kraftigt angreb i et enkelt forsøg med årter, der var placeret i en kornmark. I de egentlige ærtemarker er der ikke set angreb af betydning. Mikkelt S. Holm, Samsø, omtaler ret kraftige angreb af bladrandbiller i flere ærtemarker, men at årterne er vokset fra angrebet, så bekæmpelse ikke har været nødvendig.

Bederoer

Tusindben (*Blaniulus spp.*) har optrådt i adskillige bederoemarker på grund af den kolde og fugtige jord. A. S. Asmussen, Svendborg, skriver: „Tusindben har været ret generende i en del bederoemarker på Sydøstfyn. Dette kan især være kritisk, når roerne er sået på stor afstand, og klimaet er koldt og fugtigt“. Stanley Jørgensen, Høng: „Ikke de helt store angreb, men de findes i nogle marker med adskillige tusindben pr. plante“. Sv. Aa. Pedersen, Stege: „I en del sukkerroemarker har tusindben gjort skade. Da roerne sås på meget stor afstand, er der ikke mange planter, der kan undværes. Skaderne findes fortrinsvis i staldgødede marker“.

Kåltshrips (*Thrips angusticeps*) var meget udbredt i mange bederoemarker i begyndelsen af maj, inden nedbøren satte ind. Mikkelt S. Holm, Samsø, skriver således: „Før det kolde og ustadige vejr satte ind, var ret kraftige angreb i gang såvel i kål- som bederoer. I månedens sidste halvdel har angrebene været spredte og svage, og bekæmpelse har kun været nødvendig i få tilfælde“.

Den matsorte ådselbille (*Blitophaga opaca*). Angrebene har hidtil været uden større betydning.

Runkelroebiller (*Atomaria linearis*) har navnlig på Møn og Lolland-Falster gjort stor skade på bederoerne. Svend Aage Pedersen, Møn:

„Runkelroe-billen har i mange tilfælde forvoldt så stor skade, at omsåning har været nødvendig. Skaden er betydelig forstærket på grund af de svagt voksende roeplanter, der er sået for dybt, og derfor står med en uforholdsmæssig lang kimstængel“. Preben S. Overbye, Nykøbing Fl.: „Flere alvorlige angreb i år, antagelig fordi roerne på grund af kulden ikke har kunnet gro fra selv moderate angreb. Angrebene er værst, hvor der er roer hvert 2. år. Sprøjtning med parathion i rigelig væskemængde (6–800 liter pr. ha) har haft god effekt“. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.: „En del marker har været stærkt angrebet, især hvor der er sået sukkerroer efter sukkerroer. Sprøjtning med parathion i 600 liter vand pr. ha hver anden aften har haft nogen effekt“.

Bedefluen (*Pegomya hyoscyami*) begyndte æglægningen i de sidste dage af maj (J. A. Jacobsen, Ringkøbing; L. Hangaard Nielsen, Videbæk; Kr. Jensen, Kibæk; Sv. Aa. Hansen, Janderup; Poul E. Andersen, Horsens; A. Mortensen, Gram; Vald. Johnsen, Skærbæk; B. Maybom, Bredebro; Hans Jepsen, Løgumkloster; Kr. Brødsgaard, Ejby; Mikkel S. Holm, Samsø; Carlo Frederiksen, Holbæk, og Aage Madsen, Store-Heddinge).

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Glimmerbøsser (*Meligethes aeneus*). Angrebene bedømmes i det store og hele som svage, først og fremmest på grund af det kølige vejr. B. Maybom, Bredebro: „Da vejret var fint, fandtes der en ganske pæn bestand i vinterterapsen, men nu skal der ledes efter dem“.

Jordlopper (*Phyllotreta spp.*) har i det kølige, fugtige vejr været uden større betydning. Bekæmpelse ud over bejdsning af frøene er kun foretaget i meget begrænset omfang.

Skulpesnudebiller (*Ceutorrhynchus assimilis*) har ikke været af større betydning på grund af det kølige, fugtige vejr.

Skulpegalmug (*Dasyneura brassicae*). Varsling for første generation udsendtes den 26. maj til planteavlskonsulenterne.

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Frostmålere (*Cheimatobia brumata*) på frugttræer. Der synes at være stor variation i den konstaterede larveskade, idet nogle indberettere nævner, at skadedyret er betydningsløst, men andre fremhæver middelstærke til ret stærke angreb.

Knopviklere (*Tortricidae*) på frugttræer har tilsyneladende samme status som omtalt under frostmålere.

Kirsebær-snudebillen (*Anthonomus rectirostris*) er observeret i træerne d. 27. maj (Stevns, Carl Hansen).

Frugttræspindemiden (*Panonychus ulmi*). Der foreligger bl. a. følgende indberetninger: „Næsten ingen fundet. Set på ubehandlede træer“ (Roskilde, G. Mayntzhusen). „Miderne begyndte at klække i ugen før pinse, men det kolde og våde vejr bevirkede, at ikke alle vinteræg klækkede samtidig, hvilket besværliggør bekæmpelsen“ (Østfyn, S. Thorup). „Der har været et mindre angreb i en enkelt afdeling“ (Blangstedgård, Jørgen Jensen). „Mange mider observeret i den sydlige del af landet 5.–10. maj og i den nordlige del et par uger senere. Klækningstiden må formodes at blive lang på grund af det omskiftelige vejr, – og bekæmpelsen besværlig“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Hårmyg (*Bibio spp.*) på frugttræer mod månedens slutning bemærket på mange lokaliteter. Anses for at være skadelige; imidlertid kan de bidrage til bestøvningen, og først efter æggene klækning bliver der risiko for skade af larverne i jorden.

Grønsager

Mellusen (*Aleurodidae*) er i nogle tomat- og agurkgartnerier iagttaget i store mængder. De fejlslagne resultater af bekæmpelsen skyldes nok, at æggene ikke dræbes, og behandlingsperioden er for kortvarig.

Kålfluelarver (*Cortophila spp.*) blev i de sidste dage af maj konstateret på flere lokaliteter.

Jordlopper i korsblomstrede (*Phyllotreta spp.*) omtales som ret alvorlig såvel for private haver som erhvervsmarker.

Prydplanter

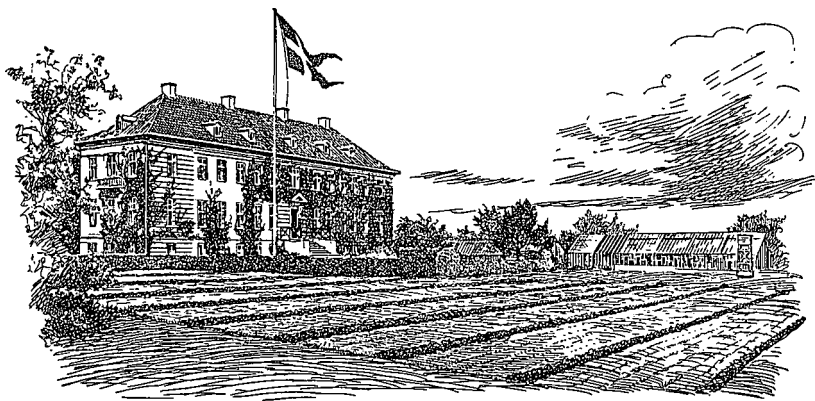
Bladlus (*Aphididae*). Fra Fyn berettes om angreb bl. a. i Fuchsia og Celosia (Erik Moes). Fra Roskilde og Sønderjylland omtales bl. a. angreb på roser (Gerda Mayntzhusen og M. Surlykke).

Øresnudebiller (*Otiorrhynchus spp.*). Gnav af såvel larve som imago er iagttaget både på friland og i væksthuse.

Atlaskspinderen (*Stilpnotia salicis*). Kort før månedsskiftet blev unge larver iagttaget i ret stor udstrækning på poppeltræer (Hornum, E. Sønderhausen).

Løvsnudebiller (*Phyllobius spp.*) er konstateret – i et enkelt tilfælde i enorme mængder på bl. a. Betula og Populus.

Mogens H. Dahl.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

465. Juni 1972

Der blev for maj måned modtaget indberetninger fra 117 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg i Lyngby besvaret 805 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 267 forespørgsler.

Vejret i juni var lige som for maj måned præget af en meget stor nedbør, der for landet som helhed var næsten det dobbelte af det normale.

Temperaturen var det meste af måneden under det normale. De enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i ( ): 11,7 (13,4), 14,3 (14,0), 12,5 (14,1), 12,2 (15,2), 16,0 (15,9).

Nedbøren var for alle amtskommuner, bortset fra Bornholm betydelig over det normale. Fordelingen for de enkelte amtskommuner blev med normalen i ( ): Nordjylland 92 (50), Viborg 86 (47), Århus 98 (49), Vejle 76 (49), Ringkøbing 71 (49), Ribe 73 (48), Sønderjylland 80 (48), Jylland 84 (49), Fyn 84 (45), Vestsjælland 95 (47), Nordøstsjælland 61 (45), Storstrømmen 92 (47), Øerne 84 (46), Jylland og Øerne 84 (48), Bornholm 29 (43).

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Nedbør. Den megen nedbør i juni måned har præget adskillige kornmarker i uheldig retning. Sven-Otto Hansen, Læsø, skriver: „På vore lave og vandlidende jorder, som vi har mange af, har den megen nedbør i første halvdel af juni gjort overordentlig megen skade på vårsæden. Markerne står nu gule, og væksten er gået i stå på grund af iltmangel til rodnettet. Vi kan vente, at en ellers lovende kornhøst bliver en hel del mindre på grund af dette“. P. Pedersen, Terndrup: „På grund af kraftig nedbør i maj og juni har kvælstofmangel i såvel korn som roer været almindelig, især på de lette jorder. Kvælning har dog været det mest katastrofale problem for kornet“.

Lyspletsyge (manganmangel) i vårsæd bedømmes de fleste steder i landet som ret moderat. Den udbredte anvendelse af mangansulfat i forbindelse med ukrudtsprøjningen skønnes at være stærkt medvirkende til de forholdsvist svage angreb.

Gulspidssyge (kobbermangel) er ikke konstateret i nævneværdigt omfang. Den udbredte anvendelse af kobberholdige gødninger til de truede arealer gør, at sygdommen sjældent ses (H. P. Nielsen, Ulstrup; Chr. E. Lauridsen, Mariager; Jens Kirkegaard, Brædstrup; H. Dollerup-Nielsen, Herning; Kr. Jensen, Kibæk, og B. Maybom, Bredebro).

Meldug (*Erysiphe graminis*) i vinterhvede har som omtalt i sidste måneds oversigt været udbredt, og angrebene bedømmes som de mest udbredte siden året 1961. Angrebene bedømmes imidlertid ikke at blive så stærke, som det kunne frygtes tidligere på året. Af de mange indberetninger kan nævnes følgende: H. P. Nielsen, Bjerringbro: „Almindelig – uden at det vil få den store betydning. Bekæmpelse er ikke anbefalet“. Arne Hansen, Odde: „De kraftige meldugangreb, der sidst i maj udviklede sig i mange tidligt og stærkt gødede Cato- og Kranich-marker, gik i nogen grad i stå i den kolde periode i juni måned. Ved månedens slutning synes angrebene igen at brede sig“. Carl Chr. Olsen, Studsgård: „Meget stærke angreb i både vinterhvede og vinterrug. Af 6 vinterhvedesorter er angrebet værst i Cato og Caribo og mindst i Kranich og Starke“. Poul E. Andersen, Horsens: „Stærke angreb både i Kranich og Cato. Der er kun foretaget bekæmpelse i få tilfælde“. Anders Winther, Sønderborg: „Medens angrebene i hvede i maj måned var stærkt påvirket af tidspunktet for udbringning af kvælstof, er der i juni måned sket en udjævning, så alle marker nu må siges at være ret stærkt angrebne“. Kr. Brøds-
gaard, Ejby: „I alle vinterhvedemarkers findes der angreb. Melduggen har dog i de fleste tilfælde ikke bredt sig længere end til de 2 nederste blade“. N. B.

Bagger, Ringe: „Der har været udbredte angreb i samtlige sorter, men angrebet synes at være stagneret i den senere tid. Angrebet på vårhvede har været stærkere end på vinterhvede, men angrebet er også her i nogen grad gået i stå“. P. Bruun Rasmussen, Marslev: „Stærke angreb i alle hvedemarker. Sprøjtning har vel hæmmet angrebene lidt, men virkningen har ikke været for god. Calixin har svedet mange marker“. Angreb af stærkt vekslende styrke forekommer på Langeland og Vestsjælland (Johs. Petersen, Rudkøbing; Carlo Frederiksen, Holbæk; J. C. Tvergaard, Jyderup; N. M. Nielsen, Ubbø; Vagn Hammer, Høng, og Johs. Sørensen, Slagelse). Sv. Stanley Hansen, Næstved, skriver, at der findes meldug i de fleste Kranich-marker. Fra Lolland-Falster skriver Kaj N. Eriksen: „Meldug ses næsten i alle marker. I vinterhveden har angrebet ikke udviklet sig voldsomt på grund af det kølige og fugtige vejr. Angrebet er værst i de kraftigt og tidligt kvælstofgødede marker“.

I bygmarkerne bedømmes angrebene i Emir, Lofa og Tern som svage, medens de ikke resistente sorter som Kristina, Elbo og Pallas er noget mere angrebet. Angrebene betegnes dog som moderate og langt svagere end i 1971.

Gulrust (*Puccinia striiformis*) på vinterhvede blev på sygdomsområdet sommerens store overraskelse, idet der ikke siden 1925 har været angreb af betydning på udbredt dyrkede hvedesorter. Nok var der, især i 1950'erne, angreb på lidt dyrkede sorter af sydlig oprindelse som Jubilé, Nord Desprez og Heine VII, men de blev bl. a. på grund af gulrusten hurtigt trukket ud af dyrkning. Med den udbredte dyrkning af Kranich og til dels Cato, begge med arv fra Heine VII, har gulrust nu igen fået indpas her i landet, og det må give anledning til overvejelser m. h. t. vort sortiment af vinterhvede.

Af 92 indberetninger fra planteavlskonsulenterne melder 20 pct., at angreb ikke er set, medens 80 pct. melder om angreb af vekslende udbredelse og styrke. Det svarer til, at gulrust er konstateret i alle hvededyrkende egne af landet, og i 50 pct. af indberetningerne betegnes angrebene som almindeligt udbredte, heraf 37 pct. som overvejende svage og 13 pct. som stærke. De 30 pct. af indberetningerne, der betegner angreb som sjældne på egnen, karakteriseres i 18 pct. af tilfældene som svage og 12 pct. som stærke. Disse indberetninger refererer sig i hovedsagen til, hvad der umiddelbart kunne ses i juni, før hvedens skridning, hvor primærangreb afslørede sig som større eller mindre, oftest små og få pletter i markerne, og hvorfra sekundær smitte med vindbårne sommersporer har bredt sig til naboplanter i marken eller endog til andre marker. Først i juli kan det overses, hvilket omfang sekundærsmitten og dermed angrebets betydning for udbyttet som helhed vil få, men allerede i slutningen af juni syntes det mere tørre og varme vejr at have hæmmet angrebene udbredelse. Stedvis var der dog forinden enkelte marker, der som følge af angreb var gule fra ende til anden (Aage Vestergaard, Vejle; Aage Madsen, Stevns, og Kaj N. Eriksen, Lolland-Falster).

Pletterne med primærangreb er smittet allerede i efteråret 1971 (sandsynligvis fra meget svage angreb i vinterhvede, der er omtalt i månedsoversigten nr. 459 fra 1971), og flere nævner, at disse primærangreb fortrinsvis ses i tidligt såede og dermed i efteråret kraftigt udviklede marker (Aage Vestergaard, Vejle; P. Bruun Rasmussen, Marslev; H. Rasmussen, Nyborg; Aa. Madsen, Stevns; Sv. Stanley Hansen, Næstved, og Frits Christensen, Bornholm). Andre fremhæver, at disse angreb optræder i læ af skov (A. Mortensen, Gram, og N. B. Bagger, Ringe) eller mere nær kysten end inde i landet (Arne Hansen, Odder, og A. Winther, Sønderborg).

Vedrørende sorter er der ikke tvivl om, at Kranich angribes stærkt, men når netop denne sort nævnes i de fleste indberetninger skyldes det, at det er den mest udbredte. Også Cato nævnes ofte med angreb lige så stærke som i Kranich, medens Aage Vestergaard, Vejle; Karl Sørensen og P. Christoffersen, Kolding, mener, at angreb i Cato har været senere eller mere spredte end i Kranich. Den endelige bedømmelse af sorterne, herunder af Starke, må vente til resultater af sortsforsøgene foreligger.

Da der af gode grunde ikke har foreligget danske forsøg til belysning af kemisk bekæmpelse, og da der i lande med traditionelt hyppige angreb ikke hidtil har været midler med utvetydig god virkning til rådighed for praksis, har Statens plantepatologiske Forsøg ikke ment at kunne anbefale kemisk bekæmpelse. I praksis er der navnlig i visse egne forsøgt bekæmpelse i større stil ved flysprøjtning med maneb. Herom berettes bl. a. følgende: Tage Andersen, Skanderborg: „En del sprøjter med maneb, men tilsyneladende er der ingen virkning“. Jens Kirkegaard, Brædstrup: „En beskyttelsessprøjtning med maneb er blevet praktiseret med en afdæmpning af angrebet til følge“. Arne Hansen, Odder: „Der er ikke tegn på, at en udbredt sprøjtning med manebmidler har kunnet yde nævneværdig beskyttelse“. P. E. Andersen, Horsens: „Flere marker sprøjtet 2-4 gange med maneb uden at behandlingen tilsyneladende har stoppet angrebet“. Mikkel S. Holm, Samsø: „Bekæmpelse forsøgt i et enkelt tilfælde ved sprøjtning en gang med maneb, men virkning kan næppe konstateres“. Kr. Brødsgaard, Ejby: „En del har sprøjtet med maneb, men der synes ikke at være forskel på sprøjtet og usprøjtet“. En egentlig bedømmelse af sprøjtning med maneb eller nyere, mere lovende midler må vente til resultater fra årets bekæmpelsesforsøg foreligger.

Gulrust i vårhvede er kun bemærket enkelte steder med svage angreb (P. E. Andersen, Horsens, og B. Maybom, Bredebro).

Stribesygge (*Helminthosporium gramineum*). C. E. Borregaard, Holstebro, skriver, at stribesygge i år er mere udbredt end sædvanlig. Niels Chr. Larsen, Rodskov, skriver: „Der er konstateret stribesygge i 2 kornmarker med sorterne Bonus og Emir. Begge marker er tilsået med korn af egen avl, og man har undladt bejdsning i 3 år.

Skoldplet (*Rhynchosporium secalis*) er ret udbredt og i enkelte marker med kraftige angreb. I de fleste tilfælde findes de angrebne planter hovedsagelig i kanten af marken. Knud Jessen, Skive: „En enkelt mark med Lofabyg meget stærkt angrebet af skoldpletsyge. Sygdommen kan findes i næsten alle Lofa- og Tern-bygmarker, men kun med svage angreb“. Kristian Jensen, Kibæk: „Ses flere steder på Lofa, Bomi og Ternbyg, men næppe med skadevoldende angreb“. Arne Hansen, Odder: „I en del marker med Ternbyg, der antagelig dækker over 50 pct. af egnens bygareal, fandtes der allerede i juni tydelige angreb af skoldplet. Angrebet vil pletvis være af betydelig skadevirkning“. Tage Andersen, Skanderborg: „Der findes stærke angreb i Tern og Lofabyg“. Poul E. Andersen, Horsens: „Stærke angreb af *Rhynchosporium* i Ternbyg“. Anders Winther, Sønderborg: „I den regnrige juni er Tern og Lofa blevet hårdt angrebet af skoldplet. Der er nu store partier i Ternbygmarkerne, hvor kun de 2 øverste blade er nogenlunde fri for angreb“. J. E. Hermansen, Højbakkegård: „Skoldplet forekommer, men angrebene er næppe af økonomisk betydning“.

Bælgplanter

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*). Johs. Petersen, Rudkøbing, omtaler, at der ofte kan findes enkelte spredte angreb. I 2. års markerne synes angrebene at være mere udbredte end i de foregående år. Carlo Frederiksen, Holbæk, skriver, at der kan ses enkelte planter angrebet af kransskimmel i 2. og 3. års marker.

Bederoer

Kemikalieskade. B. Maybom, Bredebro, skriver, at der er set Venzarskade efter den megen nedbør i juni, men ikke alvorligt. Johs. Sørensen, Slagelse: „Især på den lettere jord er der set en del symptomer på Venzarskade efter den megen nedbør“.

Lyspletsyge (manganmangel) bedømmes som meget udbredt, men overvejende med svage angreb.

Rodbrand (*Phoma betae*, *Pythium spp. o. a.*) har på grund af det kølige, fugtige vejr været meget udbredt. Karl M. Thomassen, Brønderslev: „Der findes ret meget rodbrand i år, men det er heller ikke så mærkeligt med den megen nedbør taget i betragtning“. S. A. Ladefoged, Års: „Ualmindelig mange marker med svagt udviklet plantebestand. Opgravede planter viser „skæggede“ rødder – som regel en frisk hovedrod, men døde siderødder. Vådt og koldt vejr er nok den væsentlige årsag til angrebene, men mangel på let-

tilgængeligt kvælstof i de øverste jordlag gør sig nok også gældende". Poul Olsen, Hobro: „Rodbrand i bederoer meget almindelig og er særlig ondartet, hvor bederoer kommer for ofte“. O. Th. Nielsen, Viborg: „I forbindelse med den megen nedbør og få solskinstimer har de fleste bederoemarken været præget af rodbrand, som oftest er det trævlerødderne, der er angrebet og ikke hovedroden“. Carl Chr. Olsen, Studsgård; Kr. Jensen, Kibæk; P. Svendsen, Brande; A. Mortensen, Gram, og B. Maybom, Bredebro, omtaler angrebene som få og svage, selv om vejrforholdene skulle betinge stærkere angreb. På Fyn vurderes angrebene som ret udbredte og ofte som ret kraftige. Det kølige, fugtige vejr får også her skylden (Kr. Brødsgaard, Ejby; N. K. Dalsgaard, Ebberup; Rosvad R. Olesen, Hårby; J. E. Paulsen, Fåborg, og P. Bruun Rasmussen, Marslev). H. Bertelsen, Nykøbing Sj.: „Selv om roerne har stået i stampe, synes rodbrandangrebet ikke at være særlig omfattende“. Chr. Christensen, Holbæk: „Rodbrand har i år megen forbindelse med tæt vandfyldt jord“. N. M. Nielsen, Ubby: „Rodbrand har overvejende været godartet i år“. Stanley Jørgensen, Høng: „På flere lokaliteter er der konstateret stærke angreb af rodbrand, som uden tvivl skyldes de dårlige vækstbetingelser. Enkelte bederoemarken er ompløjet som følge af rodbrand og oversvømmelse“. Aage Mølgaard, Slagelse; Johs. Sørensen, Slagelse, og Sv. Stanley Hansen, Næstved, omtaler ligeledes stærke angreb i mange marker og nævner det kolde og fugtige vejr som den udløsende faktor. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., omtaler en del svage angreb i forbindelse med den rigelige nedbør og ubekvemme jord.

B e d e s k i m m e l (*Peronospora schachtii*) synes at være meget mere udbredt end tidligere år. Arne Hansen, Odder, omtaler således ret kraftige angreb i en 1. års bederoemark, som lå ca. 500 m fra en frøroemark. Kr. Brødsgaard, Ejby, og N. K. Dalsgaard, Ebberup, omtaler ligeledes noget stærkere angreb i 1. års roerne, end hvad der er set de senere år. H. Bertelsen, Nykøbing Sj., og Carlo Frederiksen, Holbæk, omtaler enkelte planter i 1. års marker angrebet, medens Aage Mølgaard, Slagelse, skriver om ret stærke angreb i frømarkerne. J. Marcussen, Næstved, og B. Munch, Haslev, skriver om angreb i enkelte marker. Frits Christensen, Rønne, skriver, at der ikke er set angreb i 1. års roerne, men at flere frømarker er lettere angrebet. Angrebene er stærkest på Østbornholm.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

R o d b r a n d i kålroer bedømmes som ret udbredt, men fortrinsvis med svage angreb. Jens Kirkegaard, Brædstrup: „Rodbrand er mere fremherskende end sædvanlig og må sikkert henføres til de specielle vækstforhold i år“.

K å l b r o k (*Plasmodiophora brassicae*). J. J. Søndergaard, Silkeborg, og B. Maybom, Bredebro, omtaler begyndende angreb i en del kålroemarken.

Kartofler

Fremspiringen bedømmes forskelligt fra egn til egn. H. Baltzer Nielsen, Hjørring: „Helt normal eller måske endda en smule bedre end normalt“. Jørgen Kristensen, Skive: „Mange steder megen forskel på fremspiringen, sandsynligvis på grund af rodtiltækningsangreb“. O. Th. Nielsen, Viborg: „Mange kartoffelmarker på de mørke, kolde jorder er fremspiret meget uensartet, vel nok forårsaget af rodtiltækningsangreb“. Erik Fredenslund, Kolind: „Har været god, men planterne står ofte meget uensartet“. H. Døllerup-Nielsen, Herning: „Fremspiringen af kartoflerne er stort set tilfredsstillende, dog med enkelte undtagelser“. Carl Chr. Olsen, Herning: „Har været meget uens i år, og der er stor forskel i plantestørrelsen“. P. Svenstrup, Brande: „Var udmærket, men snart viste der sig ret voldsomme angreb af rodtiltækningsangreb“. J. J. Jakobsen, Grindsted: „Der er meget stor variation i fremspiringen. De fleste kartoffelmarker er kommet med en pæn og forholdsvis jævn bestand, men ind imellem er der en mark med ca. 50 pct. spiring. I almindelighed skyldes denne dårlige spiring, at man har flyttet og sorteret meget kraftigt spirede kartofler. En sortering af meget kraftigt spirede kartofler, så soldene bliver våde, kan ofte nedsætte spiringen med 50 pct.“. N. O. Larsen, Frederikssund: „Uensartet mange steder på grund af kulde og fugt“. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., skriver om en del arealer, ødelagt af vand i Bøtø. Afvandingsarealerne har ikke kunnet aflede den voldsomme og store nedbør hurtigt nok.

Sortbensyge (*Pectobacterium carotovorum* var. *atrosepticum*) har været ret udbredt, men hovedsagelig med svagere angreb. H. Baltzer Nielsen, Hjørring, skriver om kraftige angreb i Bintje og Dianella i sidste halvdel af juni. Kaj Pedersen, Dybvad, omtaler flere angrebne marker end normalt, hvilket i væsentlig grad skyldes de meget fugtige vejrforhold. J. J. Jakobsen, Grindsted: „Et foreløbigt skøn tyder på ret stærke angreb af sortben. Om det skyldes en forholdsvis høj temperatur under opbevaringen eller den store mængde regn i foråret, skal være usagt“. Mikkel S. Holm, Samsø: „Sortbensyge er almindeligt forekommende med angrebsprocenter på 3–5. Tilsyneladende er Minea mest angrebet også på arealer, hvor der er anvendt indkøbt kontrolleret læggemateriale“. N. M. Nielsen, Ubbø: „Mange år siden, der har været så meget sortbensyge og aldrig så tidligt“. N. O. Larsen, Frederikssund: „Enkelte planter ses hist og her, men ikke noget problem“.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). J. J. Jakobsen, Grindsted, konstaterede den 20. juni et enkelt fund af kartoffelskimmel på Bintje ved en kuleplads. Den 24. fandt N. O. Larsen, Frederikssund, ganske få blade i en mark med Minea angrebet af kartoffelskimmel. Mikkel S. Holm, Samsø, fandt et andet angreb den 30. i Primula.

Rodfiltsvamp (*Corticium solani*) har været meget udbredt, men angrebene synes for det meste at være svage. J. J. Jakobsen, Grindsted: „Vi må som sædvanlig konstatere ret kraftige angreb af rodfiltsvampen“. Mikkel S. Holm, Samsø: „Rodfiltsvamp har i den kolde og våde forsommer været almindeligt forekommende, men dog kun i få tilfælde med så stærke angreb, at det har haft betydning for udbyttet i de tidlige kartofler, som udgør langt den største del af kartoffelarealerne her på øen“. N. O. Larsen, Frederikssund: „Angreb ses i næsten alle marker, men stort set svage. Er normalt ikke noget større problem, men den lange kølige og fugtige periode har forårsaget stærke angreb med uensartede sorter som resultat“.

Ole Bagger og Chr. Stapel.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Æble- og pæreskurv (*Venturia inaequalis* og *Venturia pirina*). Vi citerer følgende indberetninger: „Angrebet har sat meget tidligt ind. Sprøjtning med captan kan næppe standse det“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Set i usprøjtede haver fra midten af måneden“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Moderate angreb af skurv er set i flere privathaver“ (Odense Amt, Grete Vembye). „Set hist og her i plantager, som man ellers regnede for rene“ (Østfyn, S. Thorup). „På trods af den megen regn, som har givet svampen de bedste betingelser og samtidig sinket sprøjtningen, har det medført, at det kun ganske enkelte steder har været muligt at finde angreb af æbleskurv, f. eks. på blade af 'Gråsten'. Angreb af økonomisk betydning er dog ikke bemærket“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Har taget kraftigt fat, da det fugtige vejr satte ind, og ses nu på både blade og skud“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „I velplejede plantager findes så godt som ikke skurv, men på usprøjtede træer er der så megen skurv, at man ikke har set lignende i mange år. Det samme gælder nogle pæresorter, hvor frugterne allerede kan være revnede af skurv“ (Sønderborg, Carl Hansen). „Der er set kraftige angreb på bladene af flere sorter i småhaverne“ (Esbjerg-Varde m.v., M. Sørensen). „Mange steder er bladene meget angrebet i disse dage. Usprøjtede træer i haverne, også sorter, der plejer at klare sig uden sprøjtning, er angrebet i år“ (Viborg Amt syd, Eli Mølgaard). „En del angreb på grund af for lidt sprøjtning i foråret“ (Hornum, E. C. Larsen).

Meldug på æbletræer (*Podosphaera leucotricha*). Herom skrives: „En del meldugangreb i æbletræer er registreret i privathaver“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Angrebene af specielt æblemeldug er de alvorligste og mest udbredte i mange år. Primærangreb i endeknopper på årsskuddene fra 1971 er uhyre almindelige, selvfølgelig først og fremmest i de erfaringsmæssigt modtagelige sorter som 'Cortland' og 'Gråsten' etc., hvorfra smitten breder sig“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Melduggen er i år ikke særlig slem, ikke engang på 'Cortland'“ (Blangstedgård, Jørgen Jensen). „Voldsomme primærangreb i æbler. Alle sorter er angrebne, selv sorter som 'Golden Delicious', der ikke er særlig modtagelig“ (Østfyn, S. Thorup). „Hvor melduggen ikke er bekæmpet i fjor, er der meget, og på trods af den megen regn er der sket en stor nyinfektion“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Grå monilia (*Monilia laxa*) på kirsebær. Denne sygdom er så alvorlig, at man rundt omkring i landet kan kende kirsebærtræer på lang afstand blot ved det forhold, at de yngre skud er nedvisnet. „De værste angreb i en årrække, men gennemgående har frugtavlerner draget lære af tidligere års erfaringer og været på vagt, så angrebene kun har opnået et beskedent omfang – omend med undtagelser. 'Skyggemorel' og 'Kelleris 16' er, som allerede de foregående år har vist, de mest udsatte, og flere steder har den hidtil anvendte sprøjteplan ikke slået til i år. 'Stevnsbær' har klaret sig adskilligt bedre, men selv i denne sort er der set endog meget alvorlige angreb“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Meget slem – enkelte træer er næsten ødelagt“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Der har været et meget kraftigt angreb af grå monilia i 'Kelleris 16' og 'Skyggemorel'“ (Blangstedgård, Jørgen Jensen). „'Kelleris 16' og 'Skyggemorel' er fuldstændig ødelagt, hvor der ikke har været sprøjtet med Benlate“ (Østfyn, S. Thorup). „Har set adskillige skyggemoreller, der så ud, som om en brand var faret over dem“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Smittespredningen var forsinket af det kolde vejr, men nu ser man visne grene af monilia over alt i landet på 'Kelleris 16', 'Stevnsbær' og 'Skyggemorel'“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Ildsoet (*Erwinia amylovora*); se side 51.

Grønsager

Agurkesyge (*Diplodina citrullina*) har, ifølge de forespørgsler vi har modtaget, haft meget stor udbredelse, såvel i agurk som i melon. Vi citerer følgende indberetter: „Agurkesyge er i mild form meget almindelig. Dog synes skade på stammerne at optræde hyppigere end sædvanlig“ (Århus, J. Storm Pedersen).

Meldug i jordbær (*Sphaerotheca macularis*). Der indberettes følgende: „Begyndte tidligere i år end normalt. Slemme flere steder især i 'Zefyr' –

selv om der er sprøjtet en gang eller to med Euparen. Bliver vist værre end sædvanlig" (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „'Zefyr' er værst medtaget" (Stubbekøbing, A. Diemer). „Endnu ikke set, men der har også været sprøjtet med Benlate i samtlige erhvervsplantninger her på egnen, så måske er det årsagen" (Østfyn, S. Thorup). „Har set en del på 'Senga Sengana', men det er ikke almindeligt i haverne" (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Begyndende angreb er set i 'Senga Sengana' i slutningen af måneden" (Mundelstrup, Olav Povlsgaard). Meldug på denne sort er meget usædvanlig.

Gråskimmel i jordbær (*Botrytis cinerea*). Med det våde vejr kunne man have forventet langt større angreb, end tilfældet blev. Årsagen til, at det trods alt ikke blev alvorligt, skyldes ganske sikkert den langt bedre sprøjteteknik kombineret med bedre plantebeskyttelsesmidler. Herom er bl. a. indberettet: „Trods den megen regn har man ikke fået så mange klager som ventet" (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Endnu ikke set, men der har også været sprøjtet med Benlate" (Østfyn, S. Thorup).

Prydplanter

Rosenmeldug (*Sphaerotheca pannosa*) er mere udbredt end sædvanligt for årstiden, også hvor der har været sprøjtet. Dette gælder dog kun på friland. Under glas har rosenmeldug ikke nogen betydning.

Grå monilia (*Monilia laxa*) har forårsaget nedvisning af blomstrende skud på rosenmandel (*Prunus triloba*).

Ildsot (*Erwinia amylovora*) i tjørn, se side 51.

Frank Hejndorf.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Havrenematoden (*Heterodera avenae*) har optrådt med ret udbredte angreb. I Jylland synes angrebene at være noget stærkere end på Øerne. Martin Christensen, Sindal: „Har haft en del tilfælde med ret stærke angreb af havrenematoden i havre, mere end normalt. Det er min opfattelse, at det hænger sammen med de sidste 5–6 ugers regnfulde vejr, idet den store nedbør har hindret en god rodudvikling, og derved er planternes regenerationsevne formindsket“. H. Baltzer Nielsen: „Angreb i havre har været mere udbredt end sædvanligt, og derved givet nematodangrebene forøget styrke. Ekstra kvælstofgødning på et tidligt tidspunkt, givet med rund hånd, hjælper gevaldigt godt“. Kaj Pedersen, Dybvad: „Usædvanlig mange stærke angreb“. S. A. Ladefoged, Års: „En del havremarker med ondartede angreb. I bygmarkerne har angrebene i år været svage og uden større betydning“. N. Stigsen, Ulfborg: „Desværre synes angreb af havrenematoder, der for få år siden var ret sjældne her på egnen, at brede sig stærkt fra år til år, såvel i de mange bygmarker som i de færre havremarker. Angreb af havrenematoden må betegnes som almindeligt forekommende, omend angreb i de fleste marker endnu må betegnes som svage“. N. Engvang Hansen, Allingåbro: „Angrebene findes, men er mest tydelige mellem traktorsporene og skyldes den meget løse jord ved såning. En tung tromle inden såningen havde på disse marker været på sin plads“. J. J. Søndergaard, Silkeborg: „Det kolde fugtige vejrlig i maj var med til at forstærke skaden af angrebene. De stærkt trevlede rødder på de angrebne planter var dårligt egnede til næringsoptagelse“. C. Borregaard, Holstebro: „Meget udbredte angreb af havrenematoder i både byg- og havremarker“. S. Nørlund, Aulum: „Nematoderne i byg er meget mere udbredt end tidligere“. P. Svenstrup, Brande: „Angrebet er noget værre end de foregående år“. Vald. Johnsen, Skærbæk: „Nematodangrebene har i år været talrigere end de foregående år, så vi må nok til at passe noget mere på sædskiftet fremover“.

Kornbladlusen (*Macrosiphum avenae*), havrebladlusen (*Rhopalosiphum padi*) og græsbladlusen (*Metopolophium dirhodum*) har i det meste af juni måned været sparsomt til stede i kornmarkerne. I sidste halvdel af juni er der imidlertid sket en opformering af bladlusene. Poul E. Andersen, Horsens: „Enkelte svage forekomster sidst i måneden“. Kr. Brødsgaard, Ejby, fandt ganske enkelte bladlus i hvede den 27. juni. K. Henriksen, Årlev: „Endnu kun mindre og ubetydelige angreb af bladlus i korn, men bladlusene findes i de fleste kornmarker, tilsyneladende hyppigst i hvede og havre“. Johs. Petersen, Rudkøbing: „Svage fund på byg og hvede. Flest bladlus i de marker, der er stærkest angrebet af meldug“. Mikkel S. Holm,

Samsø: „Bladlus på strå og blade er almindelig forekommende i månedens sidste dage, men får vel næppe betydning for udbyttet med så sent begyndende angreb“. Carlo Frederiksen, Holbæk: „Er begyndt at optræde sidst på måneden. I øjeblikket ses angreb i aksene på hvede“. Flemming Due, Tystofte: „I byg har bladlusene været meget få, hvorimod der har været nogle flere i havre“. J. Marcussen, Næstved: „Så småt begyndt i kornet“. N. O. Larsen, Frederiksund: „I de seneste dage er der set svage forekomster. Endnu bekymrer det ikke stort, for kornet er langt fremme på denne egn“. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.: „Bladlus kan findes i både vårsæd og vintersæd, men angrebene har været meget svage og uden betydning“. Frits Christensen, Bornholm: „Mindre forekomster af bladlus findes efterhånden i de fleste kornarealer og i alle kornarter, bortset fra rug. På grund af det ret sene tidspunkt i de gode og veludviklede kornmarker må det efter tidligere års erfaring skønnes, at der ikke vil ske opformering af betydning, og at sprøjtning mod bladlus i bornholmske kornmarker ikke bliver rentabelt i 1972“.

Sadelgalmyggen (*Haplodiplosis equestris*) begyndte at flyve i de første dage af juni. Den 6. juni udsendtes meddelelse gennem Danmarks Radio og Ritzaus Bureau om, at sadelgalmyggen nu var begyndt at flyve, og der i de sydlige landsdele var set begyndende æglægning i kornmarkerne. Flyvningen og begyndende æglægning bedømmes overalt i de truede områder som meget svage. H. Baltzer Nielsen, Hjørring: „De første flyvninger blev konstateret omkring 7.-8. juni. Der er siden observeret spredte flyvninger, men aldrig i større omfang, ligesom fangsten i vore ti ruser har været meget beskeden“. H. P. Nielsen, Bjerringbro: „De sidste dage (22.-29. juni) er der forekommet en del sadelgalmyg i vore to ruser, men kun ret beskeden æglægning er konstateret. Der er kun tilrådet sprøjtning i de tre tilfælde, hvor der var stærke angreb i 71“. Chr. E. Lauridsen, Mariager: „Flyveperioden har i år været usædvanlig lang, og det er først nu midt i måneden, vi har maksimal æglægning her på egnen“. Poul E. Andersen, Horsens: „Mindste forekomster af æg i mange år, ingen marker sprøjtet“. Kr. Brødsgaard, Ejby: „Kun fundet æg i en enkelt mark, og der er ingen myg set i den ruse, vi har opstillet i en mark, hvor der var angreb for tre år siden“. Rosvad R. Olesen, Hårby: „Selv om der i de senere år har været ret stærke angreb, er der i år så godt som ingen æg at finde“. J. E. Paulsen, Fåborg: „Kun enkelte æg på kvik“. Johs. Petersen, Rudkøbing: „Spredte og meget svage angreb i byg. Den svage æglægning synes foreløbig at have strakt sig over hele juni måned“. Mikkel S. Holm, Samsø: „I en opstillet ruse på et med larver stærkt befængt areal blev der konstateret ret kraftig flyvning og æglægning i dagene 16.-20. juni. I almindelighed har flyvning og æglægning dog været meget ringe i år, og bekæmpelse kun nødvendig i enkelte tilfælde“. H. Bertelsen, Nykøbing Sj.: „Den, i de sidste par år, nedadgående linie i angrebene synes at fortsætte“. Aage Madsen, Store-Hed-

dinge: „Kun ganske lidt æglægning, så der kommer nok ingen angreb i år“. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.: „Angrebene er sjældne og svage. Flyvningerne var små, og æglægningen har kun enkelte steder kunnet findes på kvikken“.

Fritfluen (*Oscinella frit*) er kun konstateret med alvorligere skade i sent såede marker, navnlig i havre og i en enkelt ital. rajgræsmark (J. J. Søndergaard, Silkeborg, og H. Dollerup-Nielsen, Herning).

Kornbladfluen (*Hydrellia griseola*). H. H. Rasmussen, Århus, skriver: „En minerlarve arbejder i bladspidserne på hvede, de yderste 5–8 cm visner efterhånden, men det er kun i spredte tilfælde“. P. Bruun Rasmussen, Marslev: „Kornbladfluens larve er meget udbredt i kornmarkerne. Mange bladspidser og dele af bladet visner helt“.

Bælgplanter

Stængelnematoden (*Ditylenchus dipsaci*) har været uden betydning.

Snegle (*Gastropoda*). Sv. Stanley Hansen, Næstved, skriver: „I en enkelt hvidkløvermark er der konstateret ret stærkt angreb af agersnegle. En del blomsterstilke er beskadigede og knækket ned“.

Bederoer

Bladtæger (*Lygus pabulinus*, *Calocoris norvegicus* o. a.). Enkelte steder i landet er der set ret kraftige angreb af bladtæger, kraftigst langs hegn (H. Dollerup-Nielsen, Herning; J. E. Paulsen, Fåborg, og Arne Pedersen, Fåborg).

Bedelusen (*Aphis fabae*) blev konstateret første gang i en bederoemark på Studsgård ved Herning den 12. juni (Jørgen Simonsen). I resten af måneden skete der ikke nogen større udvikling af bedelusen. Den første interne meddelelse fra bladlusvarslingstjenesten i 1972 blev udsendt den 30. juni, og der fandtes da af i alt 64 undersøgte marker kun bedelus i 19 pct. og heraf kun 2 pct. med stærke, det vil sige over 25 bedelus pr. 50 planter.

Ferskenlus (*Myzus persicae*) fandtes 1. gang den 23. juni ligeledes på Studsgård (Jørgen Simonsen). H. Baltzer Nielsen, Hjørring, skriver, at der er konstateret enkelte forekomster af ferskenlus, i 2 tilfælde i umiddelbar nærhed af rester af roekuler. Kr. Jensen, Kibæk, skriver, at han den 30. konstaterede enkelte ferskenlus.

Den matsorte ådselbille (*Blitophaga opaca*) er kun konstateret med svage og ubetydelige angreb overalt i landet.

Viklerlarver (*Cnephasia spp.*) er set i adskillige bederoemarkers landet over, men angrebene har hidtil været uden betydning.

Bedefluen (*Pegomya hyoscyami*). Angreb af larverne har været ret udbredt, men fortrinsvis med moderate angreb. H. Baltzer Nielsen, Hjørring, skriver: „I visse dele af foreningens område har der været ret stærke angreb af bedefluens larve, medens der i andre områder hverken er set æglægning eller larveangreb. Alt i alt har forekomsten været uden større betydning“. Engelhart Jensen, Morsø: „Svage angreb sås overalt i månedens første halvdel. Nogle steder er sprøjtet med parathion. Angrebene er dog overalt ebbet ud i løbet af sidste halvdel af juni“. S. A. Ladefoged, Års: „Angreb findes i alle marker, men dog i forholdsvis godartet omfang. Æglægningen syntes at være begrænset. En del marker er sprøjtet med parathion“. P. Pedersen, Terndrup: „Findes i alle marker, men ikke af et omfang så sprøjtning har været aktuel“. Poul Olsen, Hobro: „Angreb af bedefluens larve ses i de fleste marker, men angrebene er ret moderate, og kun i enkelte tilfælde er der blevet sprøjtet“. Jørgen Kristensen, Skive: „Mere udbredt i år end de sidst forløbne år“. H. P. Nielsen, Bjerringbro: „Mere udbredt end sædvanlig. Bederoernes svage og langsomme vækst har nok givet angrebet større vægt end ventet“. Tage Andersen, Skanderborg: „Jeg tror angrebet er ovre for denne omgang, men sidst i maj og først i juni var der ret udbredte angreb“. J. Kirkegaard, Brædstrup: „Har optrådt ret udbredt uden dog at have vist noget massivt angreb i bederoemarkerne. Bekæmpelse har i langt de fleste tilfælde ikke været nødvendig“. C. Borregaard, Holstebro: „Meget voldsomme angreb af 1. generation. Sprøjtning har været påkrævet mange steder“. H. Dollerup-Nielsen, Herning: „Angreb af bedefluelarver har været kraftigere end sædvanligt, og har givet anledning til, at der i mange tilfælde er sprøjtet med parathion. Angrebene forekommer i alle bederoemarkers“. Kr. Jensen, Kibæk: „Der var forholdsvis tidlige og stedvis stærke angreb, og der blev sprøjtet med parathion i en del marker“. P. Svenstrup, Brande: „Meget udbredte angreb, der dog var ret moderate. Kun svage marker er sprøjtet“. Kr. Brødsgaard, Ejby: „Almindelig forekommende i begyndelsen af måneden, men kun på de første par løvblade, og uden økonomisk betydning“. H. Borup Kristiansen, Årup: „Almindelig tidligt angreb uden større betydning. Nu findes begyndende angreb af 2. generation“. P. Bruun Rasmussen, Marslev: „Meget spredte angreb, og gennemgående svage“. Mikkel S. Holm, Samsø: „Bedefluen har i år kun optrådt med svage angreb, og bekæmpelse har ikke været nødvendig“. H. Bertelsen, Nykøbing Sj.: „Svage angreb i de fleste marker, men ikke så bekæmpelse har været nødvendig“. Carlo Frederiksen, Holbæk: „Kun få planter angrebet i selve roemarkerne, men vi har haft en frømark, hvor næsten halvdel af bladene var visnet“.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Kåltrhrips (*Thrips angusticeps*). Angrebene bedømmes som meget moderate og uden større betydning.

Gåsebillen (*Phyllopertha horticola*). A. Mortensen, Gram, omtaler en del kålroplanter i enkelte marker, som er blevet helt afribbet på grund af billernes gnav.

Glimmerbøsser (*Meligethes aeneus*) har været meget talrigt til stede umiddelbart før og under sommerrapsens blomstring. Bekæmpelse er blevet udført på mange arealer, herom skriver Jens Kirkegaard, Brædstrup, bl. a.: „Glimmerbøssen har været almindeligt forekommende i rapsmarkerne. Grundet blomstrende agerkål har bekæmpelse med parathion skabt en del vanskeligheder, således at et for sent opdaget angreb ofte har medført en undladelse af bekæmpelse med egnede midler af hensyn til bier og andre nyttige insekter“. Frits Christensen, Bornholm, skriver: „Angreb af glimmerbøsser i vårrapsmarkerne har aldrig tidligere været så voldsomt, flere steder har det været nødvendigt at sprøjte op til tre gange med parathion inden begyndende blomstring, og fortsat findes der mange glimmerbøsser“.

Jordlopper (*Phyllotreta spp.*) har i det kølige og fugtige vejr været uden større betydning.

Skulpesnudebillen (*Ceutorrhynchus assimilis*) har i det meste af juni måned været uden større betydning i vårrapsmarkerne. I de sidste varme dage af juni forekom der imidlertid en del skulpesnudebiller.

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*) har hidtil kun optrådt med meget svage angreb.

Skulpegalmyggen (*Dasyneura brassicae*). Varsling for 2. generation udsendtes den 26. juni. Angrebene i de få vinterrapsmarker, der findes, bedømmes som ret moderate. N. O. Larsen, Frederikssund, skriver således: „Vinterrapsen er de fleste steder meget lidt angrebet bl. a. på grund af køligt vejr ved første generations flyvning. Vårrapsen bliver måske nu besøgt af anden generation, men der er endnu kun meget få skulper dannet“.

Den lille kålflue (*Chortophila brassicae*). Angrebene bedømmes for landet som helhed som ret moderate. H. Baltzer Nielsen, Hjørring, skriver: „Angreb i sædvanligt omfang i de relativt få kålroemarker der findes her på egnen“. Poul Olsen, Hobro, skriver: „Vi har endnu kun set meget beskedne angreb, men vi vil blive forbavsede, såfremt vi skulle slippe så let“. Jørgen Kristensen, Skive: „Den lille kålflue-larve huserer i næsten alle marker“. H. Døllerup-Nielsen, Herning: „Angreb af kålflue-larven skønnes at være af samme

omfang som tidligere“. J. J. Jakobsen, Grindsted: „Spredte, forholdsvis svage angreb, men ingen massive angreb endnu“.

Skovduer (*Columba palumbus*) har bl. a. på Silkeborg- og Kalundborgegnen skadet en del kålroemarker ret stærkt. J. J. Søndergaard, Silkeborg, skriver således: „I adskillige kålroemarker har bladene været stærkt afribbede af fuglene. I de fleste tilfælde har der været tale om skovduer“. N. M. Nielsen, Jerslev: „En kålroemark på ½ tønde land var ret stærkt hjem søgt af skovduer“.

Kartofler

Kartoffelnematoden (*Heterodera rostochiensis*). N. O. Larsen, Frederikssund, skriver: „Statens Plantetilsyn afslørede sidste år en del lokaliteter med kartoffelnematoder og har i år fortsat undersøgelsen. Disse fund griber stærkt ind i avlerens disposition med hensyn til markplan, men i dette høstår er problemet løst ved dispensationer og brug af resistente sorter. På længere sigt er det en alvorlig sag, som vi håber må finde en mere generel løsning. I almindelighed er kartoffelnematoden slet ikke noget problem for avleren“.

Coloradobillen (*Leptinotarsa decemlineata*). Fra den 4. juni og fremefter er der fundet ca. 350.000, hovedsagelig ilanddrevne biller. Billerne er fundet ved Christiansø, langs hele Bornholms kyst samt kysterne ved Sjælland, Møn, Falster, Lolland, Langeland, Ærø og Als. I Sønderjylland er der fundet mange biller bl. a. i kartoffelmarker langs hele grænsen helt op til Ribe, Esbjerg og Vardekanten. I Sønderjylland er der tillige fundet i alt 160 pupper og æg i 2 kartoffelmarker.

Hovedparten af de ilanddrevne biller er gået til grunde enten på grund af det lange ophold i vandet eller de mange måger, der har efterstræbt dem på stranden.

B. Maybom, Bredebro, ondtaler fund af 2 biller i en bederoemark. Erik Christensen, Løgumkloster, skriver om enkelte biller set flyvende, dels i en roemark øst for Løgumkloster og dels på gaden. Fundene er behørigt anmeldt til Statens Plantetilsyn.

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Bladlus (*Aphididae*) er konstateret som kraftige angreb på æble, meddeles fra Østfyn (S. Thorup). Fra Esbjerg-Varde m.v. oplyses, at der er set kraftige angreb på solbærbuske i haverne (M. Sørensen).

Blodlus (*Eriosoma lanigerum*) har ifølge indberetterne ingen betydning, dog skrives fra Stubbekøbing: „Nede i bunden af træerne er der mange. Er spændt på, om vejret giver snyltehvepsen muligheder for at ødelægge dem“ (Arne Diemer).

Frugttræspindemiden (*Panonychus ulmi*) har ikke været noget problem på grund af den megen nedbør. Vi citerer følgende: „Regnen har standset dem, vi afventer udviklingen“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Den, som følge af det stadige regnvejr, forsinkede sprøjtning af klækkende vinteræg, lod formode, at de tidligst klækkede larver på sprøjtetidspunktet ville have nået et så fremskredent udviklingstrin, at giften ikke længere ville kunne påvirke dem, og at de følgelig ville kunne danne grundlag for en ny generation. Når denne generation alligevel kun i yderst ringe omfang har gjort sig gældende, må årsagen antagelig søges i den stadige og stærke regn, som åbenbart har formået at vaske træerne praktisk taget rene for spindemider på alle udviklingsstadier“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „I de usprøjtede privathaver er „spind“ sjældent noget større problem“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Der er stadig rødt spind. Klækningen blev spredt over en lang periode. Sprøjtebetingelserne og formeringsbetingelserne har været ugunstige“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Grønsager

Spindemider (*Tetranychus spp.*). Det er flere år siden, at man har set så få og så svage angreb af spindemider, selv på modtagelige planter.

Hindbær-snudebilen (*Anthonomus rubi*) på jordbær. Vi aftrykker følgende indberetninger: „I indelukkede haver er den ret ondartet“ (Roskilde, G. Mayntzhusen). „Man træffer dem, men de fleste erhvervsavlere har jo sprøjtet imod den umiddelbart før blomstring“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „I går så jeg et stykke jordbær, hvor 75 procent af knopperne var „stukket“, men det er nu det værste, jeg har set; det „normale“ er nu 10–20 procent, hvor man ikke har sikret sig“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke).

Gulerodsfluer (*Psila rosae*). Alle indberettere med en undtagelse meddeler, at dette skadedyr er uden betydning. Undtagelsen er sydlige Sønderjylland, M. Surlykke, der oplyser: „Mange steder har gulerodsrækkerne fået det let gule skær, der tyder på, at gulerodsfluen er begyndt at tære på roden, – det samme gælder persille“.

Kålfluellarver (*Chortophila spp.*). Herom berettes: „Ca. 15. juni meldes om angreb“ (Roskilde, G. Mayntzhusen). „Har set stærke angreb i flere haver fra midt i måneden“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). Fra Stubbekøbing oplyser Arne Diemer, at der er konstateret angreb i alle hovedkål. „Jeg har kun set et par enkelte angrebne spidskål- og blomkålsplanter“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Angreb er almindelige i haverne“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Hvor der er sprøjtevandet med Basudin, har den ingen betydning haft. Hørte 29. juni om 30 procent udfald, hvor der var vandet med Lindasect, – så den findes altså“ (Mundelstrup, Olav Povlsgaard).

Løgfluen (*Hylemyia antiqua*). Dette skadedyr har hidtil været af underordnet betydning, men begynder at vise sig.

Jordbær-nematoder (*Aphelenchoides spp.*) er stærkt udbredt og har været årsag til, at mange jordbærstykker har haft en ujævn udvikling og dermed nedsat udbytte.

Prydplanter

Bladlus (*Aphididae*) er set som svage angreb. Fra Århus, J. Storm Pedersen, oplyses, at dyrene er iagttaget på roser og naur. Fra Viborg Amt, Eli Mølgaard, meddeles, at dyrene er meget udbredt på roser, mens der fra Hornum, P. E. Brander, oplyses, at der er set angreb på mange prydplanter, herunder roser og Buddleia. „Både almindelige lus og Chermeslus er desværre alt for udbredt“ (Stubbekøbing, Arne Diemer).

Atlaskspinderen (*Stilpnotia salicis*) er set i poppel i Herlev (Københavns omegn) oplyser Th. Thygesen. Træerne var delvis afløvede som følge af insektet.

Frank Hejndorf.

ILDSOT ER EN STØRRE TRUSSEL END FØR

I 1971 blev ildsot fundet i så stor udstrækning, at direkte offentlig bekæmpelse måtte ophøre. Derfor er der i en bekendtgørelse af 26. maj 1972 givet nye retningslinier for, hvordan Statens Plantetilsyn skal administrere kontrollen med ildsot. Resultatet heraf bliver, at man fra nu selv må klare bekæmpelsen, hvis angreb forekommer på en ejendom.

Den store indsats, der hidtil er ydet fra Statens Plantetilsyns side, har gjort, at der kun er forekommet enkelte alvorlige angreb i frugtplantager. Derfor har man tilsyneladende fra frugtavleres og måske også nogle konsulenters side været tilbøjelig til at undervurdere sygdommen. Som følge heraf kan der stadig findes tjørnehegn om frugtplantager og tilmed ved planteskoler.

Et slående eksempel på, hvor galt det kan gå, har vi set allerede i år. I en frugtplantage med tjørnehegn hele vejen rundt blev der i eftersommeren 1971 konstateret angreb af ildsot i tjørnehegnet samt enkelte skudinfektioner i pærer nærmest tjørnen. De angrebne skud blev så vidt muligt fjernet, og det tilrådedes at rydde hele hegnet eller foretage en kraftig nedskæring. Det blev dog ikke gjort, og i slutningen af maj 1972 sås de første angreb i tjørn og enkelte blomsterinfektioner i pærer. I løbet af juni bredte smitten sig voldsomt, eller rettere den smitte, der var sket i blomstringstiden, kom rigtig til udvikling; især pæresorten Doyenne du Comice var stærkt angrebet, medens Fondante de Charneu tilsyneladende var sluppet fri. Al smitte synes at være sket fra tjørnehegnet i indeværende forår. Den overvejende del af plantagen er heldigvis æbler, som ikke skades nær så meget af ildsot. Der er konstateret angreb i Golden Delicious, Cox's Orange, Guldborg, Spartan og Gråsten. Angreb i æblerne var helt decideret et spørgsmål om tjørnehegnets nærhed.

For at redde så meget som muligt er tjørnehegnet nu fjernet, og der foretages en grundig beskæring i pæretræerne. Det er et stort arbejde, man har måttet gøre, og uden garanti for helt vellykket resultat, fordi tjørnehegnet ikke blev fjernet i tide.

Et angreb kan dog stoppes, når tjørnen er væk; dette er bevist flere steder i de forløbne år.

Angreb er ikke fundet i frugtplantager, hvor andet læhegn er brugt, og der ikke har været tjørn i nærheden.

Frugtavlerne må indse, at dersom man vil undgå tab og stort beskæringsarbejde, så må der gøres noget ved tjørnen. Dette gælder især, hvor pærer dyrkes, men også for æblerne kan det være en belastning med tjørn som nabo.

Nedskæring til 2-3 meter og regelmæssig klipning af tjørnehegn kan formodentlig være en løsning, hvis blot det foretages, før angreb er sket, idet det

gælder om at undgå blomstring. I England har man i mange år haft klippede tjørnehegn omkring pæreplantager i ildsotområder, og det er tilsyneladende forløbet godt.

Fra Statens plantepatologiske Forsøg og Studsgård forsøgsstation udføres i øjeblikket forsøg med klipning af tjørn i områder med fare for ildsotangreb. Resultater herfra kan dog først ventes om 2-3 år.

Kemisk bekæmpelse har der været udført en række forsøg med, også i ovennævnte plantage. Til brug i blomstringstiden synes der at være lovende effekt af en del midler, og de kan forhåbentlig blive en hjælp, hvor man har fået angreb i en pæreplantage og prøver at skære sig fri heraf. Ingen kemiske midler skønnes dog at være tilstrækkelig effektive, hvis der er angrebne tjørnehegn omkring en plantage. Ligeledes skønnes sprøjtning mod skudinfektioner at være for vanskelig. Så snart tilstrækkeligt materiale foreligger om kemisk bekæmpelse, vil det blive publiceret.

Udbredelsesområdet for ildsot er ifølge oplysninger fra Statens Plantetilsyn pr. 19/7-72 udvidet med nogle nye lokaliteter i Karrebæksminde ved Næstved, samt nye tilfælde i området nord for Tissø i Vestsjælland og på Ærø. Derudover findes angreb i de gamle områder Lolland-Falster, Sydlangeland og Sydvestjylland.

Sammenfattende kan siges, at ildsot breder sig og udgør en stor trussel for frugtavl, især pære samt planteskoleerhvervet. Fjernelse af tjørnehegn må ske på eget initiativ, og det er på høje tid, det sker i og i nærheden af angrebsområder.

Der er anmeldelsespligt til Statens Plantetilsyn, og der kan forventes al den vejledning, der er nødvendig, også fra Statens plantepatologiske Forsøg.

Arne Jensen.

OLIESKADE PÅ CHRYSANTHEMUM

I b G. D i n e s e n

Olieskade på planter er desværre et problem, der igennem de sidste år har vist sig at være stadig stigende. Skaden opstår enten ved direkte spild på jorden eller ved forurening af vandingsvandet. Ved gennemgang af litteratur viser det sig, at forsøg hovedsagelig kun er udført med direkte spild på jorden.

Forurening af vandingsvandet i små mængder er vanskelig at opdage, hvorfor der kan ske en opsummering i jorden med misvækst til følge. Diagnosen vil ofte være dårlige rødder forårsaget af overvanding eller svampeangreb. For at få kendskab til symptomer og mængden af olie i vandingsvandet, der skal til for at få en skade, påbegyndtes undersøgelser ved Statens plantepatologiske Forsøg. Dette vil bl. a. være til stor hjælp ved oplysningsvirksomheden.

Symptomer

Ved kraftig skade bliver de ældste blade tynde, rødbrune og vanddrukne. Ved tilførsel af mindre mængder olie gulfarves de ældste blade. I begge tilfælde brunfarves rødderne, og planterne bliver lave. Der skal gøres opmærksom på, at de nævnte symptomer gælder chrysanthemum dyrket i spagnum.

Forsøg

Olien, der blev anvendt, var fyringsolie.

I vandingsvandet fandtes henholdsvis:

0,1; 0,2; 0,4; 0,8; 1,6 og 10 pct. olie.

Chrysanthemumplanterne blev dyrket i plastpotter. Som dyrkningssubstrat anvendtes spagnum tilsat gødning. Olie- og vandblandingen blev anvendt ved hver vanding, og flasken rystet gentagne gange under tilførslen.

Der er tale om vand, der kun anvendes til vanding og ikke overbrusning, idet overbrusning vil give svidninger selv ved lave koncentrationer.

Forsøgsperioden var 11 uger.

Plantehøjden blev målt 2 gange. Ved måling 1. gang (7 uger efter forsøgets påbegyndelse) var der ingen forskel i højden på ubehandlet, 0,1 og 2 pct.; i behandlingen 0,4 pct. var der kun svag tendens til retardering.

Behandlingerne 0,8; 1,6 og 10 pct. viste tydelig forskel i forhold til ubehandlede. Vækstretarderingen var stigende ved stigende oliekoncentration.

Ved måling 2. gang, ved forsøgets afslutning, var der ingen forskel på højderne ved ubehandlet, 0,1 og 0,2 pct. Der var derimod tydelig forskel på behandlingerne 0,4; 0,8; 1,6 og 10 pct. i forhold til ubehandlet.

Sammenlignes behandlingen 0,4 pct. ved 1. og 2. måling ses, at olietilførslen de første 7 uger ikke giver noget nævneværdigt udslag på plantehøjden. Først når der er gået yderligere 4 uger, er olieindholdet i spagnumen så stort, at der kommer en retardering.

Foreløbig konklusion

Forsøgene viser klart, at selv relativ store mængder olie i vandingsvandet kan tolereres af planter (chrysanthemum). Nedbrydning af olie foregår langsomt, hvorfor der vil ske en opsummering i jorden, hvilket ikke må lades ude af betragtning, når der er sket en forurening af en vandboring. Et eksempel på en sådan opsummering erfares netop i behandlingen 0,4 pct.

Beretning følger senere.

Foto: Ib G. Dinesen

Chrysanthemumplanter fotograferet 8 uger efter forsøgets begyndelse.

Fra venstre til højre ubeh. – 0,1 – 0,2 – 0,4 – 0,8 – 1,6 – 10 pct. olie i vandingsvandet.

Summary**Oil damage on chrysanthemum cultivated in plastic pots**

The potcultivated chrysanthemums were grown in peat in a greenhouse.

By each watering the plants were respectively admitted:

0,1; 0,2; 0,4; 0,8; 1,6 and 10 per cent oil in the water.

After 7 weeks treatment there were measured no different in height between untreated, 0,1; 0,2 and 0,4 per cent.

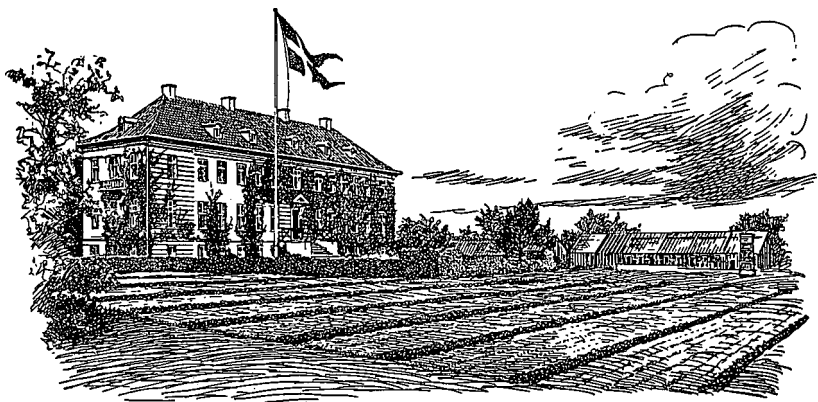
After further 4 weeks treatment there were no difference between untreated, 0,1 and 0,2 per cent.

The experiment clearly shows that even relatively large concentrations of oil in the irrigation water can be tolerated by the plants (chrysanthemums).

The breakdown of oil takes place slowly, for which reason there will be an accumulation in the soil. An illustration of such an accumulation can be demonstrated in the treatment 0,4 per cent.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

466. Juli 1972

Der blev for juli måned modtaget indberetninger fra 103 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg besvaret 704 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 206 forespørgsler.

Vejret i juli var præget af periodevis meget høje temperaturer og kraftige tordenbyger i forskellige egne af landet.

Temperaturen var særlig høj i ugen den 17/7-24/7, medens den øvrige del af måneden havde nogenlunde normaltemperatur. De enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i ( ): 16,0 (15,9), 15,6 (16,8), 15,5 (16,8), 20,7 (16,4), 17,9 (16,4).

Nedbøren var for landet som helhed normalt, men med store variationer for de forskellige egne af landet.

Nordjylland 65 (72), Viborg 108 (77), Århus 65 (72), Vejle 75 (79), Ringkøbing 78 (80), Ribe 34 (82), Sønderjylland 56 (80), Jylland 70 (77). Fyn 84 (66), Vestsjælland 41 (65), Nordøstsjælland 34 (73), Storstrømmen 74 (68), Øerne 60 (68), Jylland og Øerne 67 (74), Bornholm 62 (60).

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Mørke kerner er set i adskillige bygmarker landet over. De mørke kerner, som ofte er sterile, kan findes enkeltvis i aksene og er set i alle sorter, men synes at være mest udbredt i Tern. I de angrebne kerner er fundet *Botrytis*- og *Fusarium*-svampe, men den primære årsag til mørkfarvningen er ikke fastslået.

Havrerødsot (*Barley yellow dwarf*) er kun konstateret med svage angreb enkelte steder i landet.

Meldug (*Erysiphe graminis*) har optrådt med ret stærke og udbredte angreb i vinterhveden landet over. Angrebene er mange steder gået helt op i aksene, også i Kranich. H. Baltzer Nielsen, Hjørring: „Alle hvedemarker stærkt angrebne“. H. P. Nielsen, Bjerringbro: „Ret udbredt, og større betydning end sædvanlig. Næsten alle marker her på egnen er Kranich“. Erik Fredenslund, Kolind: „Meldug var en overgang udbredt på vinterhveden, men angrebet gik de fleste steder i stå omkring Sankt Hans“. Tage Andersen, Skanderborg: „Angrebene i hvedemarkerne har været ret udbredt, men der har været stor forskel fra mark til mark, medens der ikke har været større forskel mellem Kranich og Cato. I rugmarkerne har der været stærke angreb“. Carl Chr. Olsen, Studsgård: „Ret stærke meldugangreb i vinterhveden, navnlig i sorten Cato, men angrebene er nu sidst på måneden, hvor vi nærmer os modningstiden, stærkt på retur“. J. J. Jakobsen, Grindsted: „Meldug i vintersæden forekommer kun med forholdsvis beskedne angreb“. Carl Nielsen, Højer: „Pletvis angreb af meldug først på måneden, men angrebene er svage“. A. S. Asmussen, Svendborg: „Vinterhveden (Kranich) har pletvis i mange marker et kedeligt snusket udseende. Ved nærmere eftersyn findes der bl. a. meldug på avnerne“. N. B. Bagger, Ringe: „På nuværende tidspunkt er melduggen gået op i akset på såvel vinterhvede som vårhvede, og vi venter noget spændt på, hvad betydning dette angreb får på udbyttet“. K. Henriksen, Årsløv: „Både i rug og hvede har der været kraftige angreb af meldug“. Mogens Jakobsen, Odense: „Stærke angreb findes i næsten alle hvedemarker. Enkelte prøvede Calixin ved tidlige angreb, dog uden at det lykkedes at slå angrebet ned. Trods advarsler mod sen sprøjtning med Calixin, blev der sprøjet vinter- og vårhvede den 5. juni, hvilket gav svidninger, uden at melduggen forsvandt“. H. Rasmussen, Nyborg: „I de fleste vinterhvedemarker er bladene ødelagt af meldug langt op ad stænglen, og nu er melduggen nået op i aksene, som er blevet grå og kedelige at se på“. Johs. Petersen, Rudkøbing: „I de sidste uger er der set stærke angreb af bl. a. meldug i aksene af hveden, værst i Kranich“. Mikkel S. Holm, Samsø: „Der har været ret kraftige angreb i såvel rug- som hvede-

marker, især hvor afgrøden om foråret var meget frodig, og hvor der var gode læforhold". H. Jensen, Asnæs: „I sorten Seba er der set ret kraftige angreb, kun lidt i Kranich". Stanley Jørgensen, Høng: „Vårhvede er stærkt angrebet af meldug overalt, mens vinterhveden synes at være angrebet i mindre grad". J. Marcussen, Næstved: „Der findes meldug i næsten alle Kranich-marker, men i en hvedemark, hvor der syvende gang i træk er Starke, findes intet angreb. Starke har en meget fin grøn farve og er Sydsjællands flotteste hvedemark". Aage Madsen, Store-Heddinge: „Næsten i alle hvedemarkers findes meldug, men det er kun enkelte steder, der er stærke angreb. Melduggen er imidlertid vanskelig at konstatere på grund af udbredte angreb af gulrust". J. E. Hermansen, Højbakkegård: „Der findes en del meldug på de øvre blade og i aksene på vinterhveden". Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.: „Med varmen i juli har melduggen bredt sig op i aksene, især ved læhegn, og hvor der er gødet tidligt og stærkt med kvælstof". Frits Christensen, Rønne: „Meldug i vinterhvede er mange steder meget stærk, også i Kranich-hvede. Pletvis er mange marker angrebet helt op i aksene".

Angrebene i bygmarkerne har været ret udbredte, men med forholdsvis svage angreb. H. Baltzer Nielsen, Hjørring, skriver: „Modtagelige sorter som Pallas og Bonus er på tørre, lette jorder stærkt angrebne. Ved gennemgang af et stort antal sortsforsøg i byg er ingen sorter fundet helt fri for meldug; resistente sorter er dog angrebet i væsentlig mildere grad end de øvrige". E. Bülow Skovborg, Silstrup: „I sorter som Pallas og Kristina var der ret stærke angreb af meldug. I Emir, Sultan og Siri fandtes svagere angreb. Sorter som Lofa, Mala, Wing, Tern og Vada har ikke været angrebet". A. Vestergaard, Hurup: „Angrebsgraden må vel betegnes som værende meget beskeden og uden praktisk betydning, men da meldugsvampen ellers før hen sjældent angreb her i Sydthy, skal angrebet dog omtales. Sorterne Pallas og Emir er ret stærkt angrebet, mens Tern og Lofa er noget mindre angrebet". K. Jessen, Skive: „De ikke-reistente sorter er stærkt angrebet, især Elbo og Siri. Det ser ud til, at Pallas og Bonus ikke angribes så stærkt, mens der i Emir findes mindre angreb". H. P. Nielsen, Bjerringbro: „De modtagelige sorter er ret stærkt angrebet. Lofa, Bomi og Tern er stort set helt fri. Emir er noget angrebet". Tage Andersen, Skanderborg: „Jeg synes ikke angrebene i bygmarkerne har været særlig stærke, dog har sorten Siri haft tidlige angreb". Poul E. Andersen, Horsens: „Kun svage angreb på de sorter, der hidtil har været regnet som modtagelige". H. Dollerup-Nielsen, Herning: „Der har været ret kraftige angreb med meldug i modtagelige sorter, men også flere steder i Emir og Lofa. I Ternbyg blev kun fundet sporadiske angreb". Carl Chr. Olsen, Studsgård: „Svage angreb af meldug i vor hovedsort Lofa". Kristian Jensen, Kibæk: „Der er konstateret meldug allerede først på måneden i Deba, Emir, Lofa, Tern og Ansgar. Angrebet var aftagende i den nævnte rækkefølge. Udviklingen har dog ikke været alarmerende, og angrebene må betegnes som svage". Kr. Ravn, Skjern: „Kan

konstateres i modtagelige sorter, også i Emir. På nuværende tidspunkt er angrebet stærkest i de senest såede marker“. J. J. Jakobsen, Grindsted: „Der var opræk til ret kraftige angreb i ikke-resistente sorter, men det blev ikke til noget af betydning“. Jens V. Højmark, Lundgård: „Ret kraftige angreb i Siri og middelkraftige angreb i Emir og Lofa. Angrebene kom ret sent i gang i forhold til kornets udvikling her på Lundgård. Det varme vejr midt i måneden modnede overordentlig stærkt på kornet, hvilket bevirkede, at meldugangreb sandsynligvis ikke får den helt store indflydelse på kornudbyttet“. A. S. Asmussen, Svendborg: „Emirbyg har i år mindre angreb af meldug end sidste år. I sorts-forsøgene findes Pallas, Kristina, Cilla, Seta, Siri og Elbo mest angrebne. Mindst angrebne er Abed 7337, Rupal, Lauda, S 678060, Tern og Visir“. K. Henriksen, Årsløv: „Kraftige angreb i modtagelige sorter, f. eks. Siri, og noget svagere, men dog betydelige angreb i Emir og Tern. Tilsyneladende er Emir angrebet i omtrent samme grad som sidste år“. Mikkel S. Holm, Samsø: „Angrebene har i år i almindelighed været svage og startede på så sent et tidspunkt, at de ingen større betydning får for udbyttet. Ternbyg har i mange arealer med kraftige afgrøder været angrebet med næsten samme styrke som Emir“. Stanley Jørgensen, Høng: „Ingen eller kun svage angreb med meldug. Kristinabyg klarer sig også fint i år“. J. E. Hermansen, Højbakkegård: „I Emir findes en del meldug, medens Lofa kun har svage angreb“. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.: „I Lofa, Mala, Tern, Wing og Nordal har der været meget beskedne angreb. Angrebet har været lidt stærkere i Emirbyg og ret stærkt i Pallas og Kristina“. Frits Christensen, Rønne: „Langt den overvejende del af byg-arealerne er Emir- og Lofabyg. Der findes så godt som ikke angreb af meldug på Lofabyg, medens der findes svage angreb af meldug på de fleste arealer med Emirbyg“.

Om angreb i havremarkerne skriver Kr. Ravn, Skjern: „Kraftige angreb kan forekomme i sentsået Astorhavre“. Knud Sehested, Lunde: „Flere havremarker er angrebet af meldug, enkelte ret kraftigt. Der er tale om havresorterne Astor og Condor“. J. E. Hermansen, Højbakkegård: „Meldug er konstateret i de fleste havremarker ultimo juli“. Frits Christensen, Rønne: „På enkelte arealer med Stålhavre er der op ad læhegn og lignende steder ret stærke angreb af meldug“.

G o l d f o d s y g e (*Ophiobolus graminis*) har i vintersæden været ret udbredt, men med forholdsvis svage angreb. J. E. Hermansen, Højbakkegård, skriver således, at angrebene skønnes at være svage, men ikke helt uden betydning.

I bygmarkerne bedømmes angrebene som svage og uden større betydning.

K n æ k k e f o d s y g e (*Cercospora herpotrichoides*) bedømmes både for vintersæden og vårsædens vedkommende som moderate og i det væsentlige uden større betydning.

Nøgen bygbrand (*Ustilago nuda*). Angrebene bedømmes i de fleste egne af landet som svage og uden større betydning. Tage Andersen, Skanderborg, skriver imidlertid, at der ved sædekornskontrollen er konstateret stærke angreb i Sultanbyg og noget svagere i den nye Salkabyg. Poul E. Andersen, Horsens, omtaler ligeledes, at angrebene forekommer oftere end de tidligere år.

Hvedebrunrust (*Puccinia recondita*) er kun konstateret med svage angreb enkelte steder. (K. Henriksen, Årslev; H. Jensen, Asnæs; J. E. Hermansen, Højbakkegård, og Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.).

Gulrust (*Puccinia striiformis*) er i vinterhveden konstateret i så godt som alle egne af landet. Angrebene har dog været af meget varierende styrke. Af de mange indberetninger skal følgende nævnes: H. Baltzer Nielsen, Hjørring: „Områdets ikke særlig talrige hvedemarker er uden undtagelse angrebet af gulrust og i ret betydelig grad“. A. Vestergaard, Hurup: „De få vinterhvedemarker, som findes her på egnen, er ret alvorligt angrebet af gulrust“. K. Jessen, Skive: „I Kranich meget stærke angreb, medens der ikke findes angreb i Starke“. H. P. Nielsen, Bjerringbro: „De forholdsvis få hvedemarker her på egnen er en del angrebet af gulrust (Kranich). I sortsforsøg er der ret store forskelle sorterne imellem“. E. Fredenslund, Kolind: „Gulrust i vinterhvede sås i alle marker for en månedens tid siden, men de svage, sene angreb, der har været tale om her på egnen, gik ret hurtigt i stå igen“. Tage Andersen, Skanderborg: „Gulrustens angreb kom sent her på egnen, men er nu udbredt. I et forsøg med hvedesorter er Catohvede stærkere angrebet end Kranich“. Poul E. Andersen, Horsens: „Gulrust bredte sig yderligere i månedens løb. Planterne er nu angrebet af sekundære svampe i aksene. På nuværende tidspunkt er der tydelig udslag for 3–4 gange sprøjtning med maneb, såvel i forsøg som i praksis“. Kr. Ravn, Skjern: „Gulrust i vinterhvede kan konstateres på alle hvedemarker i Skjern Å-enge, også i mindre grad på vårhvede. Selv om angrebene har været ret kraftige, ser udviklingen ud til at forløbe tilfredsstillende“. A. Mortensen, Gram, omtaler store pletter af gulrust i hvedemarkerne, og B. Maybom, Bredebro, skriver, at så godt som alle vinterhvedemarker har været stærkt angrebet af gulrust. Carl Nielsen, Højer, skriver, at der er pletvis kraftige angreb i Cato. N. K. Dalsgaard, Ebberup: „Der findes ikke en hvedemark her på egnen uden angreb af gulrust. I de fleste tilfælde er angrebene dog ret godartede“. Rosvad R. Olesen, Hårby: „Gulrusten i vinterhveden kunne i begyndelsen af juni konstateres mange steder, dog pletvis. Sygdommen har også siden bredt sig, men jeg skønner ikke, at det udbyttmæssigt vil betyde ret meget“. K. Henriksen, Årslev, skriver, at der findes ret stærke angreb af gulrust i Cato-markerne. Mogens Jakobsen, Odense, skriver, at gulrust i hvede kom sent, og den bredte sig ikke så eksplosivt fra primærpletterne, som det var frygtet, men der findes dog marker, hvor næsten alle planter er svagt angrebet. Helge Rasmussen, Nyborg: „De fleste vinterhvedemarker er angrebet af gulrust, og ad-

skillige steder er de øverste blade meget ødelagt efter angrebet. En del hvedemarker blev sprøjtet med maneb i sidste halvdel af juni, men jeg mener ikke at kunne se forskel på de sprøjtede og ikke-sprøjtede marker på nuværende tidspunkt". Bent Bachmann, Nyborg: „Gulrust findes i de fleste hvedemarker, men angrebsstyrken synes ret begrænset". Johs. Petersen, Rudkøbing: „Almindelige mindre angreb er set i sorterne Kranich, Cato og Albatros". Mikkel S. Holm, Samsø: „Gulrust har efter de først konstaterede pletter i juni bredt sig til stort set alle arealer, som her på øen udelukkende består af Kranichhvede. I månedens sidste halvdel fandtes på stærkt angrebne arealer også angreb i akset. Sammen med det gennemgående ret kraftige meldugangreb bevirkede det, at de fleste hvedemarker på et alt for tidligt tidspunkt stod med visne blade, og en vis skadevirkning med mindre kerneudbytte må forventes". Aage Mølgaard, Slagelse: „Mange hvedemarker havde midt i juni måned gulrustpletter. De synes dog ikke at have bredt sig særlig stærkt siden". Aage Madsen, Store-Heddinge: „Her på Stevns findes næsten ikke en mark, uden man ser stærke angreb af gulrust. Angrebet er stærkest i de først såede marker, såtid ca. 10.–15. september. Dette gælder såvel i Cato som i Kranich, hvorimod der næsten ingen angreb er i Starkehvede". J. E. Hermansen, Højbakkegård, skriver, at der fandtes enkelte infektioner ved udgangen af juli måned. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.: „Gulrusten ses overalt i vinterhveden. Der er sket en spredning i juli, men styrken af angrebet er gennemgående moderat. Cato og Albatros synes stærkest angrebet, Kranich en smule mindre. Angrebet på Starke er væsentlig mindre end de 3 førstnævnte sorter". Frits Christensen, Rønne, skriver, at angreb af rust i vintersæden ikke er blevet af den styrke og det omfang, som det så ud til at blive i juni måned. Rustangrebene har ikke bredt sig i hvedemarkerne siden omkring den 25. juni.

Gulrust på vårsæd er iagttaget i enkelte vårhvedemarker, medens der ikke er konstateret angreb i bygmarkerne (B. Maybom, Bredebro; Jens Marcussen, Næstved, og Frits Christensen, Rønne).

Sortrust (*Puccinia graminis*). J. E. Hermansen, Højbakkegård, skriver, at der er fundet enkelte infektioner af sortrust ved udgangen af juni måned.

Skoldplet (*Rhynchosporium secalis*) har været meget udbredt, og i enkelte marker er der observeret meget kraftige angreb. H. Baltzer Nielsen, Hjørring, skriver, at der er udbredte angreb i Lofa og Tern, og angrebene syntes at være værst i Lofa. H. Pedersen, Thisted, skriver, at angrebene er ret voldsomme, især i Tern, men at der også er fundet angreb i Lofa. A. Vestergaard, Hurup: „Tern og Lofa er de mest angrebne. Pallas og Emir er noget mindre og ofte slet ikke angrebet. Samtlige Ternmarker er angrebet og næsten samtlige Lofamarker ligeledes". S. A. Ladefoged, Års: „Forekommer almindeligt udbredt, og særlig fremtrædende i Tern, og i nogen grad i Lofa". K. Jes-

sen, Skive, skriver, at Tern er meget stærkt angrebet, medens Lofa er noget mindre angrebet. I næsten alle de øvrige sorter kan der også findes angreb, men de er dog langt svagere og ubetydelige. O. Th. Nielsen, Viborg, skriver, at der findes ret udbredte angreb, især i sorten Tern. H. P. Nielsen, Bjerringbro: „Tern og Lofa er angrebet, men det er værst i randen af marken, i spor og i lejesædspletter. Betydelig stærkere angreb end det er set førhen“. Erik Fredenslund, Kolind: „Rhynchosporium var stærkt udbredt i Tern i midten af juni, og vi er meget spændt på, hvad angrebet betyder for udbyttet“. Tage Andersen, Skanderborg: „Ja, det bliver et år man mindes, hvad skoldplet angår, idet der er meget stærke angreb på sorterne Tern og Lofa. Andre sorter kan også være angrebet, men jeg tror, de 2 sorter vil blive ramt udbyttmæssigt“. Poul E. Andersen, Horsens: „Skoldplet har bredt sig yderligere, og først og fremmest i Ternbyg, dernæst i Lofabyg, men angreb kan også findes i flere af de øvrige sorter“. H. Dollerup-Nielsen, Herning: „Angreb af skoldplet er set i alle bygsorter, men mest udbredt i Tern. Først på måneden bredte sygdommen sig faretruende i bygmarkerne, men det blev ikke så slemt, som det en overgang så ud til. I en enkelt mark på 2-3 tønder land var den udbredt til hele marken, og bladene visnede pletvis totalt“. Kristian Jensen, Kibæk: „Angreb af skoldplet er konstateret i mange marker. I og omkring et forsøg med mange års korndyrkning er angrebet i enkelte sorter bedømt således: Emir 3,3, Lofa 3,3, Tern 6,6 og Ansgar 2,8. Der er Emirbyg uden omkring forsøget“. Kr. Ravn, Skjern: „Angrebene kan konstateres ret udbredt i Tern, men også i andre bygsorter. Aksudviklingen syntes ikke nogen steder at være hæmmet af angrebet“. P. Svenstrup, Brande: „Næsten al Ternbyg har eller har haft skoldplet. I Lofa kan der findes enkelte pletter, medens de „gamle sorter“ tilsyneladende ikke angribes“. Rosvad R. Olesen, Hårby: „Sygdommen er meget udbredt i år, vel nok på grund af den milde vinter med de mange overvintrede spildkornplanter, samt den regnfulde forsommer. Tern synes værst medtaget, men også Lofa er nogle steder ret kraftigt angrebet“. A. S. Asmussen, Svendborg: „Skoldpletsvampen er meget fremtrædende i enkelte marker med Tern, i mindre grad Lofa, men der findes angreb i de fleste sorter“. N. B. Bagger, Ring: „Tern- og Lofabyg har måske lidt skiftende udvist ret stærke angreb af skoldplet“. K. Henriksen, Årsløv: „Pletvis meget stærke angreb i Tern; de angrebne pletter i markerne nødmodner og vil give stor udbyttenedgang. Angrebet satte kraftigt ind først på måneden, og i løbet af kort tid fik Ternbyg et plettet udseende. Der er også fundet angrebne pletter i f. eks. Emir- og Siribyg, men ikke i større omfang“. Mogens Jakobsen, Odense: „Aldrig tidligere er der set så udbredte og stærke angreb af skoldplet. Alle de gængse sorter er angrebet, men Tern er værst“. Bent Bachmann, Nyborg: „Rhynchosporium synes meget udbredt i år. Tern er stærkest angrebet, men også Lofa og Mala er ret stærkt angrebet“. Johs. Petersen, Rudkøbing: „Især i Tern kan der ses pletvis stærke angreb, men der findes også lidt i Emir- og Lofamarkerne“.

Mikkel S. Holm, Samsø: „Der er konstateret meget udbredte og ret kraftige angreb i specielt Ternbyg, og i noget ringere grad i Lofabyg. Disse 2 sorter dækker ca. 75 pct. af bygarealet her på øen i år“. H. Jensen, Asnæs: „Tern har ret stærke angreb, f. eks. på slemmet jord ved skove og hegn, men kan findes i alle marker“. Chr. Christensen, Holbæk: „I så godt som alle marker med Ternbyg kan man finde stærke eller svagere angreb af *Rhynchosporium*. Også andre sorter, f. eks. Lofa angribes, men ikke nær i samme grad“. Aage Mølgaard, Slagelse: „Tern- og Lofabyg har været ret stærkt angrebet af denne svampesygdom“. E. Holm Hansen, Tystofte, skriver, at der i Tern findes alm. svage angreb. J. Marcussen, Næstved, omtaler ligeledes angreb i Tern. Aage Madsen, Store-Heddinge: „Tern er stærkt angrebet, men angreb findes også på andre bygsorter. Angrebene er meget udbredte“. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.: „I Ternbyg har der været en del angreb. Svagere angreb er set i Lofa, Mala og Nordal“. Frits Christensen, Rønne: „Angreb er kun fundet på Tern- og Lofabyg. På Lofa har angrebet flere steder været meget stærkere, end det er set i tidligere år“.

Bælgplanter

K r a n s s k i m m e l (*Verticillium albo-atrum*). Aage Madsen, Store-Heddinge, skriver: „Kransskimmel findes især i 2-års markerne, og i det fugtige vejr vil det nok blive slemt i de senere slæt“.

Bederoer

V i r u s g u l s o t (*Beta virus 4*). De første symptomer har vist sig relativt sent i år, nemlig i sidste halvdel af juli måned.

R o d b r a n d (*Phoma betae*, *Pythium spp.* o. a.). De ret udbredte angreb, der fandtes i juni måned, er i løbet af juli forsvundet, idet bederoerne er vokset fra angrebene på grund af de gode vækstbetingelser.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

S k u l p e s v a m p (*Alternaria spp.*). Johs. Petersen, Rudkøbing, skriver, at skulpesvamp er ret udbredt i bl. a. hvidkålsfrø efter sidste fugtighedsperiode, selv om der er foretaget beskyttelsessprøjtning. Mindre stærke angreb af samme svamp er begyndt at brede sig i bl. a. vårrapsen.

S t o r k n o l d e t k n o l d b æ g e r s v a m p (*Sclerotinia sclerotiorum*) er, bl. a. på Langeland konstateret i flere korsblomstrede frøafgrøder, bl. a. i hvidkålsfrø (Johs. Petersen).

Kartofler

Bladrullesyge (*Solanum virus 14*). Aage Bach, Tylstrup, skriver, at der findes væsentlig stærkere angreb af bladrullesyge, end de foregående år, særlig i nogle af de gamle sorter. J. J. Jakobsen, Grindsted, skriver, at bladrullesygeangrebene skal tælles i promiller, men at der er flere end normalt i de kontrollerede marker, hvilket ganske givet skyldes en for kraftig top i 1971, så man har overset de syge planter.

Rynkesyge (*Solanum virus 2 (Y)*). J. J. Jakobsen, Grindsted, skriver, at i de almindelige sorter er der kun svage angreb, men lidt stærkere end normalt, hvilket sikkert skyldes den kraftige top i 1971, så lugearbejdet har været vanskeligt. I visse af de nye sorter er angrebet af rynkesyge foruroligende. Da symptomerne i kraftig top er noget udviskede mener jeg, at man ikke har været opmærksom nok i 1971.

Sortbensyge (*Pectobacterium carotovorum var. atrosepticum*) har adskillige steder været noget mere udbredt og er set med kraftigere angreb (H. Baltzer Nielsen, Hjørring; Aage Bach, Tylstrup; H. P. Nielsen, Bjerringbro; P. Svenstrup, Brande; J. J. Jakobsen, Grindsted; Mogens Jakobsen, Odense, og Mikkel S. Holm, Samsø).

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) viste sig med få spredte angreb i begyndelsen af juli måned; på grundlag af fundene udsendtes der varslings gennem Danmarks Radio og Ritzaus Bureau den 7. juli. På grund af det varme, tørre vejr skete der imidlertid ikke nogen yderligere udbredelse af angrebene. Først i de sidste dage af juli begyndte angrebene på ny at brede sig.

Rodfiltsvamp (*Corticium solani*). P. Svenstrup, Brande, skriver, at de allerfleste kartoffelmarker har meget stærke angreb. En angrebsstyrke på 20–40 pct. er meget almindelig.

Skorzonerrod

Storknoldet knoldebægersvamp (*Sclerotinia sclerotiorum*) er konstateret i flere skorzonerfrømarker. Svampen angreb blomsterkurvene, så de i det fugtige varme vejr hurtigt visnede. Sclerotierne kunne findes mellem frøene (Johs. Petersen, Rudkøbing, og K. Egede, Ringsted).

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugtræer og frugtbuſke

Æbleskurv (*Venturia inaequalis*). Angrebene er forskellige fra have til have. Værst på Cox's Orange, Gråsten og Skovfoged, der enkelte steder har næsten mistet alt løv (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Der er temmelig stærke angreb af skurv i æblehaverne de fleste steder. Det kan ses, at der ikke bliver sprøjtet ret meget“ (Østsjælland, Philip Helt). „I haverne ser det meget dårligt ud, skurv på frugt og blade – som dryssede i sommervarmen“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Æbleskurven har for en gangs skyld anrettet stor skade visse steder i landet, især i sorter som Gråsten, Close, Belle de Boskoop og Golden Delicious. De fleste steder fik man skurven slået ned umiddelbart efter den megen regn i juni – der er dog stadig frugtavlere, som har skurvproblemer“ (Sydjylland-Nordfyn, Evald Burgaard). „Ret alvorlige angreb i privathaverne“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Der har været et mindre angreb i en enkelt afdeling, ellers intet problem“ (Blangstedgård, Jørgen Jensen). „Nyinfektioner forekommer kun i ringe grad nu, men navnlig i de storbladede, triploide sorter som Gråsten og Belle de Boskoop viser i mange plantager, at det tidligere på sommeren ikke har været muligt at gennemføre en fuldstændig skurvbekæmpelse“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Enkelte steder“ (Østfyn, S. Thorup). „Desværre stadig en del“ (Hornum, E. C. Larsen). „Meget stærke angreb, skurven satte kraftigt ind i det fugtige, varme vejr først på måneden“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke).

Pæreskurv (*Venturia pirina*). „Meget alvorligt overalt på de fleste sorter“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Angreb af skurv i pæretæerne er ret almindelig i år“ (Østsjælland, Philip Helt). „Meget stærke angreb i haverne“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „I mange år har skurv været noget man talte om, men ikke havde. Det har ændret sig i år; grundigt. Antallet af pæreplantager helt uden skurv er til at overse“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Enkelte steder“ (Østfyn, S. Thorup). „Ret stærke angreb både på blade og frugter“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Ses i private haver næsten overalt“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Meget lidt“ (Hornum, E. C. Larsen).

Æblemeldug (*Podosphaera leucotricha*). „Har bemærket mere i år end tidligere“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Meget tidligt angreb på Bodil de Neergård og Cox's Orange“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Jeg har set angreb af meldug flere steder end normalt, og angrebene er også lidt stærkere, end de plejer at være“ (Østsjælland, Philip Helt). „Ret udbredt i privathaver i usprøjtede træer“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Først i juli måned er der indtrådt en bedring i meldugsituationen, som i maj og juni var

så alvorlig, at det må betragtes som et af de værste meldugangreb i mange år. Selv i de tilfælde, hvor man har anvendt gode anerkendte midler til bekæmpelse i meldugsorter, har der været uoverskuelige problemer" (Syddjylland-Nordfyn, Evald Burgaard). „Meget udbredt“ (Østfyn, S. Thorup). „Ses så godt som ikke her“ (Esbjerg-Varde m.v., M. Sørensen). „Meget lidt“ (Hornum, E. C. Larsen).

Stikkelsbærdræber på solbærbuske (*Sphaerotheca mors-uvae*). „Adskillige angreb på tørre jorder“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Angreb almindelig i næsten alle sorter med undtagelse af sorten Risager 21“ (Roskilde, Egon Hansen). „Væsentlig mere end normalt“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „De nyere blade er kraftigt angrebet i mange sorter“ (Syddjylland-Nordfyn, Evald Burgaard). „Stikkelsbærdræberen har udviklet sig meget kraftigt her i juli måned“ (Blangstedgård). „Meget mild i sommer“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Endnu ikke“ (Østfyn, S. Thorup). „Har kun set enkelte små angreb“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Ikke noget videre“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Begyndende angreb især i Wellington (planteskoleplanter)“ (Nordjylland, Jens Fich).

Grå monilia (*Monilia laxa*). „Spredte angreb“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Jeg har set enkelte angreb på æbletræer og mange og stærke angreb på Stevnsbær og *Prunus triloba*. Moniliaen viste sig i de første dage i juli og angrebet var meget forskelligt fra egn til egn, afhængig af, om træerne blomstrede tidligt eller sent“ (Østjylland, Philip Helt). „Helt ødelæggende i mange kirsebær, men også slem nok i mange æbletræer i privathaver“ (Stubbe-købing, Arne Diemer). „Vi fik et kraftigt angreb i Skyggemorel og Kelleris 16“ (Blangstedgård, Jørgen Jensen). „I Skyggemorel og Kelleris 16 stærke angreb mange steder, omend de foregående års erfaringer har resulteret i en adskilligt bedre sprøjtning i år. En enkelt Stevnsbær-plantage, som slet ikke har været sprøjtet før blomstringens slutning i nogle år, var overordentlig stærkt angrebet. I andre frugttræarter har angrebene vel nok været almindeligere end normalt, men slet ikke i foruroligende grad“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Har været meget slem ved kirsebærrene. Også de japanske prydkirsebær er det en hel del steder gået ud over“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Æbler: Ret kraftige angreb især i Cox's Orange og James Grieve. Kirsebær: I Skyggemorel og Kelleris har den mange steder reduceret frugthøsten til et minimum (hvor der ikke har været anvendt Benlate, – det samme gælder i forsøgene: Der, hvor vi har sprøjtet med systemiske midler, har der praktisk taget været 100 pct. effekt“ (Syddjylland-Nordfyn, Evald Burgaard). „Er uden betydning i velsprøjtede plantager“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Kraftige angreb, hvor der ikke har været sprøjtet med benomyl“ (Østfyn, S. Thorup). „Helt galt i kirsebær“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Meget svage angreb“ (Hornum, E. C. Larsen).

Grønsager

Gråskimmel i jordbær (*Botrytis cinerea*). „Der har ikke været stærke angreb, hvor jeg har været“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Forbavsende lidt angreb“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Der har været stærke angreb af gråskimmel i jordbærstykkerne i år, men angrebets styrke svingede stærkt fra have til have“ (Østsjælland, Philip Helt). „Ikke så slemt, som man kunne have ventet efter vejrforholdene“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Vi har kunnet konstatere, at det har været „gråskimmelår“ i år. Kun de sorter, som har været sprøjtet 2–4 gange med systemtisk fungicid, har været gode. I særlig slemme tilfælde kunne man ret tidligt på sæsonen se angreb på både blomsterstængler og bladstilke“ (Syddjylland-Nordfyn, Evald Burgaard). „Til trods for meget regnfuldt vejr, blev gråskimmel kun af begrænset omfang“ (Østfyn, S. Thorup). „Begyndte meget tidligt i plukkeperioden, men så kom der tørvejr, og angrebet gik i stå“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Var ikke slem i år, – der bliver sprøjtet næsten overalt. Enhver haveejers ved hvad Euparen er, – efterhånden“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Meget lidt“ (Hornum, E. C. Larsen).

Meldug på jordbær (*Sphaerotheca macularis*). „Stærke angreb i Zefyr næsten overalt“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Enkelte angreb observeret“ (Vestsjælland, T. L. Haugstrup). „Intet iagttaget“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „I begyndelsen af måneden set et par stærke angreb i sorten Zefyr, både blade og bær angrebet“ (Roskilde, Egon Hansen). „Jeg har kun set enkelte svage angreb – i Zefyr (Østsjælland, Philip Helt). „En del meldug især på sorten Zefyr“ (Syddjylland-Nordfyn, Evald Burgaard). „Sorten Hummi Gento var stærkt angrebet, i de andre sorter var der ikke angreb af betydning“ (Blangstedgård, Frede Olesen). „Zefyr nåede trods benomyl indtil 3 gange tilsidst at få lidt meldug“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Mindre i Zefyr end sædvanlig“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Angreb synes ikke standset af Benlate-sprøjtninger“ (Hornum, E. C. Larsen).

Fløjlsplet på tomat (*Cladosporium fulvum*). „En del angreb“ (Vestsjælland, T. L. Haugstrup). „Især ødelæggende i gamle væksthuse og koldhuse, navnlig på Revermun“ (Sjælland, N. P. Holmenlund). „Stadig flere gartnerier konstaterer fløjlsplet i Revermun. Meget vanskelig at holde i skak trods øget fyring og luftning“ (Sjælland og Lolland-Falster, Erik Hvalsøe).

Sort-rod-råd (*Phomopsis sclerotoides*) på agurk og melon. „Findes i mange melongartnerier“ (Sjælland, N. P. Holmenlund). „Meget udbredt. Sygdommen også set på agurker på tørv – med plast under“ (Lolland-Falster, Erik Hvalsøe). „Findes der agurkdyrkere, som ikke har angreb af *Phomopsis*?“ (Sydsjælland, N. P. Holmenlund).

Agurkesyge i melon (*Didymella bryoniae*). „Meget udbredt“ (Sjæl-

land og Lolland-Falster, Erik Hvalsøe). „Mange kulturer er 80–90 pct. ødelagt. Helt uhyggeligt angreb i koldhuse, og bekæmpelse hjælper minimalt. I huse med rigtig rørplacering ingen problemer“ (Sjælland, N. P. Holmenlund). „Ret voldsomt angreb i et parti udsendte planter“ (Nordjylland, Jens Fich).

Virus i tomat. „Planterne mange steder vokset fra det ret kraftige angreb i foråret“ (Vestsjælland, T. L. Haugstrup). „Alle de ældre kulturer har de sædvanlige angreb“ (Sjælland og Lolland-Falster, Erik Hvalsøe). „Moderate angreb af T.M.V.“ (Århus, J. Storm Pedersen). „Der er masser af virus i privatdrivhuse. Mange steder totalt ødelæggende“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Prydplanter

Rosen-stråleplet (*Diplocarpon rosae*). „Det er der en del af, men dog som sædvanlig“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Angrebet satte meget tidligt ind, men kun på de ældste grene“ (Roskilde Amt, G. Mayntz-husen). „Begyndende angreb sidst på måneden. Sorten Peace ser ud til at være meget modtagelig“ (København-Roskilde Amter). „Endnu ikke set betydelige angreb“ (Odense Amt, G. Vembye). „I begyndelsen af måneden var der op-træk til et større angreb, men tørken standsede det“ (Blangstedgård, Frede Olesen). „Stærke angreb især, hvor roserne ikke får nogen pleje“ (Sydlige Søn-derjylland, M. Surlykke). „Set på Allgold og Western Sun“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Angreb synes allerede begyndt i nogle sorter, f. eks. Peace“ (Nord-jylland, Jens Fich).

Rosenmeldug (*Sphaerotheca pannosa*). „I år er der vel ingen roser i haver eller andre steder uden meldug“ (Sjælland, N. P. Holmenlund). „Det er der en del af – man kan vel sige som sædvanlig“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Næsten ingen sorter er gået fri, men angrebet har endnu ikke været mere, end man har kunnet fjerne ved beskæring“ (Roskilde Amt, G. Mayntz-husen). „Mange angreb på klatreroser i haver“ (København-Roskilde Amter, Egon Hansen). „Omtrent som det plejer at være på samme tid. Visse sorter er slemme, andre går fri“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Meget stærke angreb i mange forskellige sorter“ (Sydlige Sønderrjylland, M. Surlykke). „Hyp-pige angreb og mere ondartet end i flere år, både på slyngroser og lave roser, men mest udbredt på slyngroser“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Alvor-lig i mange sorter. Fashion plejer at være kraftigt angrebet, men den har intet i år, hvor Europeana næsten ødelægges af meldug“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Er begyndt i nogle sorter i planteskolerne“ (Nordjylland, Jens Fich).

Ildsoet (*Erwinia amylovora*) på tjørn. „På Lolland og Falster samt i Sønderrjylland er situationen nogenlunde uændret. Nye angreb er konstateret ved Karrebæksminde og et enkelt i Odsherred ved Vig“ (Statens Plantetilsyn).

Hvid chrysanthemum-rust (*Puccinia horiana*). Herom oplyser N. P. Holmenlund, Sjælland: „Endnu ingen angreb i år“.

Ib G. Dinesen.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Havrenematoden (*Heterodera avenae*) har optrådt med ret udbredte, men fortrinsvis svage angreb. Den rigelige nedbør har været medvirkende til at skjule angrebene. O. Th. Nielsen, Viborg, skriver: „I det store og hele har symptomer på angreb af havrenematoden nok været mere sparsomme end de nærmest foregående år, dertil kommer, at det fugtige vejr medvirker til, at angrebene svækkes i styrke“.

Kornbladlusen (*Macrosiphum avenae*), havrebladlusen (*Rhopalosiphum padi*) og græsbladlusen (*Metopolophium dirhodum*). I løbet af juli måned skete der en til tider ret kraftig opformering af bladlusene, navnlig i den sidste halvdel af juli. I de sidste dage af juli standsede angrebene imidlertid mange steder på grund af bladlusenes parasitering i det fugtige, varme vejr. Herom skriver bl. a. H. Baltzer Nielsen, Hjørring: „I den voldsomme varme indtil den 23.–24. juli bredte bladlusene sig faretruende i havre og hvede og begyndte at optræde i bygmarker på let jord. Stærke regnskyl mod slutningen af måneden har dog stoppet angrebet“. Tage Andersen, Skanderborg: „Meget stærke angreb af bladlus, især i hveden, men de stærke regnbyger har vist nok tyndet stærkt ud i bladlusene. Natten mellem den 29. og 30. juli faldt der således 40 mm. Det er kun ganske få landmænd her på egnen, der har sprøjtet for bladlus i kornmarkerne“. Poul E. Andersen, Horsens: „I den varme periode i juli fandtes der en del bladlus i de fleste hvedemarkers; der er dog kun foretaget bekæmpelse i få tilfælde. Sidst på måneden fandtes der bladlus i enkelte bygmarker. På nuværende tidspunkt er parasitering indtrådt“. Carl Nielsen, Højer: „Store forekomster af bladlus i ugen den 17.–23. juli, men det lidt ustadige, køligere og fugtige vejr i den efterfølgende uge decimerede bestanden en del“. Rosvad R. Olesen, Hårby: „Der har været slemme angreb i hvede. I vårhveden er bekæmpelse tilrådt i stor udstrækning, medens sprøjtning i vinterhvede samt byg og havre ikke skønnes at være lønnende på grund af det forholdsvis sene angrebstidspunkt“. A. S. Asmussen, Svendborg: „Angreb af kornlus i vinterhvede har i området været kraftige og tidlige, hvorfor der er sat ind med sprøjtning. De angreb, som var sat ind 14 dage til 3 uger før høst, vurderedes mindre alvorlige. Havrelus forekommer moderat i mange vårsædmarker, mens stærkere angreb synes først at sætte ind umiddelbart før høst“. H. Rasmussen, Nyborg: „I vinterhvede- og vårhvedemarkers har der ind i juli måned forekommet en del angreb af bladlus i aksene. Nogle marker er blevet sprøjtet, men her i de sidste dage af juli forsvinder bladlusene af sig selv“. Mikkel S. Holm, Samsø: „Meget stærke angreb var almindelige i havre- og hvedemarkers, men angrebene satte ind på et så sent tidspunkt, at den forvoldte skade næppe er stor“. Aage Mølgaard, Slagelse:

„Bladlus var almindelig i de fleste afgrøder fra omkring 10. juli. Alle hvedemarkers var temmelig angrebet af bladlus omkring midten af juli, men bladlusene forsvandt igen omkring den 25.“. Aage Madsen, Store-Heddinge: „Der har været flere marker med meget kraftige angreb; den 20. konstateredes de første bladlus med sygdom, og allerede den 27. var næsten alle bladlus døde. I bygmarkerne har der kun været svage angreb på de nederste blade“. Frits Christensen, Rønne: „Den første uge i juli skete der nogen opformering af bladlus i kornmarkerne, kraftigst i hveden. Der er ikke sprøjtet i nogen tilfælde, og efter midten af juli var bladlusene overalt parasiteret og forsvundet“.

Den hessiske flue (*Mayetiola destructor*). Angrebene synes i år at være svage og uden betydning.

Sadelgalmyggen (*Haplodiplosis equestris*). Angrebene bedømmes i 1972 som særdeles svage og uden betydning. Kun i enkelte indberetninger omtales svage og ubetydelige angreb (H. P. Nielsen, Bjerringbro; Knud Sehested, Lunde; Mogens Jakobsen, Odense; Mikkel S. Holm, Samsø; J. Marcussen, Næstved, og Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.).

Fritfluen (*Oscinella frit*) er hovedsagelig kun set med svage og ubetydelige angreb. H. Baltzer Nielsen, Hjørring, skriver imidlertid, at der er bemærket mange angreb i havre, en del i byg og i ital. rajgræs. Stanley Jørgensen, Høng, skriver, at angrebene i havretoppene kun er set med svage angreb.

Kornbladfluen (*Hydrellia griseola*). A. Vestergaard, Hurup, skriver, at kornbladfluens larve synes noget mere udbredt end sædvanligt, og at der i enkelte marker er set ret stærke angreb.

Bælgplanter

Ærtelus (*Aphis pisi*) har på Samsø optrådt med meget stærke angreb i sidste halvdel af juli, og bekæmpelse er med god effekt foretaget på næsten alle arealer (Mikkel S. Holm).

Bederoer

Bedelusen (*Aphis fabae*). I sidste halvdel af juli måned skete der en kraftig opformering af bedelusen, men angrebene standsede på grund af parasitering i de sidste dage af juli. Angrebene af bedelus må for 1972 betegnes som svage.

Ferskenlusen (*Myzus persicae*) har i sidste halvdel af juli optrådt med noget stærkere angreb end sidste år, men angrebene må alligevel betegnes som svage. Ved udsendelsen af 4. interne meddelelse fra bladlusvarslingstjene-

sten den 25. juli fandtes der ferskenlus i 47 pct. af i alt 172 undersøgte marker, heraf 17 pct. med stærke angreb, d.v.s. med mere end 10 ferskenlus pr. 50 planter. Ferskenlusen synes mere udbredt i Jylland end på Øerne. Kr. Jensen, Kibæk, skriver bl. a.: „Efter midten af juli konstaterede jeg ferskenlus i ca. 75 pct. af de undersøgte marker. Jeg fandt kun vingede bladlus i få tilfælde, og kun enkelte eksemplarer“.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Kållus (*Brevicoryne brassicae*) har hidtil kun optrådt med svage angreb, som overalt bedømmes som uden betydning.

Kålmøl (*Plutella maculipennis*) har kun enkelte steder i landet optrådt med angreb af betydning. Poul E. Andersen, Horsens, skriver således: „I en enkelt kålroemark er der konstateret kålmøl i en sådan udstrækning, at bekæmpelse blev tilrådt“. B. Maybom, Bredebro, skriver om sjældne og svage angreb. Stanley Jørgensen, Høng: „I enkelte kålroemark er der konstateret angreb af kålmøl. Angrebene får sandsynligvis ingen økonomisk betydning“. Frits Christensen skriver fra Bornholm: „Angreb af kålmøl har været stærke i juli måned i de få og små kålroearaler, der findes på Bornholm“.

Kålsommerfugle (*Pieris brassicae* og *P. rapae*) er enkelte steder i de sidste dage af juli begyndt at flyve. Vald. Johnsen, Skærbæk, skriver herom: „Sommerfuglene er set flagre omkring, og der er så småt begyndt at komme kålorme frem“.

Krusesysegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). Angrebene bedømmes som svage, kun enkelte steder er der iagttaget angreb (Kr. Jensen, Kibæk; B. Maybom, Bredebro; J. Marcussen, Næstved, og Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.).

Skulpegalmyggen (*Dasyneura brassicae*) har fortrinsvis optrådt med svage angreb i de få vinterrapsmarker, der findes (Erik Fredenslund, Kolind; B. Maybom, Bredebro, og H. Jensen, Asnæs).

Den lille kålflue (*Chortophila brassicae*) har optrådt hovedsagelig med moderate angreb. Aage Bach, Tylstrup, skriver: „Der er larver i de fleste af kålroerne, og det er formentlig den lille kålflue. I fodermarvkål er der meget stærke angreb. Der var sidst i juli enkelte små pupper mellem larverne“. K. Jessen, Skive: „Flere marker angrebet, og skaden blev først set, da tørken gjorde sig gældende omkring midten af måneden“. Carl Chr. Olsen, Studsgård: „Foreløbig er angrebene ikke kraftigere, end hvad vi normalt ser på disse kanter“. Chr. Jensen, Kibæk: „Har ikke bemærket angreb af den store kålflues larve endnu. Den lille kålflues larver har optrådt i normalt omfang“. A. Mor-

tensen, Gram, skriver, at kålbluelarverne en overgang var meget hårde ved kålroerne. Vald. Johnsen, Skærbæk, skriver, at næsten alle kålroemarker er angrebet, men at angrebene ikke har samme omfang som for 2 år siden. B. Maybom, Bredebro, skriver, at det er almindeligt med svage angreb, og kun sjældent ses angreb af betydning.

Kartofler

Coloradobillen (*Leptinotarsa decemlineata*). Adskillige af de coloradobiller, der i juni måned drev i land langs kysterne, har formået at finde frem til kartoffelmarkerne og lægge æg. I juli måned meddeler Statens Plante-tilsyn, at der er konstateret utallige biller og larver. Der er tillige i slutningen af måneden konstateret pupper enkelte steder, og sommerbillerne er snart på vej. På Bornholm er der fundet biller eller larver på 372 lokaliteter. På Sjælland er de konstateret på 19 lokaliteter, på Amager i 15 og 6 lokaliteter på Møn. På Lolland-Falster er der konstateret 107 lokaliteter og på Langeland 2 ved Lohals. I Sønderjylland i en linie syd for Åbenrå over Toftlund – Gram – Rødding helt op til mellem Varde og Esbjerg er der konstateret 115 lokaliteter. I alt er der i juli måned konstateret 636 lokaliteter med biller, larver eller pupper.

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Bladlus på frugttræer (*Aphididae*). Den meget varme periode i juli måned har bevirket en opformering af bladlus, hvilket også følgende indberetninger tyder på. Vi citerer: „Enkelte steder har jeg set meget stærke angreb – mest i sødkirsebær – og i blommer og æbler. Andre steder har frugthaverne været fri for lus – også på steder, hvor der ikke er blevet sprøjtet“ (Østsjælland, Philip Helt). „Endnu er angrebet meget svagt, endog på blommer“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Har ikke set stærke angreb“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Meget slemt i privathaver“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Den voldsomme varme i månedens sidste halvdel har givet anledning til omfattende angreb af bladlus“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Blomme-træerne – de usprøjtede – er mange steder slemt besat“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Der er begyndt at komme spredte angreb i Spartan“ (Syddjylland-Nordfyn, Evald Burgaard). „Spredte mindre angreb, værst i sødkirsebær“ (Blangstedgård, Jørgen Jensen). „En del, både på kirsebær, blommer og æbler“ (Østfyn, S. Thorup). „Der er meget lidt“ (Sydlige Sønderjylland, M. Sur-

lykke). „Begyndende angreb nu i varmeperioden“ (Hornum, E. C. Larsen). „Kraftige angreb ret almindelig på blomme, og i svagere grad på kirsebær og æble“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „I privathaverne er et træ uden bladlus en sjældenhed“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Blodlus (*Eriosoma lanigerum*) synes at volde vanskeligheder flere steder. Der skrives således: „Breder sig desværre i år“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Flere steder“ (Østfyn, S. Thorup). „Forekomsten af blodlus er betydelig i år overalt i distriktet“ (Syddjylland-Nordfyn, Evald Burgaard). „Ses i de fleste plantager, og mange steder er angrebene intensitet væsentlig over det normale“ (Syddfyn og øerne, Aage Lauritsen).

Æblehveps (*Hoplocampa testudinea*). Angrebene har på alle lokaliteter været svage. Herom skrives: „I betragtning af, at det er meget småt med æbler i år, så har angrebet på de få frugter, der er, været meget svagt“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Ret normale forekomster af beskadigede æbler“ (Syddjylland-Nordfyn, Evald Burgaard). „Betydningsløs“ (Syddfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Uden betydning hvor der har været sprøjtet“ (Østfyn, S. Thorup). „Angreb ser ud til at være godartet“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Æblevikler (*Carpocapsa pomonella*). Vi citerer følgende: „Er i gang, men forhåbentlig bliver det ikke for alvorligt“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Ikke iagttaget“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Har set angreb – ret moderat“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Den totale mangel på æbleviklerlarver først på sommeren, som følge af den langvarige periode med voldsomme regnbyger, har givet anledning til overdreven optimisme hos nogle frugtavlere“ (Syddfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Kun få angreb“ (Syddjylland-Nordfyn, Evald Burgaard). „Ingen“ (Østfyn, S. Thorup). „Så vidt jeg foreløbig kan skønne, er angrebene under middel“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Efter foreløbig vurdering ser angreb ud til at være svage“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Frugttræspindemider (*Panonychus ulmi*) er konstateret i ret udbredt grad. Dette fremgår af følgende citater: „Angreb synes at være moderate i år“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Kun set meget svage angreb, mest i for tætte træer“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Nogle steder har der været angreb af spindemider i frugthaverne, men stærke angreb har jeg ikke set. Et enkelt sted har jeg set et ret stærkt angreb i en mirabelhæk“ (Østsjælland, Philip Helt). „Det er mange år siden, der har været så kraftige angreb som nu omkring 1. august“ (Syddfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Slem på usprøjtede træer visse steder“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Lidt over normalen – den lange klækning i foråret har begrænset effektiv bekæmpelse“ (Syddjylland-Nordfyn, Evald Burgaard). „Stedvis alvorlig“ (Østfyn, S. Thorup).

„Ingen angreb af betydning i de usprøjtede haver“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Ikke set“ (Hornum, E. C. Larsen). „Kun få og svage angreb“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Grønsager

Løgfluelarver (*Hylemyia antiqua*) er konstateret på langt de fleste lokaliteter, som bl. a. fremgår af følgende: „Skalotterne er mest angrebet“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Jeg har endnu ikke set angreb“ (Østsjælland, Philip Helt). „En del angreb først på måneden“ (Hornum). „Var i 12 haver i Vejle 27/7 og kunne finde dem i alle skalotter“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Spredte angreb almindelig i småhaverne“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Der er angrebne løg ind imellem, men jeg har ikke set mere end højst 5–10 procent syge“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke).

Gulerodsfluer (*Psila rosae*). Der skrives: „Jævnt fordelt, men ikke stærkt“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Angreb af gulerodsfluen viste sig meget sent i år. Jeg har set angreb nogle steder både i gulerødder og persille. Det har i de fleste tilfælde været stærke angreb“ (Østsjælland, Philip Helt). „Alvorlige angreb i mange haver“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „I haverne almindelige angreb, ligeså i persille“ (Sydfyn, Chr. Greve). „I mange af de små haver især på lettere jord, og hvor der ikke er gjort noget for at forhindre angreb, er der ikke mange planter tilbage i rækkerne, heller ikke af persille“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „De tidlige angreb har været få og små“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Ganske få og spredte angreb“ (Hornum).

Kålfluelarver (*Chortophila brassicae*). Har ikke været særlig alvorlig, dog synes den at have gjort nogen skade på blomkål. „Enkelte marker er pletvis angrebet. Da der ikke findes kål i ret mange haver mere, bliver larverne efterhånden også en sjældenhed“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Jeg har set nogle få angreb i kålstykker“ (Østsjælland, Philip Helt). „Mindre ødelæggende i blomkål, end de tidligere år“ (Hele landet, Erik Hvalsøe). „En del angreb er set“ (Odense Amt, G. Vembye). „I erhvervsavl har de ikke betydet noget, men noget i havernes blomkål“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Der er set en del kraftige angreb i blomkål“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Krusesygegalmug i korsblomstrede (*Contarinia nasturtii*). „Enkelte steder har jeg set angreb af krusesygegalmuggen“ (Østsjælland, Philip Helt). „Har været slem i flere marker“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Mange angreb i blomkålsarealer“ (Sjælland, N. P. Holmenlund). „Endnu ikke hørt om alvorlige angreb i blomkål“ (Sjælland og Lolland-Falster, Erik Hvalsøe). „Almindelige angreb, men ikke i velplejede kålmarker“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Spredte, svage angreb“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Set meget lidt“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Mellus i agurk, væksthushus (*Aleurodidae*). „Mange angreb i juli. Bekæmpelse vanskelig, pyrethrum hver 14. dag ret god“ (Sjælland, N. P. Holmenlund). „En del angreb observeret“ (Vestsjælland, T. L. Haugstrup). „Efterhånden en alvorlig plage i både agurker og tomater“ (Sjælland og Lolland-Falster, Erik Hvalsøe). „Mindre angreb, men da der er udsat rovmider, får de lov at boltre sig“ (Salling, J. Storm Pedersen).

Thrips i agurk (*Physopoda*). Herom oplyser J. Storm Pedersen, Århus: „Meget almindelige, men svage til moderate angreb“.

Spindemider i agurk, væksthushus (*Tetranychus althaeae*). „En del spindemideangreb – rovmiderne har haft svært ved at klare udryddelsen“ (Vestsjælland, T. L. Haugstrup).

Prydplanter

Fyrreskudvikler (*Evetria buoliana*) er et stadig stigende problem i særdeleshed i privathaver. Vi citerer følgende: „Ikke en have har undgået angrebet. Værst på *Pinus mugo* og *Pinus nigra*“ (Roskilde Amt, G. Mayntz-husen). „De synes at brede sig stærkt“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Ret udbredt i privathaver“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „En del angreb er set på diverse fyrrearter“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Der er ikke set meget til angreb“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Thrips (*Physopoda*) i *gladiolus*. „Et areal på ca. 500 m² meget kraftigt angrebet, blomsterne værdiløse“ (Vestsjælland, T. L. Haugstrup).

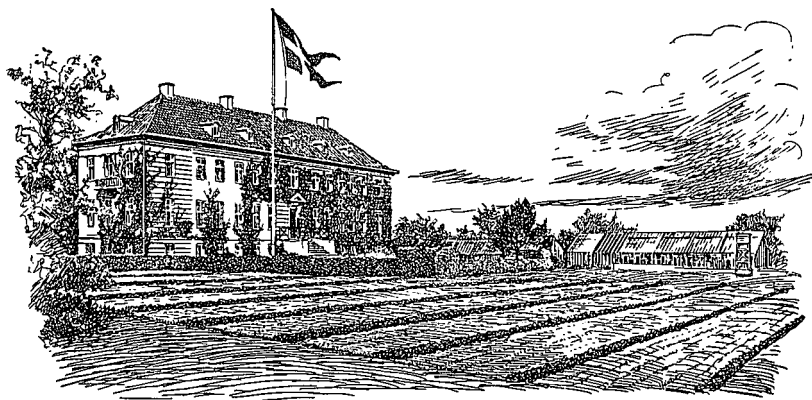
Atlaskspinder (*Stilpnotia salicis*). Angreb konstateret flere steder, bl. a. skriver J. Fich, Nordjylland: „Har set flere store poppelhække helt afløvet“.

Spindemider (*Tetranychidae*). Herom skrives: „Mange stærke angreb i Picea-arter, især *P. conica* og *P. nidiformis*“ (København og Roskilde Amter, Egon Hansen). „Ret udbredte angreb i chrysanthemum“ (Sjælland, N. P. Holmenlund). „Er set i roser“ (Århus, J. Storm Pedersen). „Ja, selv i stauderne“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Øresnudebiller (*Otiorrhynchus spp.*). „Angreb ret almindelig på Rhododendron“ (København-Roskilde Amter, Egon Hansen). „Set angreb i et stauedebed og desuden skade i jordbær et par steder“ (Sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Ses en del steder i Rhododendron – lidt i jordbær“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Ib G. Dinesen.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

467. August 1972

Der blev for august måned modtaget indberetninger fra 87 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg besvaret 487 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 101 forespørgsler.

Vejret i august var usædvanligt med hensyn til nedbøren, idet landet var delt i to dele med en skillelinie omkring Storebælt, hvor Fyn og særlig Jylland havde betydelig mindre nedbør end normalt, medens Sjælland modsat havde mere nedbør end normalt.

Temperaturen var i første halvdel af måneden normal, medens den i slutningen af måneden var noget lavere end normalt. De enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i ( ): 16,8 (17,0), 16,8 (16,5), 15,1 (16,0), 13,9 (16,2), 14,1 (15,1).

Nedbøren var for landet som helhed mindre end normalt, hvilket navnlig skyldes, at Jylland kun havde halvdelen af den normale nedbør. Fordelingen for de enkelte Amtskommuner blev med normalen i ( ): Nordjylland 41 (78), Viborg 54 (84), Århus 27 (80), Vejle 34 (83), Ringkøbing 64 (91), Ribe 37 (89), Sønderjylland 54 (92), Jylland 44 (85), Fyn 58 (76), Vestsjælland 89 (66), Nordøstsjælland 82 (67), Storstrømmen 70 (70), Øerne 74 (70), Jylland og Øerne 53 (81), Bornholm 50 (61).

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Goldfodsyge (*Ophiobolus graminis*) har i vintersæd som helhed været mere udbredt end i de nærmest forudgående år.

I byg har angrebene været betydelig mere udtalte end i de sidste 5-6 år. Denne bedømmelse bygger på undersøgelse af stubprøver fra mange sædskifteforsøg landet over, og udbytteresultaterne fra disse forsøg vil formodentlig give et indtryk af, hvor stort udbyttetabene har været som følge af goldfodsyge.

Knækkedodsyge (*Cercospora herpotrichoides*) har især været meget udbredt i vintersæd, og navnlig i vinterrug har der været meget lejesæd med betydelige tab til følge. I vinterhvede er der også i en række forsøg fundet udbredte angreb af øjepletsvampen, men da lejesæd ikke er forekommet så ofte, har udbyttetabene formodentlig været mere beskedne.

Hvedens stinkbrand (*Tilletia caries*) er konstateret med et enkelt meget kraftigt angreb. Der var anvendt udsæd af egen avl det pågældende sted (Carlo Frederiksen, Holbæk).

Gulrust (*Puccinia striiformis*). J. E. Hermansen, Højbakkegård, omtaler, at der på ca. 25 grønne planter, i en ret ny vejrabat ved udgangen af august, ikke er fundet gulrust.

Bygrust (*Puccinia hordei*) blev konstateret med svage angreb i begyndelsen af måneden (J. E. Hermansen, Højbakkegård).

Sortrust (*Puccinia graminis*). Sortrust har i august kunnet findes med spredte infektioner i hvede. I Midtsjælland var der omkring 10. august småpletter med sortrust i marker med Kranich (Th. Sanggaard, Ringsted). Erik Fredenslund, Kolind, skriver, at der i modsætning til de seneste år ikke er set angreb af sortrust på vårhvede i Kolindsund. J. E. Hermansen, Højbakkegård, omtaler stærke angreb på ca. 25 grønne vinterhvedeplanter, der står i en vejrabat. J. C. Tvergaard, Jyderup, omtaler enkelte svage angreb nord for Åmosen. Flemming Due, Tystofte, skriver, at der er fundet en lille plet, svagt angrebet af sortrust, i en hvedemark på ca. 1 ha.

Hvedens brunpletsyge (*Septoria nodorum*) har været meget udbredt på grund af de fugtige vejrforhold.

Skoldplet (*Rhynchosporium secalis*) har som tidligere omtalt været meget udbredt i bygmarkerne. Tern har været stærkest angrebet, tæt fulgt af Lofa, men også de andre sorter har været angrebet. Fra enkelte egne af landet

bedømmes angrebene ikke at have betydet noget udbyttmæssigt, selv hvor der har været tale om ret stærke angreb af skoldplet (Aage Sørensen, Galtén; Kr. Brødsgaard, Ejby; Carlo Frederiksen, Holbæk, og Aage Mølgaard, Slagelse).

Kr. Jensen, Kibæk; P. Svenstrup, Brande; K. Henriksen, Årslev, og Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., omtaler betydelig udbytteforringelse på grund af stærke angreb af skoldplet. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., skriver således: „Høstresultaterne fra Tern-byg varierer noget, og de er i ret god overensstemmelse med karaktererne, der er givet for *Rhynchosporium secalis* i juli måned“.

Akksfusariose (*Fusarium spp.*) bedømmes som godartet og uden større betydning.

Bælplanter

Chokoladeplet (*Botrytis fabae*) har i de enkelte hestebønnemarker, der findes, været ret udbredt i det fugtige vejr.

Hestebønne-bladpletsyge (*Ascochyta fabae*) har hovedsagelig kun været til stede med svage angreb.

Gråskimmel (*Botrytis cinerea*). Aage Madsen, Store-Heddinge, skriver, at der har været meget stærke angreb af gråskimmel i enkelte ærtemarker.

Bederøer

Magnesiummangel er kun iagttaget med svage og ubetydelige angreb.

Virusgulsot (*Beta virus 4*) har kun bredt sig svagt i den forløbne måned. Angrebene bedømmes som noget stærkere i visse jyske egne end på Øerne. H. Dollerup-Nielsen, Herning, skriver således: „I sidste halvdel af måneden er virusgulsot blevet almindeligt udbredt i bederoemarkerne, og det fortæller, at der har været udbredte angreb af ferskenlus. Sygdommen har ladet vente på sig i år, men det ser ud til, at den kommer nu“. H. P. Nielsen, Bjerlingbro: „Angrebene har bredt sig en del den sidste måneds tid, uden dog at være alvorlige. Typisk er det, at jo tættere roekulen ligger ved bederoemarken, des værre er angrebet“. Jens Kirkegaard, Brædstrup: „Almindelig udbredt, men angrebsstyrken er dog ikke så omfattende, som i de virkelige virusgulsot-år“. Kr. Jensen, Kibæk, skriver: „Midt i måneden begyndte der at optræde gule pletter i en del marker. Jeg mener igen i år at kunne udpege de marker, hvor der har været sprøjtet imod bladlus på et eller andet tidspunkt, idet der her er færre gule pletter“.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Magnesiummangel i kålroer har været uden betydning.

Kålbrok (*Plasmodiophora brassicae*) er kun konstateret med svage ubetydelige angreb.

Storknoldet knoldebægersvamp (*Sclerotinia sclerotiorum*) er konstateret i adskillige vårraps- og sennepsmarker på Øerne. Fra Jylland er der ikke rapporteret om angreb, hvilket er i overensstemmelse med de lave nedbørmængder, der er faldet i august måned. På Øerne har nedbøren i august været over normalen. J. C. Tvergaard, Jyderup, skriver: „I de få vinterraps- samt vårrapsmarker er der i adskillige tilfælde fundet ret stærke angreb. I vårrapsen fandtes det stærkeste angreb, jeg endnu har set“.

Magnesiummangel bedømmes som godartet de fleste steder i landet. Georg Nissen, Rødding, omtaler imidlertid enkelte, meget stærke angreb af magnesiummangel på arealer, hvor der jævnligt dyrkes kartofler, og hvor der alene er gødet med kunstgødning uden større indhold af magnesium. N. M. Nielsen, Ubby, omtaler ligeledes en mark på sandjord, der er ret hårdt medtaget af magnesiummangel.

Kartofler

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) bredte sig ret kraftigt i begyndelsen af august måned. Angrebene har dog i mange tilfælde kunnet holdes i ave ved beskyttelsessprøjtninger, og ved udgangen af august er toppen på de middeltidlige sorter blevet nedvisnet for at undgå de stærke knoldangreb.

Kommen

Storknoldet knoldebægersvamp (*Sclerotinia sclerotiorum*) er konstateret med et meget stærkt angreb i en kommenmark ved Slagelse (Aage Mølgaard). Ved optælling i stubben viste forekomsten af sklerotier, at 64 pct. af planterne var angrebet. Frøpartiet var tillige stærkt befængt med sklerotier.

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Æbleskurv (*Venturia inaequalis*). I erhvervsplantager er kun iagttaget svage angreb, hvorimod der i privathaver – og da navnlig små og inde-lukkede – er set kraftige angreb. Vi citerer: „Ingen nye angreb i august i blot jævnt fornuftigt sprøjtede plantager“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Ubetydelig“ (Østfyn, S. Thorup). „Takket være tørken fik man kontrol over æbleskurven, hvor den havde fået fodfæste; i dag er det de færreste plantager, der kan sige sig helt fri“ (hele landet, Carl Hansen).

Pæreskurv (*Venturia pirina*). Situationen synes at være ganske lig det, der er omtalt for æble. Vi supplerer med et par citater: „Angreb almindelige i planteskolerne, – men stort set uden betydning“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Ubetydelig“ (Østfyn, S. Thorup). „Pæreskurven gik i hvile under tørken i august“ (hele landet, Carl Hansen). „I alle haver er der på næsten alle frugter og blade masser af skurv“ (Sydfyn, Chr. Greve).

Gul monilia (*Monilia fructigena*) har ikke været det helt store problem i de træer, der dyrkes rationelt, omend der forekommer undtagelser. „Ret stærke angreb overalt, men værst i privathaver“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Intet af betydning“ (Østfyn, S. Thorup). „Måske en smule mere end normalt, men uden betydning“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Teme-lig almindeligt selv i sprøjtede træer“ (Sydfyn, Chr. Greve).

Kirsebær-bladpletsyge (*Blumeriella jaapii*). De dygtige avlere har ikke besvær med kirsebær-bladpletsygen, medens andre for sent bemærkede et kraftigt angreb under udvikling med voldsomt bladfald til følge.

Tørresyge på kirsebær (*Gloeosporium fructigenum*). Det tørre vejr i sidste del af bærudviklingsperioden og i plukketiden forhindrede tørresygen i at angribe bærrene. Indberetterne omtaler sygdommen som enten betydningsløs eller slet ikke iagttaget.

Æblemeldug (*Podosphaera leucotricha*). De modtagelige sorter har i en del plantager mange angrebne skudspidser. Følgende indberetning rummer nok en god vejledning: „Enkelte angreb set på frugter af 'Doyenne'-pærer, men ellers er det æble, som er det vigtigste offer. Forståelsen af, hvad det betyder at fortsætte sprøjtningen med meldugmidler til efter skudvækstens ophør, er stigende og burde næste sommer resultere i færre primærinfektioner“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen).

Skivesvamp på solbær (*Gloeosporium ribis*). Sygdommen kan holdes nede, men de efterfølgende indberetninger viser bl. a., at der kan komme kraftig misvækst, hvis buskene overlades til sig selv. „Uden større betydning i planteskolerne“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Ikke i sprøjtede plantninger, men ellers meget“ (Østfyn, S. Thorup). „Angrebene udbredelse og styrke afhænger ganske af sprøjtningen. Dog vil man næppe kalde angrebene svagere end normalt“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Foreløbig ikke særlig kraftige angreb“ (Nordjylland, Jens Fich).

Solbær-filtrust (*Cronartium ribicola*). Om denne sygdom gælder helt det samme, som er omtalt ovenfor under skivesvamp.

Ildsoet (*Erwinia amylovora*). Se under tjørn, side 83.

Grønsager

Meldug (*Sphaerotheca macularis*) i jordbær har også i denne måned været iagttaget som kraftige angreb; indberetterne fremhæver endnu engang den store variation i sorternes modtagelighed.

Fløjlsplet på tomater (*Cladosporium fulvum*) har bl. a. fået følgende kommentarer: „Med nattemperatur 20°C er de fleste angreb nu uden betydning“ (Sjælland, N. P. Holmenlund). „Næsten alle besøgte gartnerier har mere eller mindre kraftige angreb af fløjlsplet“ (Vestsjælland, Th. Haugstrup). „Almindelig udbredt overalt. Rigelig luftning og fyring samtidig ser ud til at kunne holde sygdommen under kontrol“ (Fyn, Egon Jensen).

Agurkesyge (*Didymella bryoniae*) har været rapporteret som så kraftige angreb, at over halvdelen af planterne i væksthuse er nedvisnet. Vi citerer: „Er nu igen under kontrol, men en del kulturer er ryddet efter udbredte angreb“ (Sjælland, N. P. Holmenlund). „Agurkesygen er meget udbredt, men tilsyneladende kun alvorlig i visse gartnerier, og det ser ud, som om bestemte sorter er mere medtagne af den end andre (specielt 'La Reine')“ (Fyn, Egon Jensen).

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) i tomat. Herom skrives bl. a.: „Udbredt hvor der ikke fyres, men uden betydning i varm-husene (Fyn, Egon Jensen). „Kartoffelskimmelen kom pludseligt og voldsomt i de fugtige dage først i august og begyndte med det samme på frilands-tomaterne, men hvor de blev sprøjtet, står de pænt nu“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke).

Prydplanter

Ildsoet (*Erwinia amylovora*) på tjørn. Fra Sydfyn og øerne skrives: „Efter starten på Langeland er sygdommen nu også nået til Tåsinge; omkring månedens midte er der kommet en del angreb på Sydvestfyn. De alvorligste angreb er i Bjerreby på Tåsinge, hvor angrebene begyndte i byens østende, og nu har sat sine spor gennem hele byen ud til en pæreplantage 1 kilometer vest for den sammenhængende bebyggelse. Hvidtjørn og pærer er angrebet“ (Aage Lauritsen). Fra Bredebro nævnes: „Ildsoet har bredt sig stærkt i sommerens løb – især på tjørn“ (B. Maybom).

Æbleskurv (*Venturia inaequalis*) i prydeblær er fra planteskoler rapporteret som ret almindelige angreb (Sjælland, Henrik Nielsen).

Rosenrust (*Phragmidium mucronatum*) har endnu ikke haft den store udbredelse, men der skrives dog: „Kun forholdsvis få angreb set, og oftest i potteroser – som jo er 2-årige (Sjælland, Henrik Nielsen). „Begyndende angreb i modtagelige sorter. Pottede „overskudsroser“ fra foråret er næsten altid angrebne“ (Nordjylland, Jens Fich). „Kraftige angreb, varierende med resistensen; der er store sorts- og artsforskelle“ (Hornum, P. E. Brander).

Rosenstråleplet (*Diplocarpon rosae*) blev iagttaget på mange lokaliteter og fortrinsvis som stærke angreb. Der skrives f. eks.: „Mere udbredt end sædvanlig i planteskolerne, f. eks. 'Rhumba', 'Ballet', 'Peace', 'Heidelberg' og flere andre sorter er mest modtagelige“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Meget kraftige angreb kun i få sorter, og nogle arter er ikke angrebet, mange har helt tabt bladene“ (Hornum, P. E. Brander). „Synes udbredt i de fleste sorter“ (Nordjylland, Jens Fich).

Fusarium i tulipaner har fået følgende kommentarer: „Der er angreb af fusariumrød i mange tulipanpartier, særligt i sorterne: 'Apeldoorn', 'Apricot Beauty', 'Golden Apeldoorn', 'Lustige Witwe', 'Pax' og 'Prominence'. Angrebene er i de fleste tilfælde af ret begrænset omfang, – dog er der enkelte meget kraftige angreb“ (hele landet, A. Pilgaard).

Mogens H. Dahl.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Den almindelige oldenborre (*Melolontha melolontha*). Jens V. Højmark, Lundgård, skriver: „I markerne omkring Skibelund krat er der i år ret stærke angreb af oldenborrelarver. Larverne har gnavet på rødderne af kornet samt på roer og kartoffelknolde“.

Sadelgalmyg (*Haplodiplosis equestris*) har for landet som helhed været uden større betydning, som det fremgår af nedenstående tabel, hvor tallene er procenttal og refererer til antal indberetninger:

År	Intet eller ubetydeligt	Sjældne angreb		Alm. udbredte angreb	
		i alt	heraf stærke	i alt	heraf stærke
1966	38	20	10	42	16
1967	50	19	11	31	4
1968	44	24	16	32	10
1969	30	31	14	39	9
1970	56	29	8	15	0
1971	83	13	4	4	0
1972	91	8	2	1	0

Enkelte steder i landet omtales dog stærkere angreb. Chr. E. Lauridsen, Mariager, omtaler således stigende angreb i en række bygmarker, hvor der for år tilbage var temmelig ondartede angreb. De pågældende marker er i år blevet sprøjtet med parathion og øjensynlig med et godt resultat. Tage Andersen, Skanderborg: „At sadelgalmyggen ikke helt er forsvundet kan jeg berette om. I et meget kvikbefængt areal har vi tærsket et forsøg, hvor der viste sig at være angreb af sadelgalmyggen. Vi opdagede det, efter at forsøget var tærsket, da vi fandt masser af larver i affaldssækken“. Fra Bornholm skriver Frits Christensen: „Der er her først i august fundet meget kraftige angreb af sadelgalmyg i et område nordøst for Klemensker. Angrebene er noget af det hidtil stærkeste, vi har set på Bornholm. Landbrugere i området oplyser, at de i fjor så svage angreb, som de ikke regnede for noget alvorligt. I de områder, hvor sadelgalmyggen tidligere var et problem, er der ikke fundet angreb i år“.

Fritfluen (*Oscinella frit*). Arne Pedersen, Fåborg, omtaler et stærkt angreb af fritfluens 2. generation i en havremark på Nakkebølle fjord.

Kornbladfluen (*Hydrellia griseola*). J. C. Tvergaard, Jyderup, skriver, at der omkring Tissø og navnlig nord for søen findes mange bygmarker, hvor så godt som alle planter er angrebet af kornbladfluens larve.

Råger (*Corvus frugilegus*) har bl. a. ved Allingåbro og på Holbækegnen forårsaget en del skade. N. Engvang Hansen, Allingåbro, skriver således: „Rågerne er for landmænd de dyreste skadedyr i både juli og august måned. Loven om rågebekæmpelsen er meget dårligt udformet og hovedsagelig til gunst for jagtejer og lejer“. Carlo Frederiksen, Holbæk, skriver ligeledes om flere tilfælde, hvor de såkaldte sentsåede dæksædafgrøder har måttet sås om. Tidligt modnet byg har ligeledes haft besøg af rågerne, og endelig er angrebene meget omfattende i enkelte ærtemarker.

Bederoer

Bedelusen (*Aphis fabae*). Opformeringen af bedelusene, som fandt sted fra slutningen af juli og i begyndelsen af august, standsede ret brat, da parasiteringen i første halvdel af august satte ind. Ved udsendelsen af 5. og sidste interne meddelelse af bladlusvarslingstjenesten d. 8. august fandtes der kun angreb af bedelus i 68 pct. af i alt 110 undersøgte bederoemarker, heraf de 42 pct. med stærke angreb, det vil sige mere end 25 bedelus pr. 50 planter.

Ferskenlusen (*Myzus persicae*) har i det meste af landet været uden større betydning. I Midtjylland har ferskenlusen imidlertid været noget mere udbredt, hvilket de på nuværende tidspunkt ret gule virusgulsoangrebne marker antyder. Jens Kirkegaard, Brædstrup, skriver således: „Den meget stærke udvikling af ferskenlusbestanden i juli måned kan nu med al tydelighed spores i bederoemarkerne. En bekæmpelse på et tidligt tidspunkt i juli kunne sikkert have afbødet den udbredte forekomst af virusgulso. Dertil kommer også, at parasitering synes at forekomme senere hos ferskenlusen end hos bedelusen“.

Ved udsendelse af 5. og sidste interne meddelelse fra bladlusvarslingstjenesten d. 8. august fandtes der kun ferskenlus i 47 pct. af i alt 110 undersøgte bederoemarker, heraf 25 pct. med stærke angreb, det vil sige mere end 10 ferskenlus pr. 50 planter.

Bedefluens larve (*Pegomya hyoscyami*) er kun bemærket med svage og ubetydelige angreb.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Kållus (*Brevicoryne brassicae*) har hovedsagelig kun optrådt med svage angreb. O. Th. Nielsen, Viborg, omtaler imidlertid enkelte stærke angreb, der har måttet bekæmpes ved sprøjtning med parathion. Knud Sehested, Lunde, omtaler ligeledes enkelte spredte angreb af ret betydeligt omfang, hvor bekæmpelsen ikke har været alt for god. K. Henriksen, Årsløv, skriver: „Angreb af kållus har været almindeligt i flere korsblomstrede afgrøder, men tilsyneladende

værst i rosenkål. Sprøjtninger med parathion virker ikke tilstrækkeligt til at bekæmpe bladlusene totalt, men nok til at holde angrebet nede“.

Kålbladhvepsen (*Athalia spinarum*) har kun enkelte steder optrådt med angreb af betydning (P. Pedersen, Terndrup; Chr. E. Lauridsen, Maria-ger; Jens Kirkegaard, Brædstrup, og Kr. Jensen, Kibæk).

Kålmøl (*Plutella maculipennis*). O. Th. Nielsen, Viborg, skriver, at de sædvanlige, svage angreb er iagttaget.

Kålsommerfugle (*Pieris brassicae* og *P. rapae*). Angreb af larverne bedømmes de fleste steder i landet som ret svage. Kun fra Bornholm omtales stærke angreb i kål og i mindre grad i kålroer (Frits Christensen).

Krusesygegalmyg (*Contarinia nasturtii*). Angrebene bedømmes som ret udbredte i kålroemarkerne, og enkelte steder findes en del planter angrebet af halsråd. I det store og hele må angrebene betegnes som svage (H. Dollerup-Nielsen, Herning; S. A. Ladefoged, Års; H. P. Nielsen, Bjerringbro; Kr. Jensen, Kibæk; B. Maybom, Bredebro; Carlo Frederiksen, Holbæk, og N. M. Nielsen, Ubbø).

Kålfluer (*Chortophila brassicae* og *C. floralis*). Angrebene af kålfluer betegnes som moderate og indtil videre uden større betydning. Aage Bach, Tylstrup, omtaler imidlertid, at der i begyndelsen af august fandtes larver i kålroer på ca. 25 pct. af planterne, der var tydeligt skadet af angrebet. I foder-marvkål er der ligeledes set meget stærke angreb, og udbyttet vil her nedsættes meget betydeligt.

Kartofler

Coloradobillen (*Leptinotarsa decemlineata*). Også i august måned er der konstateret nye angreb af coloradobiller eller larver i adskillige kartoffelmarker i de sydlige landsdele. På Bornholm er der således konstateret i alt 168 lokaliteter med angreb. På Sjælland er der set 11 lokaliteter, og på Lolland-Falster og Møn er der i alt konstateret 111 lokaliteter. På Fyn og Ærø er der konstateret i alt 5 lokaliteter. I Jylland er der fundet biller, larver eller pupper langs hele grænsen og vest for en linie Tinglev, Toftlund, Rødding til syd for Varde. Ved Randbøl nordvest for Kolding er der fundet larver i to kartoffelmarker, og d. 2. august blev der fundet mellem 300 og 400 larver så højt oppe i landet som Ikast.

Statens Plantetilsyn er således i august måned blevet gjort bekendt med angreb af coloradobillen, dens larve eller pupper på i alt 365 nye lokaliteter.

Gulerødder

Knoporme (*Agrotis spp.*). Harald Jensen, Asnæs, skriver, at der kun findes svage angreb af knoporme.

Gulerødsfluen (*Psila rosae*) er på Lammefjorden kun set med svage angreb (Harald Jensen, Asnæs).

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Bladlus (*Aphididae*) på frugttræer (hovedsagelig æbletræer) har på nogle lokaliteter ikke gjort sig særlig stærkt gældende, medens det nævnes fra andre dele af landet, at angrebene har været af noget større betydning. „En del, men alligevel ikke så slemt. Regnen ødelagde mange“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Lidt hist og her, men ikke af større økonomisk betydning“ (Østfyn, S. Thorup). „I den forløbne måned har angreb af bladlus ikke været et problem af betydning – til forskel fra situationen tidligere i sommer“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Æblebladlusen har drillet en del“ (Hornum, E. C. Larsen). „Den kraftige vækst og det gode vejr giver bladlusene gode formeringsbetingelser“ (hele landet, Carl Hansen).

Æblevikleren (*Carpocapsa pomonella*) har forårsaget en del ormstukne æbler, og angrebene betegnes som lidt mere udbredte end sædvanligt.

Frugttræspindemiden (*Panonychus ulmi*) på æble. Så godt som alle indberettere nævner, at angrebet i august må betegnes som stærkt. „Voldsom opformering her sidst på sæsonen, og angrebet kom bag på mange selv erfarne avlere med velsprøjtede plantager“ (Østfyn, S. Thorup). „Der er overalt kraftige angreb under udvikling“ (hele landet, Carl Hansen). „Plantager uden angreb af spindemider er undtagelsen, og alt for mange steder er angrebene alt for kraftige. Selv erfarne frugtavlere har haft for let ved at overse angrebene“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Ved at brede sig på det sidste“ (Hornum, E. C. Larsen). „Ser ud til at brede sig enormt efter denne varme sommer“ (Sydfyn, Chr. Greve).

Grønsager

Bladlus (*Aphididae*) på kål. Fra privathavebruget omtales kun betydningssløse angreb, hvorimod markkulturer ofte har været hårdt angrebet. Som regel er det vanskeligt at ramme bladlusene på bladundersiderne, hvorfor en del ellers gode bladlusemidler har vist svigtende virkning.

Porremøl (*Acrolepia assectella*) har i visse marker været særdeles ødelæggende; det begyndende angreb i bladene overses let, og når først larve-mineringen er blevet alvorlig, er det umuligt at sætte modforanstaltninger i gang.

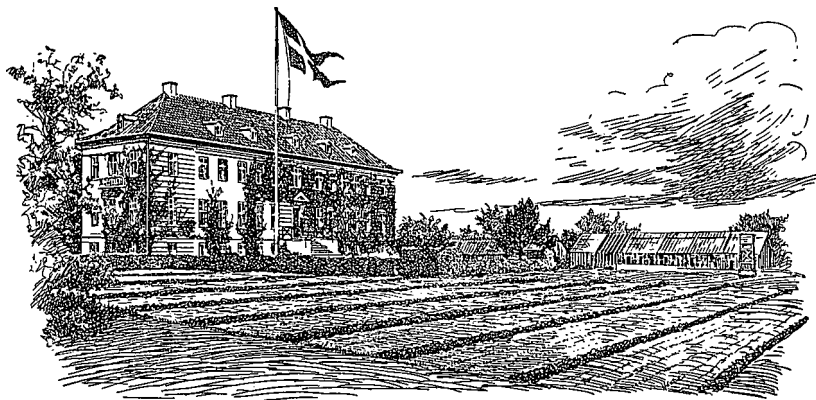
Mellus (*Aleurodidae*) har i mange gartnerier været meget udbredt. Der skrives herom: „De fleste agurk- og tomatdyrkere har mange angreb, og bekæmpelsen kan volde vanskeligheder“ (Sjælland, N. P. Holmenlund). „Mange angreb i begyndelsen af måneden, – de fleste steder bekæmpet ret effektivt med pyrethrum“ (Vestsjælland, Th. Haugstrup). „Almindelig udbredt i både tomater og agurker. Forsøger at bekæmpe med pyrethrum, der i de tilfælde, hvor der sprøjtes korrekt, ser ud til at virke tilfredsstillende“ (Fyn, Egon Jensen).

Prydplanter

Thrips (*Physopoda*) har i månedens varme perioder optrådt kraftigt i blomsterne af et stort antal arter, såvel roser, knoldvækster, stauder som sommerblomster.

Spindemiden i nåletræer (*Oligonychus ununguis*) har fået følgende kommentarer: „En del angreb i den senere tid på rød-, hvid- og Sitkagran“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „*Picea glauca conica* og *P. nidiformis* pletvis angrebet“ (Nordjylland, Jens Fich). „Kraftige angreb ses mange steder på dværggran og blågran“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Mogens H. Dahl.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

468. September 1972

Der er for september måned modtaget indberetninger fra 74 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg i Lyngby besvaret 301 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 32 forespørgsler.

Vejret i september var så tørt, at der de steder, hvor augustnedbøren også var ringe, var tale om tørke.

Temperaturen var hele måneden under det normale, med de laveste temperaturer i slutningen af måneden. De enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i ( ): 14,1 (15,1), 13,5 (14,4), 10,1 (13,4), 11,1 (12,4), 8,2 (11,3).

Nedbøren var for landet som helhed mindre end halvdelen af det normale og ret ensartet lav for hele landet. Fordelingen for de enkelte amtskommuner blev med normalen i ( ): Nordjylland 31 (73), Viborg 29 (77), Århus 23 (69), Vejle 25 (78), Ringkøbing 29 (87), Ribe 37 (87), Sønderjylland 29 (78), Jylland 29 (78), Fyn 27 (58), Vestsjælland 36 (58), Nordøstsjælland 39 (63), Storstrømmen 39 (59), Øerne 36 (59), Jylland og Øerne 31 (72), Bornholm 41 (63).

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Tørke. Bent Olesen, Varde, skriver, at tørken i september har voldt stor skade og udbyttenedgang i roer og græs. Efterafgrøderne ital. rajgræs og kløverudlæg synet af meget lidt trods tidlig høst af dæksæden. Timelønnen har været meget stor for de landmænd, der har kunnet vande afgrøderne i september måned.

Gulrust (*Puccinia striiformis*). J. E. Hermansen, Højbakkegård, skriver, at gulrust er fundet på blade af 4 strå af i alt ca. 25 grønne hvedeplanter i en forholdsvis ny vejrabat nær Sengeløse. Nogle blade var $\frac{1}{3}$ dækket af sporeproducerende infektioner.

Sortrust (*Puccinia graminis*). J. E. Hermansen, Højbakkegård, omtaler, at der på de ovennævnte 25 hvedeplanter i vejrabatten er fundet sortrust udbredt på alle planter.

Bælgplanter

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*). Georg Nissen, Rødning, omtaler en 2-års lucernemark, der var så hårdt medtaget, at over 50 pct. af planterne var helt eller delvis nedvisnet.

Bederøer

Magnesiummangel har været uden betydning. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., skriver således, at der er set en del svagere angreb, der optræder pletvis i markerne.

Hjerte- og tørforrådnelse (bormangel). Hjerteforrådelse bedømmes over alt som uden større betydning.

Virusgulsot (*Beta virus 4*). Angrebene bedømmes for hele landet som svage og uden større betydning. Angrebene er kraftigst i Østjylland, og navnlig Djursland har de kraftigste angreb. P. Pedersen, Terndrup, skriver: „Virusgulsot har bredt sig stærkt i samtlige bederoemarkers fra midten af august og til dato, og levner ingen tvivl om, at der er sket en ret stærk smitte sent på bladluseæsonen“. H. P. Nielsen, Bjerringbro: „Som høsten nærmer sig, breder virusgulsoten sig mere og mere. De få marker, der blev sprøjtet i sommer, står med grøn top“. N. Engvang Hansen, Allingåbro: „I august-september har ferskenlusenes arbejde og manglende bekæmpelse vist sig i mange bederoemarkers. Men udover en eventuel for dårlig ensilage-kvalitet er der ikke sket den store skade“.

Meldug (*Erysiphe betae*) er konstateret i mange bederoemarkers. Knud Sehested, Lunde, omtaler således angrebene som ret udbredte og i nogen tilfælde som ret kraftige. Mikkel S. Holm, Samsø, skriver, at melduggen har bredt

sig i månedens slutning og er nu almindeligt forekommende, især i de svagt udviklede marker. J. E. Hermansen, Højbakkegård, omtaler, at der hist og her kan findes en plante angrebet af meldug.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Magnesiummangel i kålroer bedømmes som godartet og uden større betydning. Engelhardt Jensen, Morsø, skriver således, at magnesiummangel i kålroer ses enkelte steder, særlig på de lave partier i kålroemarkerne.

Kålroemosaik (*Brassica virus 1*) og gulmosaik (*Turnip yellow mosaic*) har været uden betydning.

Meldug (*Erysiphe polygoni*) findes udbredt og ofte med ret kraftige angreb i de fleste kålroemarkere. Mikkil S. Holm, Samsø, skriver således: „Meldug optræder udbredt og ret kraftigt i de fleste kålroemarkere, og i forbindelse med den almindelige tørkeskade giver det ikke noget særlig opmuntrende billede af kålroemarkerne“.

Kartofler

Nedvisningsskade. H. P. Nielsen, Bjerringbro, skriver, at Reglone (diquat) i det tørre vejr har forårsaget brunfarvning ved navleenden på nogle kartoffelpartier.

Vådforrådnelse (bakteriose) har for landet som helhed været uden større betydning. Jørgen Kristensen, Skive, skriver imidlertid, at vådforrådnelse er noget udbredt på fugtige steder i markerne (lavninger).

Kartoffelskurv (*Streptomyces scabies*). Angrebene har overvejende været af svagere karakter. Jørgen Kristensen, Skive, skriver: „Mindre end sædvanlig, hvilket vel kan skyldes det forholdsvis fugtige vejr på det tidlige vækst-tidspunkt“. Carl Chr. Olsen, Studsgård, skriver: „Det synes, som om der er noget mere skurv, end vi normalt ser, og det er mere udbredt i nogle marker end i andre“. Kr. Jensen, Kibæk, skriver: „Der har tilsyneladende været betingelser for skurvudviklingen, ikke mindst netskurven på Bintje“. J. J. Jakobsen, Grindsted: „En meget stor variation i angrebsgraden, men vel nok mindre end sædvanligt. Det ser ud til, at de nye forsøg med flydende ammoniak kontra NPK fører bevis for, at vi får betydelig mere skurv efter flydende ammoniak end efter NPK-gødning“. Fra Lammefjorden skriver Harald Jensen, at der er konstateret en del skurv.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) på knoldene (tørforrådnelse) er hovedsagelig kun konstateret med svage, ubetydelige angreb (Aage Bach, Tylstrup; K. Pedersen, Dybvad; Jørgen Kristensen, Skive; H. P. Nielsen, Bjerringbro; Kr. Jensen, Kibæk; B. Maybom, Bredebro; Mikkil S. Holm, Samsø, og H. Jensen, Asnæs).

Rodfiltsvam p (*Corticium solani*). Angrebene bedømmes overalt som svage og uden større betydning (Aage Bach, Tylstrup; J. J. Jakobsen, Grindsted; Carl Chr. Olsen, Studsgård; Kr. Jensen, Kibæk; B. Maybom, Bredebro, og H. Jensen, Asnæs). Jørgen Kristensen, Skive, skriver imidlertid, at der findes mange sklerotier på knoldene fra en del partier.

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugtræer og frugtbuske

Æbleskurv (*Venturia inaequalis*) har ifølge indberetterne ikke været af særlig stor betydning, dog ses den i privathaverne, hvor der ikke er taget modforholdsregler. Det tørre vejr har sikkert reddet megen frugt, men for en sikkerheds skyld bør der sprøjtes med captan inden plukning for at reducere angreb af lagerskurv. Det gælder især sorterne 'Golden Delicious', 'Cortland' og 'Belle de Boskoop', der i mange tilfælde har svage angreb på indeværende tidspunkt.

Pæreskurv (*Venturia pirina*). Her er situationen noget anderledes. Vi citerer: „Kun en stabil pleje har kunnet holde skurven nede, især i mindre godt plejede plantninger“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Meget slem på alle modtagelige sorter, både på frugt og blade“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). Sorterne 'Clapps Favorite' og 'Bonne Louise' er mange steder angrebet af sygdommen, fordi nogle infektioner blev overset i forsommeren. Som sædvanlig er det en betydelig alvorligere sag at holde angrebet i ave på pære sammenlignet med æbleskurven. Også her må tilrådes sprøjtning med captan før plukning.

Gul monilia (*Monilia fructigena*) har ikke haft betydning, hvilket kan tilskrives den tørre eftersommer. Vi citerer: „Spredte angreb ses i alle frugtarterne, men er her nok mest almindelig i æble“ (Esbjerg-Varde m.v., M. Sørensen). „Set lidt i blomme“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Kirsebær-bladpletsyge (*Blumeriella jaapii*). „Meget voldsom i 'Prunus avium'-stammerne, som allerede står bladløse mange steder og ikke har nået den højde, de skulle have“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Ret udbredt, hvor sprøjtningerne har været mangelfulde“ (Fyn, S. Thorup). „Synes ikke at være ondartet nogen steder her“ (Esbjerg-Varde m.v., M. Sørensen).

Solbær-filtrust (*Cronartium ribicola*). „Ikke særlig udbredt i år. – Det er stadig meldugen, der er den alvorligste sygdom på solbær“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Intet, hvor der har været sprøjtet efter forskrifterne“ (Fyn, S. Thorup).

Det skal tilføjes, at der mange steder sprøjtes alt for dårligt, og i september har man kunnet se arealer, der næsten ikke havde et sundt blad tilbage, blot fordi man ikke har fået sprøjtet med mancozeb eller Benlate.

Flere citater: „Filtrusten har bredt sig meget i de senere år, og er ret slem i de fleste haver“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Hvor der ikke er sprøjtet i privathaver, er den let at finde“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Findes ofte på moderplanter, især 'Wellington', hvorimod 'Risager 21' er modstandsdygtig“ (Nordjylland, Jens Fich).

Skivesvamp (*Gloeosporium ribis*) på solbær. Se under Solbærfiltrust om bekæmpelsesforanstaltninger, der også gælder for denne sygdom. „Skivesvamp er ikke særlig fremtrædende i planteskolerne, hvor melduggen dominerer, men måske ses den blot ikke! Derimod er der en del skivesvamp på stikkelsbær og 'Ribes alpinum'“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Slem, hvor der ikke har været sprøjtet tilstrækkeligt“ (Blangstedgård, Frede Olesen). „Intet, hvor der har været sprøjtet efter forskrifterne“ (Fyn, S. Thorup). „Er ret ondartet i år“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Planteskolesolbær har været almindelig angrebet, mest 'Wellington'“ (Nordjylland, Jens Fich).

Grønsager

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) i tomat på friland er almindelig, skrives fra Esbjerg-Varde, M. Sørensen.

Fløjlsplet (*Gloeosporium fulvum*) i tomat. „Angrebene af fløjlsplet er ikke nær så kraftige som for en måned siden. Sygdommen er de fleste steder kommet under kontrol ved at lufte og fyre. Næsten ingen har brugt kemikalier“ (Vestsjælland, Thor Haugstrup).

Gråskimmel (*Botrytis sp.*) i agurk under glas er ifølge indberetterne af underordnet betydning.

Agurkemeldug (*Erysiphe cichoracearum*) har kun optrådt med få og svage angreb.

Selleri-bladpletsyge (*Septoria apii*). „Et enkelt meget mildt angreb konstateret“ (Vestsjælland, Thor Haugstrup). „Set slemme angreb i flere arealer allerede fra forsommeren på sorten 'Invigtus'“ (Sydøstfyn, Chr. Greve). „I et 1 ha stort areal så jeg 25/9 et voldsomt angreb, ellers ikke angreb af betydning“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Prydplanter

Rust (*Melampsora spp.*) i poppel og pil er mere udbredt, end den plejer at være, hvilket også bekræftes fra Sydfyn: „Set rundt omkring i år mere end almindeligt“ (Chr. Greve).

Tjørnerust (*Gymnosporangium clavariaeforme*) synes at være meget udbredt i år, men muligvis kan det skyldes, at indberetterne er mere opmærk-

some på sygdommens udbredelse end tidligere, fordi denne plante nu kontrolleres for ildsot, skrives fra Sjælland, Henrik Nielsen.

Rosenrust (*Phragmidium mucronatum*) er ligeledes udbredt. Vi citerer: „En parkrose som 'R. Nevada' er meget slemt angrebet“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „I visse sorter findes den, men ikke så alvorlig som sidste år. Har haft fin virkning af sprøjtning med kombineret middel, bestående af zineb og maneb“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Synes ret udbredt, især i storblomstrede roser, findes f. eks. ofte i 'Peace'“ (Nordjylland, Jens Fich).

Frank Hejndorf.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Gåsebillen (*Phyllopertha horticola*). A. Mortensen, Gram, omtaler stærke angreb af gåsebillelarver i en græsplæne. Græsrødderne var overgnavede, og når græstæppet løftedes, lå der massevis af de hvide larver.

Bælgplanter

Kløversnudebiller (*Apion spp.*) har adskillige steder, navnlig på Øerne, optrådt med forholdsvis stærke angreb (J. C. Tvergaard, Jyderup; Aage Mølgaard, Slagelse, og Aage Madsen, Store-Heddinge).

Bladrandbiller (*Sitona spp.*). Angrebene bedømmes overalt som forholdsvis moderate og uden større betydning.

Bederøer

Uglelarver (*Noctuidae*). Bent Olesen, Varde, og Vald. Johnsen, Skærbæk, omtaler, at bederoebladene er blevet meget gennemhullede ved gnav af forskellige uglelarver.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Kållus (*Brevicoryne brassicae*). Angrebene i kålroer bedømmes som svage og oftest begrænset op til læhegn og lignende. Bent Olesen, Varde, skriver imidlertid, at angrebene i september sammen med tørken har medført pletvis helt visne, ildelugtende kålroer. Kållusen er stadig aktiv ved udgangen af september måned.

K. Henriksen, Årslev, skriver, at der endnu sidst på måneden er set ret kraftige angreb af kållusen i flere kålarter til trods for, at der i de pågældende afgrøder har været sprøjet gentagne gange med parathion.

Kålsommerfugle (*Pieris brassicae* og *P. rapae*). Angrebene bedømmes som ret udbredte, men fortrinsvis med svage og oftest ubetydelige angreb.

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). Der omtales udelukkende svage, spredte angreb, som ikke vil få nogen større betydning i 1972 (Engelhardt Jensen, Morsø; Jørgen Kristensen, Skive; S. A. Ladefoged, Års; Vald. Johnsen, Skærbæk; A. Mortensen, Gram; B. Maybom, Bredebro; J. C. Tvergaard, Jyderup; A. Winther, Sønderborg, og N. M. Nielsen, Ubbø).

Kålfluer (*Chorthophila brassicae* og *C. floralis*). Angrebene bedømmes som forholdsvis moderate overalt i landet (Aage Bach, Tylstrup; S. A. Ladefoged, Års; Engelhardt Jensen, Morsø; K. Jessen, Skive; H. Jensen, Asnæs).

Kartofler

Coloradobillen (*Leptinotarsa decemlineata*). Statens Plantetilsyn meddeler, at der i september måned er fundet 6 lokaliteter med coloradobiller på Bornholm. På Sjælland er der fundet biller på 3 lokaliteter, på Lolland 3 lokaliteter, Falster 3 lokaliteter, medens der i det sydlige Jylland er fundet biller på 18 lokaliteter.

Der er således fundet coloradobiller på 33 lokaliteter i september måned.

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Blodlus (*Eriosoma lanigerum*) på æble har efterhånden kun betydning i privathaver, hvor der overhovedet ikke sprøjtes.

Æblevikler (*Carpocapsa pomonella*) har været særdeles alvorlig i år, selv om sæsonen i begyndelsen ikke tydede herpå. I mange privathaver er samtlige æbler ødelagt af dette skadedyr. Hvor der er sprøjtet – især i første halvdel af juli med Gusathion 50 (azinhos-methyl) er angrebet reduceret voldsomt. Æbleviklerens optræden er tilsyneladende spontan. Sidste år var den f. eks. helt uden betydning. Vi citerer følgende: „Usædvanlig mange. Næsten 100 pct. angreb i usprøjtede æbler, og flere end normalt i plantagerne“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Meget beskedent“ (Østfyn, S. Thorup). „Angrebet er meget slemt i år i alle haverne“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Der er set stærke – næsten 100 pct. angreb på usprøjtede 'Ingrid Marie'“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Frugttræ-bladhveps (*Eriocampoides spp.*), der ligner små snegle, har afløvet mange surkirsebærplantninger, meddeles fra Fyn, S. Thorup.

Spindemider (*Panonychus ulmi*). „Almindelig på blomme, – men også jævnligt set angreb på æble og røn i planteskoler“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Ualmindelig meget, så godt som alle plantager er angrebet“ (Østfyn, S. Thorup). „Ganske lidt i pærer“ (Blangstedgård, H. Rasmussen). „Ual-

mindelig mange“ (Sydfyn, Chr. Greve). „I de – som oftest oplejede – frugttræer, der findes i landbohaver og småhaver“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „I de usprøjtede haver ser man ikke meget til spindemiderne“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Jo, selv i frugtplantager har jeg set hårde spindemideangreb. I privathaver er det ret almindeligt“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Det ser ud til, at der er lagt mange vinteræg i september.

Grønsager

Knoporme (*Agrotis spp.*). Endnu er der mange, der ikke får bekæmpet de unge knoporme i juli måned, hvorfor de udvoksede larver bliver til besvær i september, da de er meget vanskelige at bekæmpe, når de er så store. „Mange steder findes ar af gnav fra knoporme i porre, gulerod, persillerod, men ikke særlig slemt“ (Syd- og Vestfyn, Chr. Greve). „Her i slutningen af måneden har de været alvorlige i salat på friland efter tidlige kartofler. Rødbeder kan også findes med gnav. Knopormene er forbavsende vitale endnu“ (Århus, Olav Povlsgaard).

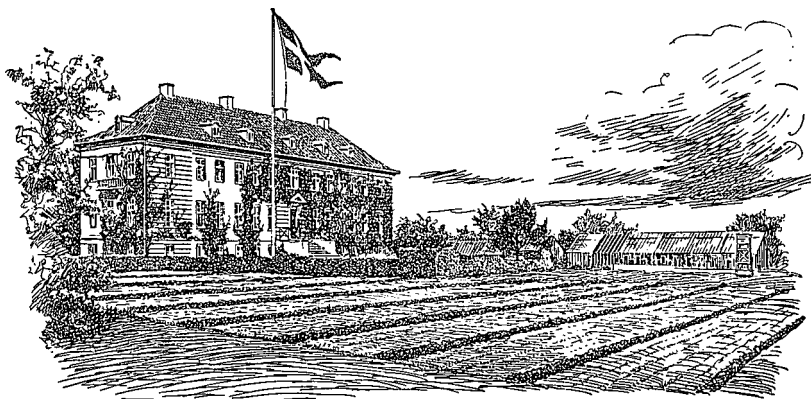
Øresnudebiller (*Otiorrhynchus spp.*). Flere arter optræder stadig hyppigere, men det er formentlig oftest arten *O. sulcatus* eller væksthussnudebiller, der er blevet en plage både i væksthuse og på friland (roser, azalea, jordbær m. m.). Desværre kniber det stærkt med effektive bekæmpelsesmidler. De langvarige jordbærkulturer har givet dette skadedyr uforholdsmæssige gode betingelser. Hyppig flytning af jordbærstykkerne er effektivt, da billerne ikke kan flyve.

Jordbærmider (*Tarsonemus pallidus*). „Meget udbredt“ (Fyn, S. Thorup). „Har haft gode betingelser og er dog også ret udbredt i de fleste marker“ (Blangstedgård, Frede Olesen). „Jordbærmider ses mange steder“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Der ses spredte angreb i småhaverne, men der er ikke set eller meldt om usædvanlig stærke angreb“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Spredte angreb i erhvervsplantninger“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Prydplanter

Spindemider (*Tetranychus urticae*). „Angreb er noteret i mange arter i den sidste del af sommeren, f. eks. i 'Buddleia', 'Deutzia' og 'Weigelia'“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Konstateres meget ofte i flere kulturer“ (Fyn, Erik Moes). „I det tørre vejr har de været hårde ved mange sommerplanter på friland, bl. a. 'Salvia', 'Fuchsia', 'Ageratum', 'Impatiens' m. fl.“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Frank Hejndorf.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

469. Oktober 1972

Der er for oktober måned modtaget indberetninger fra 94 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg i Lyngby besvaret 188 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 30 forespørgsler.

Vejret i oktober var fortsat usædvanlig tørt, og der er for de tre sidste måneder, for landet som helhed, tale om et betydeligt nedbørsunderskud.

Temperaturen var, bortset fra sidste uge af måneden, under det normale. De enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i ( ): 8,2 (11,3), 9,7 (10,3), 8,1 (9,8), 5,6 (8,6), 8,4 (7,0).

Nedbøren blev for landet som helhed kun 17 mm, mod normalt 70 mm, og var ligesom i september ret ensartet lav for hele landet. Fordelingen for de enkelte amtskommuner blev med normalen i ( ): Nordjylland 17 (71), Viborg 19 (77), Århus 14 (66), Vejle 12 (75), Ringkøbing 17 (88), Ribe 18 (84), Sønderjylland 15 (75), Jylland 16 (76), Fyn 16 (58), Vestsjælland 21 (52), Nordøstsjælland 16 (54), Storstrømmen 16 (56), Øerne 18 (55), Jylland og Øerne 17 (70), Bornholm 12 (63).

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Tørke. Også for oktober måned har nedbørsmængden været langt under normalen. Der er kun faldet knapt en fjerdedel af normalnedbøren, og de meget tørre vejrforhold, der har hersket siden august måned, har bevirket, at pløjningen er blevet meget vanskeliggjort. Adskillige har måttet opgive at tilberede et ordentlig såbed for vintersæden, og mange arealer, som var tænkt udlagt med vintersæd, er ikke blevet tilsået. Fremspiringen af vintersæden betegnes de fleste steder som forholdsvis svag på grund af de meget tørre vejrforhold. Engelhart Jensen, Morsø og Aage Sørensen, Galten, skriver, at adskillige hvedemarker står med en tynd plantebestand på grund af de tørre vejrforhold, men at nedbøren i sidste halvdel af måneden har hjulpet noget på fremspiringen. Kr. Ravn, Skjern, skriver, at fremspiringen gennemgående synes nogenlunde tilfredsstillende, og at der ikke er nogen problemer med rugen, men at der på klægjorden endnu findes pletter, hvor plantebestanden er tynd. Aage Mølgaard, Slagelse og N. O. Larsen, Frederikssund, skriver ligeledes, at vintersæden mange steder har fremspiringsvanskeligheder i den tørre jord. Preben S. Overbye, Nykøbing Fl., skriver, at de tidligt såede marker er spiret pænt, men at plantebestanden i de senere såede marker knapt er så god på grund af manglende nedbør.

Græsmarkerne har ligeledes lidt meget af de tørre vejrforhold. Martin Christensen, Sindal, skriver således, at der ikke har været nogen synderlig vækst i græsmarkerne i de sidste 5 til 6 uger, og at marker med ital. rajgræs som efterafgrøde nok er blevet grønne, hvor de ikke har været ødelagt af lejesæd, men der har ikke været nogen særlig vækst. Udlægsmarkerne er ligeledes et sørgeligt kapitel, mange er pløjet op på grund af lejesæd, og de resterende marker har aldrig haft mulighed for at komme rigtigt til hægterne på grund af tørken. Jens Kirkegaard, Brædstrup, skriver ligeledes, at græsmarksafgrøderne i dette efterår har været uden større produktionsevne på grund af tørken. Den ital. rajgræs har heller ikke som efterafgrøde klaret sig under de meget tørre forhold, men at der alligevel har været så megen fugtighed til stede, at de har været et værdifuldt supplement til sædskiftegræsmarkerne. Jørgen Nielsen, Knebel: „Da der her på egnen praktisk talt ingen regn er faldet siden Sankt Hans, har tørken i efteråret sat væksten mere eller mindre i stå hos både kålroer, bederoer og græs, og udbytteerne af disse afgrøder er blevet væsentlig mindre end normalt. Ital. rajgræs som efterafgrøde har ikke ydet noget væsentligt udbytte“. W. Nøhr Rasmussen, Hillerød, skriver, at mange udlægsmarker efter høst var stærkt tynget af den kraftige lejesæd, og på grund af den langvarige tørke er disse marker stadig for svage, og det må forventes, at en del pløjes op efter vinteren.

Spiringsfusariose (*Fusarium spp.*) har i vintersæd nærmest været uden betydning i de meget tørre vejrforhold.

Bælgplanter

Kløverens knoldebægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*) har under de meget tørre vejrforhold nærmest været uden betydning i de forholdsvis svagt udviklede kløvermarker (H. P. Nielsen, Bjerringbro; Vald. Johnsen, Skærbæk; Hans Bertelsen, Nykøbing Sj.; Carlo Frederiksen, Holbæk; J. E. Hermansen, Højbakkegård, og Preben S. Overbye, Nykøbing Fl.). Aage Madsen, Store-Heddinge, skriver, at enkelte rødkløvermarker er ret stærkt angrebne, bl. a. på grund af et meget stort spild af kerner efter mejetærskeren. Dette har således givet et bedre klima for svampen.

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*). Aage Madsen, Store-Heddinge, skriver, at der trods den tørre september-oktober er set megen kransskimmel, særlig i 2. års lucernemarkers. I 1973 må der være store muligheder for at se smitte fra slåmaskinerne, når der køres fra mark til mark.

Bederoer

Tørke har også sat sit præg på bederoerne. Herom skriver bl. a. Engelhart Jensen, Morsø: „Vi har i forsøgene høstet nogenlunde samme hkg top som i 1971, medens der i rodudbytte mangler 10–15 pct. i forhold til sidste års udbytte. Et meget højt tørstofindhold bøder dog noget på det mindre rodudbytte“.

Adskillige steder har man forsøgt at vande bederoekulerne for at modvirke de som regel stærke angreb af opbevaringssvampe, der indfinder sig, når roerne er for tørre ved optagning. Herom skriver Kr. Ravn, Skjern: „Tørlen sammenlignes med 1959, den gang var roden blød, hvilket sjældent er tilfældet i år, hvorfor optimismen for en bedre opbevaring end dengang derfor er i behold“.

Hjerte- og tørforrådnelse (bormangel) har været uden større betydning. Tørlen er åbenbart sat ind på så sent et tidspunkt, at det ikke har haft indflydelse på angrebene udbredelse. Martin Christensen, Sindal, skriver imidlertid, at der dér på egnen findes en del bormangel i såvel bede- som kålroemarkerne, og at det står i forbindelse med tørken. Engelhart Jensen, Morsø, skriver, at der ikke findes angreb af betydning, idet den fugtige forsommer sikkert har medvirket til at begrænse angrebene. Hans Bertelsen, Nykøbing Sj., skriver: „Bormangel kan findes, men ikke i større udstrækning, og svage tilfælde opdaget vel ikke nu, når roerne aftoppes med grønthøsteren. Den gang roerne blev aftoppede ved håndkraft, skulle man nok blive klar over

også de svagere angreb. Preben S. Overbye, Nykøbing Fl., skriver, at der kun findes spredte, svage angreb og fortrinsvis, hvor der er anvendt flydende amoniak.

Virusgulsot (*Beta virus 4*) har været udbredt som i de tidligere år, men angrebene synes for landet som helhed at være noget stærkere. Angrebene er imidlertid startet sent og vil de fleste steder i landet ikke være af større økonomisk betydning. Side 109 er virusgulsot-angrebene i 1972 omtalt nærmere.

Bederust (*Uromyces betae*) har været uden større betydning i 1972. J. E. Hermansen, Højbakkegård, skriver således, at der ikke er observeret nogen bederust. Preben S. Overbye, Nykøbing Fl., skriver ligeledes, at bederust ikke er fremtrædende i år.

Bladpletsvamp (*Ramularia betae*). J. E. Hermansen, Højbakkegård, skriver, at *Ramularia betae* forekommer på en del bederoeplanter.

Sortskimmelsvampe, især *Alternaria* er meget udbredt på de virusangrebne blade.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Marmorering (bormangel) i kålroer er de fleste steder i landet kun bemærket med svage og ubetydelige angreb (Engelhart Jensen, Morsø; H. P. Nielsen, Bjerringbro; Vald. Johnsen, Skærbæk; Carlo Frederiksen, Holbæk; J. Marcussen, Næstved; J. E. Hermansen, Højbakkegård, og Preben S. Overbye, Nykøbing Fl.). Erik Christensen, Løgumkloster, skriver imidlertid: „Marmorering i kålroer er nok mere udbredt end sædvanlig antaget, da man ikke umiddelbart ser de svage tilfælde, sådan som i bederoer. Det er nok heller ikke så almindeligt at bruge borsalpeter til kålroer som til bederoer“.

Kålbrot (*Plasmodiophora brassicae*) er konstateret med ret udbredte, men fortrinsvis svage angreb. Engelhart Jensen, Morsø, skriver således, at kålbrot ikke har tilnærmelsesvis det samme omfang som for 4-6 år siden. Den kraftige indskrænkning af kålroearealerne har virket begrænsende på smittespredningen gennem stald og mødding. S. A. Ladefoged, Års; Poul Olsen, Hobro; H. P. Nielsen, Bjerringbro; Jens Kirkegaard, Brædstrup; S. Nørlund, Aulum; A. Mortensen, Gram; B. Maybom, Bredebro, omtaler alle angrebene som svage og ubetydelige. N. B. Bagger, Ringe, omtaler et enkelt stærkt angreb på ca. 3 tdr. land stor mark, som var tilført ajle. Carlo Frederiksen, Holbæk, skriver, at der findes alt for megen kålbrot i forhold til det lille kålroeareal.

Bakteriose (halsråd) hos kålroer er hovedsagelig kun set med svage, ubetydelige angreb. H. P. Nielsen, Bjerringbro, skriver, at det en overgang så

meget alvorligt ud, men at angrebet helt er standset i det meget tørre efterårsvejr. J. E. Hermansen, Højbakkegård, skriver, at det er ret let at finde blødrådne kålroer i markerne.

Meldug (*Erysiphe polygoni*). J. E. Hermansen, Højbakkegård, skriver, at meldug på kålroer tilsyneladende er mindre udbredt, end for 1 måned siden; sandsynligvis fordi mange blade, herunder de mest meldugangrebne, nu er visne.

Kartofler

Varmeskade i kartoffelkuler synes at være uden større betydning. N. O. Larsen, Frederikssund, skriver således, at kartoflerne er taget tørre og rene op, hvorfor problemet sikkert ikke bliver særlig stort.

Indvendige rustpletter (*ratile-virus*) har været godartet i 1972.

Vådforrådnelse (bakteriose) har været uden betydning.

Kartoffelskurv (*Streptomyces scabies*) har i sildige sorter været forholdsvis udbredt, men dog ikke med alarmerende stærke angreb (S. Nør-lund, Aulum; Poul Olsen, Hobro, og N. O. Larsen, Frederikssund). Sidstnævnte omtaler tillige, at quintozen-virkningen i år har været for dårlig, og virkningen tilsyneladende svinder lidt år for år.

Kartoffelbrøk (*Synchytrium endobioticum*). Fra Statens Plante-tilsyn har vi fået meddelelse om, at der i 1972 er fundet kartoffelbrøk på 3 nye lokaliteter. Angrebene er fundet i følgende sogne: Aggersborg, Gøttrup (Nord-jyllands Amt), Hørdum (Viborg Amt).

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). Tørforrådnelse på knoldene bedømmes som meget godartet på grund af de meget tørre og vejrmæssigt ideelle forhold, kartoflerne er taget op under.

Rodfiltsvamp (*Corticium solani*). Angreb af sklerotier på kartoffelknoldene bedømmes overalt i landet som yderst svage.

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Lagerskurv (*Venturia inaequalis*). Hvor kraftige angrebene vil blive, er det endnu for tidligt at udtale sig om, hvilket også kan ses af følgende citater: „Jeg har endnu ikke konstateret lagerskurv, men da det er adskillige år siden, at der er fundet så store skurvangreb som netop i år, kan vi sikkert også forvente betydelige angreb af lagerskurv“ (Sønderjylland-Vestfyn, Evald Burgaard). „Det er for tidligt at svare på. Dog fandtes skurv på enkelte æbler og pærer ved plukningen – selv i plantager“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Ikke set endnu“ (Østfyn, S. Thorup). „Ikke set og ikke sandsynlig med den tørre efter-sommer“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Efter den lange tørkeperiode op til plukningen vil lagerskurv være vanskelig at finde“ (Sønderborg, Carl Hansen). „Jo, skurven breder sig i kasserne, der i privathaverne endnu i nogen tid står udenfor i køligheden“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke).

Priksyge hos æbler. Er efter indberetningerne at dømme ikke noget problem – dette skyldes bl. a., at frugtavlere er begyndt at anvende calcium i deres sprøjtninger. Vi citerer: „Ved grovsortering finder vi enkelte kasser med mange priksyge æbler i – de er fra træer, som har båret for lidt i år“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Endnu ikke konstateret – men da frugten for flere sorters vedkommende er større end normalt, må vi regne med en del priksyge“ (Sønderjylland-Vestfyn, Evald Burgaard). „Har endnu ikke set priksyge af betydning“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Ikke særlig slem“ (Østfyn, S. Thorup). „Calciumtilsætning er efterhånden et led i de fleste sprøjteplaner og har haft en glædelig indflydelse på priksygen, som langt fra er det problem, den tidligere har været. Har kun set lidt i år. Der er nu heller ikke mange Cox's Orange at se den på“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Ikke set noget angreb“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Endnu ikke observeret“ (Sønderborg, Carl Hansen). „I småhaverne ses nogle svagere angreb i f. eks. Tyrrestrup“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Hindbær-stængelsyge (*Didymella applanata*). Synes i særdeleshed at være et problem i privathaverne. Der skrives: „Kraftige angreb“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Der er mere end nok af den rundt omkring“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Der kan være meget forskel på de enkelte lokaliteter. De fleste steder er der, hvad man kan kalde „et normalt angreb“; enkelte steder – især efter sprøjtning med benomyl – har vi ikke kunnet konstatere angreb“ (Sønderjylland-Vestfyn, Evald Burgaard). „Er set mange steder i år, især på sorten Mallings Exploite – også en del i Camenzind“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Ikke slem“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Stængelsygen har ikke haft gode betingelser, men den kan findes“ (Sønderborg, Carl Hansen).

„Den begyndte meget tidligt, og angrebet er udbredt til alle haverne. Desværre kommer haveejerne først i tanker om eventuel bekæmpelse, når de ser skaderne“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Angrebene er meget varierende. Der er kun set svagere angreb i 'Preussen'“ (Esbjerg-Varde m.v., M. Sørensen). „Jo, den findes næsten i alle privathaver, men vist ikke mere i år end tidligere“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Kraftigt angreb i næsten alle hindbærsorter“ (Hornum, G. Buck). „Synes ikke at have været noget problem i planteskolekulturer i år“ (Nordjylland, Jens Fich).

Solbær-filtrust (*Cronartium ribicola*). Herom skrives: „Set nogle stærke angreb“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Afhænger helt af sprøjtingerne. Der er stadig for mange, der sprøjter for lidt, d.v.s., holder for tidligt op“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Hvor der er blade, ser de brune og triste ud nu. Mon ikke filtrusten har bredt sig så meget, fordi folk helst vil have stedsegrønne haver og derfor planter forskellige fyrresorter“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Ses så godt som ikke her“ (Esbjerg-Varde m.v., M. Sørensen). „Ses en del i år endnu, men der er ikke mange blade tilbage“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Har bredt sig på det sidste, men der er stadig stor forskel på sorterne“ (Nordjylland, Jens Fich).

Magnesiummangel er tilsyneladende stadig et problem. Vi citerer: „Magnesiummangel er ganske vist ikke, hvad det har været, men dog stadig mest almindelige uregelmæssighed i plantagerne“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Der har flere steder været tydelige symptomer på magnesiummangel i æble-, pære- og kirsebærbladene“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Ildsoet (*Erwinia amylovora*) se tjørn.

Grønsager

Meldug i agurk (*Erysiphe cichoracearum*) i hus har ikke været noget problem i år. Herom meddeles: „En del angreb i oktober, men ingen meget alvorlige i år“ (Sjælland, N. P. Holmenlund). „Velkendt fænomen, men ikke det store problem i år“ (Fyn, Egon Jensen). „Så netop i dag, 25/10, et alvorligt angreb i et omplantet hus, altså 2. kultur af agurker i år“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Gråskimmel i agurk (*Botrytis cinerea*) under glas. Herom skrives fra Fyn, Egon Jensen: „En del angrebne planter her sidst på sæsonen, men næppe mere eller mindre end, hvad der må betragtes som normalt“.

Gråskimmel på tomat (*Botrytis cinerea*). Herom skrives fra Fyn og Århus: „Der har været en del problemer i år, og da kaliumniveauet mange steder har snydt på grund af vejr- og vandingsforholdene, og da dette falder sammen med gråskimmelangrebene, er det nærliggende at slutte, at lavt ka-

liumniveau betyder øget risiko" (Egon Jensen); „optræder i koldhuse, men ikke slemt" (Olav Povlsgaard).

Fløjlsplet i tomat (*Cladosporium fulvum*) er et problem, hvor man ikke har kontrol over de kulturmæssige forhold. Vi citerer: „Mange tomatdyrkere fik angrebene holdt nede med en nattemperatur på 20°C, selv om dette kostede lidt sætning, da man holdt lav luftfugtighed. Ingen udbredte angreb i oktober" (Sjælland, N. P. Holmenlund). „Almindelig udbredt på 'Revermun' og 'Jupiter'. Endnu ikke set på 'Selsey Cross', 'Adagio' eller 'Isabelle'. Hvor man ved begyndende angreb har indrettet sig med luftning og fyring, har dette alene kunnet holde angrebet nede. Sprøjtning med kobberoxychlorid er blevet frarådet på grund af tilgrusning af frugterne, men har haft god virkning mod svampen" (Fyn, Egon Jensen).

Løg-gråskimmel (*Botrytis allii*). Hvor man har mulighed for tørning af løg, burde denne sygdom ikke være noget problem. Vi citerer følgende: „Endnu ingen klager" (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „En del problemer" (Fyn, Egon Jensen). „Har ikke set skader af gråskimmel" (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Der er kun set svage angreb i løg i småhaverne" (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „De løg, som ikke er tørret godt, er allerede rådne" (Århus, Olav Povlsgaard). „Intet i skalotteøg, en del i kepa – særlig stikløg" (Hornum, Hartvig Lund).

Prydplanter

Solskold på freesia. Herom skrives fra Fyn, Egon Jensen: „En del solskoldede blade på kulturer med for svag rod".

Hvid chrysanthemum-rust (*Puccinia horiana*) er ikke noget problem længere i gartnerierne. Dette skyldes, at gartnerne nu er klar over, at en lav luftfugtighed forebygger eventuelle angreb af svampen.

Rosenmeldug (*Sphaerotheca pannosa*) under glas. Fyn: „Noget rosenmeldug på Garnette-typerne, men meget varierende fra gartneri til gartneri" (Egon Jensen).

Om rosenmeldug på friland skrives: „Slyngroserne har ikke været angrebet af meldug i så stor grad som sædvanlig" (Blangstedgård, Frede Olesen). „Roserne på friland dør i det tørre vejr med meldug" (Århus, Olav Povlsgaard). „Meldug har været det mest udbredte angreb i alle sorter" (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Ildsoet (*Erwinia amylovora*) på tjørn. „Der er ikke i den forløbne måned konstateret nye lokaliteter. I de tidligere kendte områder er der dog sket lokale udvidelser" (Statens Plantetilsyn, Mogens Jepsen).

Ib G. Dinesen.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Gåsebillen (*Phyllopertha horticola*). H. P. Nielsen, Bjerringbro, omtaler et enkelt tilfælde med meget stærkt angreb af gåsebillelarver i en græsplæne nær ved en skovkant (let, sort sandjord). Der fandtes op til 40–50 larver under hver græstørv.

Fritfluen (*Oscinella frit*). Angrebene i de nysåede vintersædmarker skønnes overalt at være uden betydning. K. Egede, Ringsted, skriver således, at der kun enkelte steder ses svage angreb, oftest efter gamle græsfrømarker. Angrebene er færre og mindre end i 1971.

Bederoer

Bedeglen (*Mamestra trifolii*). Bedeglens larve har i enkelte bederomarker gennemhullet bladene ret stærkt (Martin Christensen, Sindal; Vald. Johnsen, Skærbæk, og B. Maybom, Bredebro).

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Kållus (*Brevicoryne brassicae*) har i det tørre efterårsvejr optrådt med ret stærke og udbredte angreb i enkelte kålroemarker (O. Th. Nielsen, Viborg og Erik Fredenslund, Kolind).

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). Angrebene i kålroemarkerne bedømmes overalt som svage. B. Maybom, Bredebro, skriver således, at angrebene ikke er alvorlige, men måske lidt kraftigere, end de blev vurderet i sidste måned. Kålroerne har ikke haft så meget vand til rådighed, at der har været mulighed for at hale ind på angrebet.

Kålfluer (*Chortophila brassicae* og *C. floralis*). Angrebene i kålroemarkerne bedømmes som ret moderate og svagere end i 1971 (Martin Christensen, Sindal; Engelhart Jensen, Morso; S. A. Ladefoged, Års; Poul Olsen, Hobro; O. Th. Nielsen, Viborg; L. Hangaard Nielsen, Videbæk, og Kr. Ravn, Skjern).

Martin Christensen, Sindal, skriver, at en del peberrodsmarker, i modsætning til kålroemarkerne, er særdeles hårdt medtaget.

Gulcrødder

Gulerodsfluen (*Psila rosae*). B. Maybom, Bredebro, skriver, at det sidst på sæsonen har vist sig, at angrebet af gulerodsfluer har været lidt kraftigere end først antaget. H. Jensen, Asnæs, skriver, at enkelte arealer er ødelagte, men at bekæmpelsen stort set har været god. Det er kun særlig udsatte arealer, som angribes, f. eks. ved haver, skov og skovbevoksede skrænter.

Knoporme (*Agrotis spp.*). H. Jensen, Asnæs, skriver, at angrebene af knoporme er svage i 1972 og bekræfter, at byget vejr i uglernes flyvetid ned-sætter knopormeangrebet stærkt.

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Æblevikler (*Carpocapsa pomonella*) har været ret udbredt, i særdeleshed er det gået ud over privathaverne. Vi citerer: „Normale angreb“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Angrebet blev ikke så slemt, som det tegnede til en overgang tidligere på sommeren“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Lidt mere end normalt“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Enkelte angreb, men ikke nær så slemt som sidste år“ (Østfyn, S. Thorup). „Der har været flere angrebne æbler selv i plantagerne – men i haverne var det rent galt“ (Sydfyn, Chr. Greve). „En meget stor del af privathavernes æbler er blevet offer for viklerlarver“ (Odense, Grethe Vembye). „Enkelte spredte angreb“ (Sønderjylland-Vestfyn, Evald Burgaard). „Angrebene er ikke af betydning i plantagerne, men i privathaverne er de få frugter næsten alle angrebet“ (Sønderborg, Carl Hansen). „Meget stærke angreb; har set træer, hvor op til 75 pct. af frugten var skadet. Men det er også i haver, hvor frugttræsprøjtning er et ukendt begreb“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Der har været nogle stærke angreb f. eks. på Ingrid Marie, men de er meget varierende og næppe almindelige“ (Esbjerg-Varde m.v., M. Sørensen).

Knopviklere (*Tortricidae*) har ikke været noget problem, hvilket ses af følgende indberetninger: „Har ikke hørt om eller set stærke angreb“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Har været grådige i enkelte sorter, mest Cox's Orange“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Enkelte spredte angreb“ (Sønderjylland-Vestfyn, Evald Burgaard). „Enkelte svage angreb“ (Østfyn, S. Thorup). „Lidt flere end normalt, men ikke noget problem“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Der er ikke så meget gnav på frugterne, som man kunne frygte“ (Sønderborg, Carl Hansen). „Der er jo ikke den helt store æblehøst i år. Mange sorter svigter, så angrebene har været meget stærke“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Er så godt som ikke set“ (Esbjerg-Varde m.v., M. Sørensen).

Frugttræspindemiden (*Panonychus ulmi*). Hovedparten af indberetterne giver udtryk for, at der er lagt mange vinteræg. Vi citerer følgende: „Har ikke hørt om eller set stærke angreb“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Har så at sige ikke set angreb i de snart alle usprøjtede haver“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Uhyggelige angreb her sidst på sæsonen,

det bliver spændende at se, hvor meget der overvintre" (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Sommeren 1972 må siges at have været et godt år for frugttræspindemider. Lægning af vinteræg begyndte omkring 12.-14. august, men langt ind i oktober måned har man kunnet træffe både voksne mider og nymfer i fuld vigør" (Sønderjylland-Vestfyn, Evald Burgaard). „Der er lagt æg på grenvinkler mange steder" (Sydfyn, Chr. Greve). „Angrebene fortsat til den bitre ende, og der er lagt mange vinteræg" (Østfyn, S. Thorup). „Alt for mange steder er der alt for mange vinteræg. Løvet – og dermed bladfunktionen – har som følge af spindemidesugning været stærkt forringet i mange plantager" (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Der er lagt mange vinteræg også i træer, hvor man har skullet lede længe efter mider i sommer" (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Der er lagt en masse vinteræg, men der er stadig mange mider" (Sønderborg, Carl Hansen).

Grønsager

Knoporme (Agrotis spp.) volder ikke nogen vanskeligheder, når blot man foretager en bekæmpelse, inden larverne er blevet store. Herom skrives: „Er vist uden større betydning i år" (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Næsten ingen grønsager er gået fri af angrebet, både rodfrugter og diverse øvrige arter, som skulle have været en delikatess, bl. a. porre" (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Hvor der har været sprøjtet i tide, har det ikke været særlig slem" (Blangstedgård, Frede Olesen). „Minimale angreb er set" (Sydfyn, Chr. Greve). „Man skal vel ikke vende så mange spadestik jord, inden der kommer en knoporm op, men større skader har jeg ikke set. Det har været værre med uglelarver på kålen" (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Gør sig ikke ret meget bemærket i småhaverne" (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Også i denne måned nogle problemer med dem i frilandssalat" (Århus, Olav Povlsgaard). „Meget få og meget spredte angreb" (Hornum, Hartvig Lund).

Gulerodsfluen (Psila rosae). Der rapporteres ikke om alvorlige angreb, hvilket ses af følgende indberetninger: „Trods tørke er angrebet ikke almindeligt i private køkkenhaver" (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Ikke i de velplejede arealer (konserver), men dem i haverne har jeg ikke i den senere tid set" (Sydfyn, Chr. Greve). „Der er få og ret svage angreb, og i år har jeg ikke set dem på selleri, derimod på de lettere jorder en del skade på persille; folk tænker ikke på, at det er en skærmpilant og gør ikke noget for at beskytte de unge planter, som de gør ved gulerødder" (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Svage til middelkraftige angreb ses af og til i småhaverne" (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Har ikke indtryk af, at den er særlig slem" (Mundelstrup, Olav Povlsgaard). „Der var meget få angreb, både i behandlede og ubehandlede parceller" (Hornum, Hartvig Lund).

Jordbærmiden (*Tarsonemus pallidus*) omtales således: „Meget få angreb, trods gamle arealer og sikkert sjældnere udskiftet plantemateriale. På de plasticdækkede „bede“ står planterne meget fint“ (Roskilde Amt, G. Mayntz-husen). „En del kraftige angreb. Troede ellers for 3–4 år siden, at de var ved at være uden betydning“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Så godt som alle marker angrebet, værst hvor toppen har været slået, et argument for at komme denne uskik til livs“ (Østfyn, S. Thorup). „Mener der har været flere mider i de unge planter, end vi ellers ser“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Angreb i de fleste marker“ (Blangstedgård, Frede Olesen). „Jordbærmiderne er meget udbredte, men planter, der så solle ud i september, har rettet sig lidt op nu efter regnen“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke).

Prydplanter

Mellus (*Aleurodidae*) på julestjerne. Denne giver anledning til følgende citater: „Ret mange angreb. Rygning har givet gode resultater med nikotin. Pyrethrum-midlerne må ikke sprøjtes direkte på planterne (svidning)“ (Sjælland, N. P. Holmenlund). „Ses desværre alt for mange steder“ (Fyn, Erik Moes). „Stadig et problem. Mange mindre angreb, men stort set under kontrol“ (Jylland, E. Riis Lavsén).

Væksthusspindemiden (*Tetranychus urticae*). Herom skriver Egon Jensen, Fyn: „Almindeligt udbredte, men de fleste steder under kontrol“.

Topskudmider (*Hemitarsonemus latus*) „synes at brede sig. Angreb set på Kalanchoë, Hypocyrta, Trichosporum, Clerodendron m. fl. Gentagne rygninger med linden med 3–4 dages mellemrum synes særdeles effektivt“ (Jylland, E. Riis Lavsén).

Ib G. Dinesen.

VARSLINGSTJENESTEN OG KORTLÆGNING AF VIRUSGULSOT 1972

Antallet af roekuler blev i foråret 1972, på grundlag af spørgeskemaer udsendt til planteavlskonsulenter og forsøgsstationer, opgjort til ca. 22.000 pr. 15. maj og ca. 5.900 pr. 1. juni.

Der blev i foråret undersøgt 205 spireprover, og der blev fundet ferskenlus i 72 eller 35,1 pct. af disse.

Antallet af roekuler med ferskenlus blev på grundlag af ovenstående tal beregnet til ca. 7.700 pr. 15. maj og ca. 2.000 pr. 1. juni. Antallet var noget større end i 1971, men for landet som helhed ikke alarmerende højt. Prognosen for 1972 lød på, at der for landet som helhed ikke forventedes tidlige og stærke angreb af ferskenlus og dermed virusgulsot. Der blev dog gjort opmærksom på, at der i store dele af Jylland og navnlig i Århus Amt var basis for stærkere angreb.

Der blev i foråret 1972 undersøgt 110 benvedlokaliteter, fortrinsvis på Øerne. Der blev kun fundet æg eller bedelus på 2 buske, der fandtes henholdsvis på Lolland og på Fyn. For bedelusen kunne der således ikke blive tale om tidlige stærke angreb i 1972.

De første bedelus blev fundet i en bederoemark ved Studsgård den 12. juni og de første ferskenlus ligeledes ved Studsgård den 23. juni, hvilket er noget senere end normalt.

Den første interne meddelelse fra bladlusvarslingstjenesten udsendtes først den 30. juni, hvilket er det seneste tidspunkt i alle de år, varslingstjenesten har eksisteret (siden 1958).

Angrebene af ferskenlus og bedelus forblev det meste af sommeren ret svage. Fra slutningen af juli fandtes ferskenlusen dog ret udbredt, idet der ved udsendelsen af 4. interne meddelelse den 25. juli fandtes ferskenlus i 47 pct. af i alt 172 undersøgte marker, heraf 17 pct. med stærke angreb, d.v.s. med mere end 10 ferskenlus pr. 50 planter.

Ved udsendelse af 5. og sidste interne meddelelse den 8. august fandtes der ferskenlus i 47 pct. af i alt 110 undersøgte bederoemark, heraf 25 pct. med stærke angreb, og bedelus i 68 pct., heraf 42 pct. med stærke angreb, d.v.s. mere end 25 bedelus pr. 50 planter.

De første symptomer på virusgulsot viste sig i de sidste dage af juli måned. I august måned bredte virusgulsoten sig kun svagt de fleste steder i landet. Omkring Herning, Bjerringbro og Brædstrup bredte angrebene sig imidlertid noget stærkere, end i de øvrige landsdele.

I september-oktober måned blev virusgulsotangrebet bedømt i 2.913 bederoemarker fordelt over hele landet. Angrebets fordeling i de enkelte marker fremgår af følgende oversigt:

1 pct. marker med				0 pct. angrebne planter		
12	”	”	”	0-5	”	”
12	”	”	”	5-10	”	”
18	”	”	”	10-20	”	”
17	”	”	”	20-30	”	”
12	”	”	”	30-40	”	”
8	”	”	”	40-50	”	”
6	”	”	”	50-60	”	”
6	”	”	”	60-70	”	”
4	”	”	”	70-80	”	”
3	”	”	”	80-90	”	”
1	”	”	”	90-100	”	”

Kun 1 pct. af markerne var uden angreb af virusgulsot. I 1970 og 71 fandtes der henholdsvis 5 og 3 pct. marker uden virusgulsot. 42 pct. af markerne havde svage angreb med op til 20 pct. angrebne planter. 37 pct. af markerne havde fra 20 til 50 pct. angrebne planter. 16 pct. af markerne havde fra 50-80 pct. angrebne planter, medens kun 4 pct. af markerne havde mere end 80 pct. angrebne planter.

I gennemsnit for hele landet fandtes ca. 30 pct. af bederoeplanterne angrebet af virusgulsot i efteråret 1972. Dette tal er noget lavere end i 1970 og 71, hvor tallene var henholdsvis 35 pct. og 37 pct.

De kraftigste angreb fandtes i Østjylland og på Djursland. I tabel 1 er vist angrebsstyrken for de enkelte landsdele.

Tabel 1. Virusgulsot (*Beta virus 4*) september-oktober 1972

Område	Antal under-søgte marker	Pct. gulsot-frie marker	Pct. marker angrebet af virusgulsot inden for angrebsgraderne:				
			indtil 20 pct.	20-50 pct.	50-80 pct.	80-100 pct.	i alt
Nordlige Sjælland	350		42	37	17	4	100
Sydlig Sjælland ¹⁾	210	4	61	28	7		96
Lolland-Falster-Møn ²⁾	502	6	73	21			94
Østlige Fyn og Langeland	245		30	47	20	3	100
Vestlige Fyn	268		45	43	10	2	100
Øst-Sønderjylland	129		51	33	11	5	100
Vest-Sønderjylland	108	1	59	35	5	0	99
Østjylland	207		5	21	45	29	100
Vestjylland	423		31	51	16	2	100
Djursland	108		2	27	50	21	100
Himmerland	92		15	60	22	3	100
Thy-Mors-Salling ³⁾	166	1	30	45	19	5	99
Vendsyssel	105	1	32	50	15	2	99
Hele landet 1972	2913	1	42	37	16	4	99
Hele landet 1971	2726	3	34	31	18	14	97
Hele landet 1970	2398	5	41	25	14	15	95
Hele landet 1969	2541	10	44	26	13	7	90
Hele landet 1968	2889	6	58	14	10	12	94
Hele landet 1967	2524	1	22	51	21	5	99
Hele landet 1966	2659	1	58	25	10	6	99
Hele landet 1965	2162			2	12	86	100
¹⁾ Sydsjælland øst	144	6	73	17	4		94
Sydsjælland vest	66		36	52	12		100
²⁾ Lolland	329	2	70	27	1		98
Falster	76	3	79	18			97
Bogø-Møn	97	22	78				78
³⁾ Thy	96	1	49	42	8		99
Mors	33		9	52	39		100
Salling	37			49	30	21	100

Virusgulsotangrebet 1972 må for landet som helhed betegnes som svagt og overalt startet så sent, at det ikke har haft nævneværdig betydning for udbyttet. Det er overvejende den milde virusgulsotform, der ikke kan overføres af bedelusen, der har være til stede i bederoemarkerne i år.

Ole Bagger og Bent Engsbro.

STIKORDSREGISTER

for månedsoversigt over plantesygdomme nr. 463—469

1972

	Side		Side
<i>Acrolepia assectella</i>	88	Bedeuglen	105
<i>Agriotes spp.</i>	9, 29	<i>Beta virus 4</i>	64, 79, 90,
<i>Agrotis spp.</i>	87, 96, 106, 107		100, 109
Agurk, tiltrækning	7	<i>Bibio hortulanus</i>	9, 29
Agurk, vækststandsning	27	<i>Bibio spp.</i>	32
Agurkemeldug	93	Bladlus, frugttræer og	
Agurkesyge	41, 82	frugtbuske	10, 49, 73, 87
Agurkesyge, melon	68	Bladlus, grønsager	88
Aksfusariose	79	Bladlus, pryddplanter	32, 50
<i>Aleurodidae</i>	11, 32, 76, 88, 108	Bladspletsvamp, bederoe	100
<i>Alternaria spp.</i> , bederoe	100	Bladrandbiller	30, 94
<i>Alternaria spp.</i> , korsblomstrede ..	64	Bladrullesyge	65
<i>Anthonomus rectirostris</i>	32	Bladtæger	45
<i>Anthonomus rubi</i>	49	<i>Blaniulus spp.</i>	30
<i>Aphelenchoides spp.</i>	50	<i>Blitophaga opaca</i>	30, 46
<i>Aphididae</i>	10, 32, 49, 50,	Blodlus	49, 74, 95
	73, 87, 88	<i>Blumeriella jaapii</i>	81, 92
<i>Aphis fabae</i> , bederoe	45, 71, 85	Bormangel, bederoe	90, 99
<i>Aphis pisi</i>	71	Bormangel, kålroe	100
<i>Apion spp.</i>	94	<i>Botrytis allii</i>	104
<i>Ascochyta fabae</i>	79	<i>Botrytis cinerea</i> , agurk	103
<i>Athalia spinarum</i>	86	<i>Botrytis cinerea</i> , bælgeplanter	79
Atlaskspinderen	32, 50, 76	<i>Botrytis cinerea</i> , jordbær	42, 68
<i>Atomaria linearis</i>	30	<i>Botrytis cinerea</i> , tomat	103
Augustasyge	8, 28	<i>Botrytis fabae</i>	79
		<i>Botrytis narcissicola</i>	8, 28
Bakteriose, kartoffel	91, 101	<i>Botrytis spp.</i> , agurk	93
Bakteriose, kålroe	100	<i>Botrytis tulipae</i>	8, 27
<i>Barley yellow dwarf</i>	58	Brakfluen	30
Basalrød, tulipan	28	<i>Brassica virus 1</i>	91
Bedefluen	31, 46, 85	<i>Brevicoryne brassicae</i>	72, 85,
Bedelus, bederoe	45, 71, 85		94, 105
Bederust	100	Buddleia, virusinfektion	12
Bedeskimmel	25, 38	Bygrust	78

	Side		Side
<i>Calocoris norvegicus</i>	45	<i>Erysiphe betae</i>	90
<i>Carpocapsa pomonella</i> ... 74, 87,	95, 106	<i>Erysiphe cichoracearum</i>	93, 103
Centerråd, æble	7	<i>Erysiphe graminis</i>	3, 23, 34, 58
<i>Cercospora herpotrichoides</i> 60,	78	<i>Erysiphe polygoni</i> , kålroe ...	91, 101
<i>Ceutorrhynchus assimilis</i>	31, 47	<i>Evetria buoliana</i>	76
<i>Cheimatobia brumata</i>	31	Ferskenlus	45, 71, 85
Chokoladeplet, bælplanter	79	Fløjlsplet, tomat	68, 82, 93, 104
Chokoladeplet, narcis	28	Forårssvidning, frugttræer	
<i>Chortophila brassicae</i> ... 47, 72,	75, 86, 95, 105	og frugtbuske	26
<i>Chortophila floralis</i>	86, 95, 105	Forårssvidning, pryddplanter	27
<i>Chortophila spp.</i>	32, 50	Fosformangel, korn	23
<i>Chrysanthemum</i> , olieskade	53	Freesia, bladsvindning	8
<i>Cladosporium fulvum</i> ... 68, 82,	93, 104	Fremspiring, bederoe	25
<i>Cnephasia spp.</i>	46	Fremspiring, kartoffel	26, 39
Coloradobillen	48, 73, 86, 95	Fremspiring, korn	3
<i>Columba palumbus</i>	48	Fremspiring, vårraps	25
<i>Contarinia nasturtii</i>	47, 72,	Fritfluen	9, 30, 45, 71, 84, 105
75, 86, 95, 105		Frostmalere	31
<i>Corticium solani</i> , kartoffel ... 40,	65, 92, 101	Frostskade, bederoe	25
<i>Corvus frugilegus</i>	9, 85	Frostskade, korn	3
<i>Crepidodera ferruginea</i>	29	Frugttræ-bladhveps	95
<i>Cronartium ribicola</i>	82, 92, 103	Frugttræspindemiden	10, 32,
		49, 74, 87, 95, 106	
<i>Dasyneura brassicae</i>	31, 47, 72	<i>Fusarium</i> , tulipan	8, 83
<i>Didymella applanata</i>	102	<i>Fusarium nivale</i>	4
<i>Didymella bryoniae</i>	68, 82	<i>Fusarium oxysporum</i>	8
<i>Diplocarpon rosae</i>	69, 83	<i>Fusarium spp.</i> , korn	79, 99
<i>Diplodina citrullina</i>	41	Fyrreskudvikleren	76
<i>Ditylenchus dipsaci</i> ,		<i>Gastropoda</i>	45
bælplanter	30, 45	Glimmerbøssen	31, 47
<i>Eriocampoides spp.</i>	95	<i>Gloeosporium</i> , æble	7
<i>Eriophyes ribis</i>	10	<i>Gloeosporium fructigenum</i>	81
<i>Eriosoma lanigerum</i>	49, 74, 95	<i>Gloeosporium ribis</i>	82, 93
<i>Erwinia amylovora</i>	26, 27,	Goldfodsyge	60, 78
51, 69, 83, 104		Græsbladlusen	43, 70
		Grå monilia, frugttræer... 26, 41,	67
		Grå monilia, rosenmandel	42
		Gråskimmel, agurk	93, 103

	Side		Side
Gråskimmel, bælgplanter	79	<i>Hylemyia coarclata</i>	30
Gråskimmel, jordbær	42, 68	Hårmyg	9, 29, 32
Gråskimmel, narcis	8, 28		
Gråskimmel, tomat	103	Ildspot	26, 27, 51, 69, 83, 104
Gråskimmel, tulipan	8		
Gul monilia, frugttræer	81, 92	Jordbærmiden	1, 96, 108
Gulerodsfluen . 50, 75, 87, 105,	107	Jordbær-nematoder	50
Gulmosaik, korsblomstrede	91	Jordlopper, korsblomstrede ...	31, 32, 47
Gulrust	25, 35, 36, 61, 62, 78, 90		
Gulspidssyge, korn	34	Kaliummangel, korn	23
<i>Gymnosporangium clavariaeforme</i>	93	Kalktrang, korn	22
Gåsebillen	47, 94, 105	Kartoffelbrok	101
		Kartoffelnematoden	48
Halsråd, kålroe	100	Kartoffelskimmel, kartoffel, ...	39, 65, 80, 91, 101
<i>Haplodiplosis equestris</i>	30, 44, 71, 84	Kartoffelskimmel, tomat	82, 93
Havrebladlusen	29, 43, 70	Kartoffelskurv	91, 101
Havrenematoden	29, 43, 70	Kemikalieskade, bederoe	37
Havre-rødsot	58	Kemikalieskade, korn	3
<i>Helminthosporium gramineum</i> ...	36	Kirsebær-bladpletsyge	81, 92
<i>Hemitarsonemus latus</i>	108	Kirsebær-snudebillen	32
Hessiske flue, den	71	Kløverens knoldbægersvamp... 5,	99
Hestebønnebladpletsyge	79	Kløversnudebiller	94
<i>Heterodera avenae</i>	29, 43, 70	Knoldbægersvamp, storknoldet,	
<i>Heterodera rostochiensis</i>	48	kommen	80
Hindbærsnudebillen	49	Knoldbægersvamp, storknoldet,	
Hindbær-stængelsyge	102	korsblomstrede	64, 80
Hjerte- og tørforrådnelse,		Knoldbægersvamp, storknoldet,	
bederoe	90, 99	skorzonerrod	65
Holdbarhed, spiseløg	7	Knoporme	87, 96, 106, 107
Holdbarhed, æble	7	Knopviklere	31, 106
<i>Hoplocampa testudinea</i>	74	Knækkefodsyge	60, 78
Hvedebrunnrust	61	Kobbermangel, korn	34
Hvedens brunpletsyge	78	Kornbladfluen	45, 71, 84
Hvedens gråpletsyge	5	Kornbladlusen	29, 43, 70
Hvedens stinkbrand	78	Kransskimmel, bælgplanter... 25,	
Hvid chrysanthemum-rust ... 69,	104	37, 64, 90, 99	
<i>Hydrellia griseola</i>	45, 71, 84	Krusesygegalmyggen	47, 72, 75, 86, 95, 105
<i>Hylemyia antiqua</i>	50, 75		

	Side		Side
Kuldeskade, korn og græs	22	<i>Meligethes aeneus</i>	31, 47
Kålbladhevpsen	86	Mellus	11, 32, 76, 88, 108
Kålbrot	38, 80, 100	<i>Melolontha melolontha</i>	84
Kålflue, den lille	47, 72, 105	<i>Metopolophium dirhodum</i> ...	43, 70
Kålfluer	32, 50, 75,	<i>Microtus arvalis</i>	10
86, 95, 105		<i>Monilia fructigena</i>	81, 92
Kållus	72, 85, 94, 105	<i>Monilia laxa</i>	26, 41, 42, 67
Kålmøllet	72, 86	<i>Monilia laxa f. mali</i>	26
Kålroemosaik	91	Mosaik, tulipan	28
Kålsommerfugle	72, 86, 94	<i>Myzus persicae</i>	45, 71, 85
Kåltripsen	30, 47	Mørke kerner, korn	58
Lagerskurv	102	Narcis, drivning	8
<i>Leptinotarsa decemlineata</i> ...	48,	Nedbør, korn og græs	34
73, 86, 95		Nedvisning, kartoffel	91
<i>Lygus pabulinus</i>	45	<i>Noctuidae</i>	94
Lyspletsyge, bederoe	37	Nøgen bygbrand	61
Lyspletsyge, korn	3, 23, 34	Oldenborre, den almindelige	84
Løgfluen	50, 75	Olieskade, chrysanthemum	53
Løg-gråskimmel	104	<i>Oligonychus ununguis</i>	88
Løvsnudebiller	32	<i>Ophiobolus graminis</i>	60, 78
<i>Macrosiphum avenae</i>	29, 43, 70	<i>Oscinella frit</i>	9, 30, 45,
Magnesiummangel, bederoe... 79, 90		71, 84, 105	
Magnesiummangel, frugttræer ...	103	<i>Otiorrhynchus spp.</i>	32, 76, 96
Magnesiummangel, korn	23	Overvintring, frøroer på	
Magnesiummangel,		blivestedet	5
korsblomstrede	80, 91	Overvintring, græsfrø og	
<i>Mamestra trifolii</i>	105	græsmarker	2
Manganmangel, bederoe	37	Overvintring, græsmarks-	
Manganmangel, korn	3, 23, 34	bælgplanter	5
Markmus	10	Overvintring, korn	2
Marmorering, kålroe	100	Overvintring, raps	6
<i>Mayetiola destructor</i>	71	Overvintring, tulipan	8
<i>Melampsora spp.</i>	93	Overvintring i kule, foderroer ...	5
Meldug, agurk	103	Overvintring i kule, kartoffel	6
Meldug, bederoe	90	<i>Panonychus ulmi</i>	10, 32,
Meldug, jordbær	41, 68, 82	49, 74, 87, 95, 106	
Meldug, korn	3, 23, 34, 58	<i>Pectobacterium carotovorum</i>	
Meldug, kålroe	91, 101	var. <i>atrosepticum</i>	39, 65

	Side		Side
<i>Pegomya hyoscyami</i>	31, 46, 85	Rosenmeldug	27, 42, 69, 104
<i>Peronospora schachtii</i>	25, 38	Rosenrust	83, 94
<i>Phoma betae</i>	25, 37, 64	Rosen-stråleplet	69, 83
<i>Phomopsis sclerotoides</i>	27, 68	Runkelroebillen	30
<i>Phragmidium mucronatum</i> ...	83, 94	Rust, pil og poppel	93
<i>Phyllobius spp.</i>	32	Rustpletter, indvendige, kartoffel	101
<i>Phyllopertha horticola</i> ...	47, 94, 105	Rynkesyge	65
<i>Phyllotreta spp.</i>	31, 32, 47	Råger	9, 85
<i>Physopoda</i>	76, 88		
<i>Phytophthora infestans</i> , kartoffel	39, 65, 80, 91, 101	Sadelgalmyggen	30, 44, 71, 84
<i>Phytophthora infestans</i> , tomat	82 93	<i>Sclerotinia sclerotiorum</i> ...	64, 65, 80
<i>Phytophthora spp.</i>	28	<i>Sclerotinia trifoliorum</i>	5, 99
<i>Pieris brassicae</i> og <i>P. rapae</i> ...	72, 86, 94	Selleri-bladpletsyge	93
<i>Plasmodiophora brassicae</i>	38, 80, 100	<i>Septoria apii</i>	93
<i>Plutella maculipennis</i>	72, 86	<i>Septoria nodorum</i>	78
<i>Podosphaera leucotricha</i>	27, 41, 66, 81	<i>Septoria tritici</i>	5
Porremøllet	88	<i>Sitona spp.</i>	30, 94
Priksyge	102	Skivesvamp, solbær	82, 93
<i>Psila rosae</i>	50, 75, 87, 105, 107	Skoldplet	37, 62, 78
<i>Puccinia graminis</i>	62, 78, 90	Skovduer	48
<i>Puccinia hordei</i>	78	Skulpegalmyggen	31, 47, 72
<i>Puccinia horiana</i>	69, 104	Skulpesnudebiller	31, 47
<i>Puccinia recondita</i>	61	Skulpesvamp	64
<i>Puccinia striiformis</i>	25, 35, 61, 78, 90	Smælderlarver	9, 29
<i>Pythium spp.</i> , <i>bederoe</i> ...	25, 37, 64	Snegle	45
<i>Pythium ultimum</i>	8, 28	Sneskimmel, korn og græs	4
Pæreskurv	40, 66, 81, 92	<i>Solanum virus 2 (Y)</i>	65
		<i>Solanum virus 14</i>	65
		Solbær-filtrust	82, 92, 103
		Solbærmider	10
<i>Ramularia betae</i>	100	Solskold, freesia	104
Rattle-virus	28, 101	Sortbensyge	39, 65
<i>Rhopalosiphum padi</i>	29, 43, 70	Sort-rod-råd, agurk	27, 68
<i>Rhynchosporium secalis</i> .	37, 62, 78	Sort-rod-råd, melon	68
Rodbrand, <i>bederoe</i>	25, 37, 64	Sortrust	62, 78, 90
Rodbrand, kålroe	38	Sortskimmelsvampe, <i>bederoe</i>	100
Rodfiltsvamp, kartoffel	40, 65, 92, 101	<i>Sphaerotheca macularis</i> .	41, 68, 82
		<i>Sphaerotheca mors-uvae</i>	67

	Side		Side
<i>Sphaerotheca pannosa</i> ...	27, 42, 69, 104	Tørforrådnelse, bederoe	90, 99
Spindemider, frugttræer og frugtbuske	95	Tørke, bederoe	99
Spindemider, grønsager .	11, 49, 76	Tørke, korn og græs	90, 98
Spindemider, nåletræer	88	Tørresyge, kirsebær	81
Spindemider, pryplanter	11, 76, 96	Uglelarver	94
Spiringsfusariose	99	<i>Uromyces betae</i>	100
Stankelbenlarver	9, 29	<i>Ustilago nuda</i>	61
Stikkelsbærræber	67		
<i>Stilpnotia salicis</i>	32, 50, 76	Varmeskade i kartoffelkule	101
<i>Streptomyces scabies</i>	91, 101	<i>Venturia inaequalis</i>	26, 40, 66, 81, 83, 92, 102
Stribesyge, korn	36	<i>Venturia pirina</i>	40, 66, 81, 92
Stængelnematoden, bælplanter	30, 45	<i>Verticillium albo-atrum</i>	25, 37, 64, 90, 99
<i>Synchytrium endobioticum</i>	101	Viklerlarver	46
Sølvblad, narcis	28	Virus, narcis	28
		Virus, tomat	69
<i>Tarsonemus pallidus</i>	11, 96, 108	Virus, tulipan	28
<i>Tetranychidae</i>	76	Virusgulsot	64, 79, 90, 100, 109
<i>Tetranychus althaeae</i>	11, 76	Væksthusspindemiden	108
<i>Tetranychus spp.</i>	49	Vådforrådnelse, kartoffel	91, 101
<i>Tetranychus urticae</i>	96, 108		
Thrips, agurk	76	Æblehveps	74
Thrips, pryplanter	76, 88	Æblemeldug	27, 41, 66, 81
<i>Thrips angusticeps</i>	30, 47	Æbleskurv ...	26, 40, 66, 81, 83, 92
<i>Tilletia caries</i>	78	Æblevikler	74, 87, 95, 106
<i>Tipula paludosa</i>	9, 29	Ærtelusen	71
Tjørnerust	93		
Tomat, tiltrækning	7	Øresnudebiller	32, 76, 96
Topskudmider	108		
<i>Tortricidae</i>	31, 106	Ådselbillen, den matsorte	30, 46
Tulipan, drivning	8		
Tulipan-gråskimmel	27		
<i>Turnip yellow mosaic</i>	91		
Tusindben	30		

CHRISTTREUS BOGTRYKKERI

Dh '05

